

Woh Hum Mein Se Nahin (Gujarati)

વોહ હમ મેં સે નહીં

(માચ 38 હિકાયાત)

કુરાત થે બે રાખતી કર્ણ વાલા
ધર્મિય જોર ચુગુલ માર
બે અભી કર્ણે વાલા

ઓરત કો ઉસ કે ખાવન્દ કે ખિલાફ ઉભારને વાલા

જાહૂ કરને કરવાને વાલા

સલામ કા જવાબ ન દેને વાલા

મુસલ્માન દો ધોકા દેને વાલા

બુરાઈ સે મન્દ ન કરને વાલા

પડોસી કા હક જાયેય કરને વાલા

કણાનત કરને કરવાને વાલા

મુશ ઈલ્હામી સે કુરાનન પઢને વાલા

નાહક કષ્ટા જમાને વાલા

લોગો કા માલ લૂટને વાલા

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيمِ يَسِّرْ اللّٰهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

కితాబ పఠనే కి దుఖా

అను : శైఖ్ తరీకం, అమీర్ అహలే సున్నత, బానియే దా'వతే ఈస్లామీ, హగరటె అల్లామా మౌలానా అబ్రూ బిలాల ముహమ్మద ఈల్యాస అతార కాండిరి 2-జవి డామ్ బ్రకథ్ గుల్ఫ్ గుల్ఫ్

దీని కితాబ యా ఈస్లామీ సబక పఠనే సె పథలే జైల మె దీ హుఠ్ దుఖా పథ లాజియే ఎన్ శాء్ అల్లాహ్ ఉపిల్

اللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَانْشُرْ
عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَالْجَلَلِ وَالْاَكْرَامِ

తరఝమా : ఐ అల్లాహ ! హమ పర ఈల్సో హికమత కె దరవాజె ఖోల దే ఔర హమ పర అపనీ రహమత నాజిల ఫరమా ! ఐ ఆ-జమత ఔర బుజుర్గీ వాలే !

(المُسْتَطْرِف ج 1 ص 4 دار الفکر بیروت)

నోట : అప్పటి ఆధిర ఏక ఏక బార దుర్దం శరీఫ పథ లాజియే.

తాలిబె గమె మదీనా

వ బక్కిఅ

వ మజిఫ్రరత

13 శాఖాలుల ముక్కర్మ 1428

కియామత కె రోభ హసరాత

ఇరమానే ముస్తాఫా : سَبَبَ سَبَبَ كِيَادَا హసరాత కియామత కె దిను ఉస కో హోగ్గా జిసె దున్యా మె ఈల్మ హాసిల కరనే కా మౌకాఅ భిలా మగర ఉస నె హాసిల న కియా ఔర ఉస శాఖ్స కో హోగ్గా జిస నె ఈల్మ హాసిల కియా ఔర ద్వసరో నె తో ఉస సె సున కర నిఫ్ఖ ఉఠాయా లెకిన ఉస నె న ఉఠాయా (యా'నీ ఈస పర అమల న కియా). (تاریخ دمشق لابن عساکر، ج ۱ ص ۵۱ دار الفکر بیروت)

కితాబ కె ఖరీదార ము-తవజ్జనేహ నో

కితాబ కీ తబాఅత మె నుమాయాం ఖరాబీ ఛో యా సఫాహాత కమ ఛో యా బాహిండుగ మె ఆగో పీథై ఛో గాయె ఛో తో మక-త-బతుల మదీనా సె రుజ్గూఅ ఫరమా ఈయే.

મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઈસ્લામી)

પેહ કિતાબ (વોહ હમ મેં સે નહીં)

મજલિસે અલ મદીનતુલ ઈલિમથ્યા ને ઉર્દૂ જબાન મેં મુરતબ કી હૈ. મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઈસ્લામી) ને ઈસ કિતાબ કો ગુજરાતી રસ્મુલ ખત મેં તરતીબ દે કર પેશ કર્યા હૈ ઔર મક-ત-બતુલ મદીના સે શાખેએ કરવાયા હૈ.

ઈસ કિતાબ મેં અગર કિસી જગહ કમી બેશી યા ગ-લતી પાણે તો મજલિસે તરાજિમ કો (બાળરીઅએ મક્તૂબ, E-mail યા SMS) મુતલાય ફરમા કર સવાબ કર્માઈયે.

રાખિતા : મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઈસ્લામી)

મક-ત-બતુલ મદીના, સિલેક્ટેડ હાઉસ, અલિફ કી મસ્ઝિદ કે સામને,

તીન દરવાજા, અહમદભાબાદ-1, ગુજરાત, ઈન્ડિયા

MO. 9374031409 E-mail : translationmaktabhind@dawateislami.net

હુરુફ કી પહ્યાન

હ = હ	પ = પ	ભ = ભ	બ = બ	ન = ન
સ = સ	ઠ = ઠ	ટ = ટ	થ = થ	ત = ત
દ = દ	ધ = ધ	ચ = ચ	ઢ = ઢ	જ = જ
ક = ક	દ = દ	ઘ = ઘ	ણ = ણ	ખ = ખ
ચ = ચ	ઝ = ઝ	ઝ = ઝ	ર = ર	ડ = ડ
ખ = ખ	ઝ = ઝ	ઝ = ઝ	લ = લ	ણ = ણ
ફ = ફ	ડ = ડ	અ = અ	ઓ = ઓ	ા = ા
ઘ = ઘ	ડ = ડ	એ = એ	ાએ = એ	િ = િ
ા = ા	ા = ા	ાએ = એ	ાએ = એ	ાએ = એ
ાએ = એ

أَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْهُرُوسِلِيِّينَ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيمِ طَبِسٰمُ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ط

દુરદે પાક લિખને કી બ-ર-કત

હજરતે સચિદુના અભુલ અભાસ ઉક્લિશી કો **عَلٰيٰهِ رَحْمٰةُ اللّٰهِ الرَّقِيرِ** કો કિસી ને જ્વાબ મેં દેખા કે ગોયા આપ **رَحْمٰةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلٰيٰهِ** બડે નાજો અન્દાજ કે સાથ જન્મત મેં ચેહલ કદમી ફરમા રહે હૈનું. દેખને વાલે ને પૂછા : આપ ને યેહ મકામ કેસે પાયા ? જવાબ દિયા : અપની કિતાબ “અલ અર-બઈન” મેં કસરત સે દુરદે લિખને કી વજહ સે.

(القول البديع،الباب الخامس،الصلوة عليه عند كتابة اسمه.....الخ،ص ٤٦٧)

صَلُوٰعَلَى الْحَمِيْبِ ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّدٍ

જો ખુશ ઈલ્હાની સે કુરાન ન પઢે વોહ હમ સે નહીં

ખા-તમુલ મુર-સલીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન
યા'ની **لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَتَغَنَّ بِالْقُرْآنِ :** ને **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰيٰهِ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ** જો ખુશ ઈલ્હાની સે કુરાન ન પઢે વોહ હમ સે નહીં.

(بخاري،كتاب التوحيد،باب قول اللهو تعالى وأسرؤوقؤلكم...الخ،٥٨٦،٤/٤،حديث: ٧٥٢٧)

ખુશ આવમજી કુરાન કા જેવર હૈ

મુફસિસરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફતી અહમદ યાર ખાન યાત્રાની હટીસે પાક કે તથ્બત ફરમાતે હૈનું : **يَتَغَنَّ** યા તો ગનાને સે બના હે બમા'ના ખુશ ઈલ્હાની ઔર અચ્છે લહજે સે પઠના યા

سے بنा بہماں نا بے پرવਾਹੀ بے نیyawati ya'ni جو شاپس کुਰआن شریف بخش ہلخالی سے ن پਛੇ وੋਹ ہਮਾਰੇ ਤਰੀਕੇ ਸੇ ਖਾਰਿਜ ਹੈ. مਾਲੂਮ ਹੁਵਾ ਕੇ ਬੁਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲਾ ਭੀ ਬਕਦਰੇ ਤਾਕਤ (عੰਮਗੀ) ਸੇ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ ਪਛੇ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਆਵਾਜ਼ ਕੁਰਆਨੇ ਕਰੀਮ ਕਾ ਜੇਵਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਸੇ ਤਿਲਾਵਤ ਮੌਜੂਦਾ ਪੈਂਡਾ ਹੋਤੀ ਹੈ. ਲੋਗਾਂ ਕੇ ਫਿਲ ਮਾਈਲ ਹੋਤੇ ਹੋਣ, ਇਸ ਲਿਖੇ ਧੇਹ ਤਖ਼ਲੀਗ ਕਾ ਝੜੀਆ ਹੈ. ਯਾਇਥੇ ਅਲਖਾਹ **عَزَّوجَلَ** کੁਰਆਨ ਕਾ ਇਤਮ ਹੈ ਔਰ ਵੋਹ ਲੋਗਾਂ ਸੇ ਬੇ ਨਿਯਾਜ ਨ ਹੋ ਜਾਏ ਬਲਕੇ ਅਪਨੇ ਕੋ ਉਨ ਕਾ ਮੋਹਤਾਜ਼ ਸਮੱਜੇ ਵੋਹ ਹਮਾਰੇ ਤਰੀਕੇ ਯਾ ਹਮਾਰੀ ਜਮਾਅਤ ਸੇ ਖਾਰਿਜ ਹੈ ਆਲਿਮ ਸਿਰੀ ਅਲਖਾਹ ਵਰਸੂਲ (عَزَّوجَلَ وَسَلَّمَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِہ وَسَلَّمَ)

ਕਾ ਮੋਹਤਾਜ਼ ਹੈ ਔਰ ਬਾਕੀ ਮਖ਼ਲੂਕ ਆਲਿਮੇ ਦੀਨ ਕੀ ਹਾਜ਼ਤ ਮਨੁਥ ਹੈ, ਇਸ ਲਿਖੇ ਮਾਲੂਮ ਹੁਵਾ ਕੇ ਕੁਰਆਨ ਪਛ ਕਰ ਭੀਕ ਮਾਂਗਨਾ ਯਾ ਉਲਮਾ ਕਾ ਮਾਲਦਾਰਾਂ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾਂ ਪਰ ਜ਼ਿਲਵਤ ਸੇ ਜਾਨਾ ਮਮੂਅ ਹੈ, ਅਲਖਾਹ ਤਥਾਵਾ ਉਲਮਾਏ ਦੀਨ ਕੀ ਕਿਫਾਯਤ ਭੀ ਹੈ ਕਨਾਅਤ ਭੀ.

(ਮਿਰਆਤੁਲ ਮਨਾਤੁਹ, 3/266)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَكِيْبِ! صَلُّوٰ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

“ਵੋਹ ਹਮ ਮੈਂ ਸੇ ਨਹੀਂ” ਕਾ ਮਤਲਬ

ਫ਼਼ਹਰਤੇ ਅਲਖਾਮਾ ਬਦਲੁਦੀਨ ਐਨੀ **عَنْيَهُ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوْيِ** ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ : ਇਸ ਸੇ ਮੁਰਾਦ ਧੇਹ ਹੈ ਕੇ ਵੋਹ ਹਮਾਰੀ ਸੀਰਤ ਪਰ ਅਮਲ ਪੈਰਾ ਨਹੀਂ, ਹਮਾਰੀ ਫੀ ਹੁਈ ਛਿਦਾਧਿਤ ਪਰ ਗਾਮਯਨ ਨਹੀਂ ਔਰ ਹਮਾਰੇ ਅਖ਼ਲਾਕ ਸੇ ਆਰਾਸਤਾ ਨਹੀਂ.

(شرح أبي داود للعيني،كتاب الصلاة،باب كيفية تحب الترسل في القرآن،٣٨٥/٥،تحت الحديث: ١٤٣٩)

મુફ્ફિસિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફ્તી અહ્મદ યાર ખાન ઈસ તરહ કી અહાદીસ કા મફ઼હૂમ બયાન કરતે હુએ ફરમાતે હું : હમારી જમાઅત સે યા હમારે તરીકે વાલોં સે યા હમારે ઘારોં સે નહીં યા હમ ઉસ સે બેઝાર હું વોહ હમારે મકબૂલ લોગોં મેં સે નહીં, યેહ મતલબ નહીં કે વોહ હમારી ઉમ્મત યા હમારી મિલત સે નહીં ક્યૂંકે ગુનાહ સે ઈન્સાન કાફિર નહીં હોતા, હાં ! જો હજરત અમ્બિયાએ કિરામ (عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ) કી તૌહીન કરે વોહ ઈસ્લામ સે ખારિજ હૈ.

(મિરાતુલ મનાજીદ, 6/560)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلُّوٰ اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَى مُحَمَّدٍ

કુરાને કરીમ કો અપની આવાજોં સે જીનત દો

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : કુરાને કરીમ કો અપની આવાજોં સે જીનત દો.

(ابن ماجہ، كتاب الصلاة ، باب فی حسن الصوت بالقرآن، ۱۳۱/۲، حدیث: ۱۳۴۲)

મુફ્ફિસિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફ્તી અહ્મદ યાર ખાન ઈસ હટીસે પાક કે તહૃત ફરમાતે હું : યા'ની ખુશ ઈલ્હાની ઔર બેહતરીન લહજે ગમગીન આવાજ સે તિલાવત કરો ઔર હર હક્ક કો ઉસ કે મખરજ સે સહીહ અદા કરો મગર ગા કર તિલાવત કરના જિસ સે મદ શદ મેં ફર્ક આ જાએ હરામ હૈ.

(મિરાતુલ મનાજીદ, 3/269)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلُّوٰ اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَى مُحَمَّدٍ

જ્ઞી મૈં છ⁶ ચીજોં સે ખોફગદા હું

હજરતે સચ્ચિદુના ઔઝ બિન માલિક રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ઈશ્વરાં ફરમાયા : મૈં છ⁶ ચીજોં સે ખોફગદા હું : (1) બે વુકુફોં કી હુકમરાની (2) રિશવત કે ફેસલોં (3) સિપાહિયોં કી કસરત (4) કત્યે રેહ્મી (5) ઐસી કૌમ સે જો કુરાન કો મૂસીકી કે તર્ફ પર પઢેગી, ઔર (6) કલે નાહક.

(مسند احمد: ٢٥٢/٩، حدیث: ٢٤٠٢٥)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلُّوٰ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

જ્ઞી ખુશ આવાજી કે સાથ કુરાન પઠને કી એહતિયાતે

મેરે આકા આ'લા હજરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મુજહિદે દીનો ભિલ્લત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રાઝ ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَن લિખતે હું : કુરાને અનીમ ખુશ ઈલ્હાની સે પઠના જિસ મેં લહજા ખુશનુમા દિલકશ પસન્દીદા, દિલ આવેજ, ગાફિલ દિલોં પર અસર ઢાલને વાલા હો, ઔર ﴿مَعَاذُ اللَّهِ﴾ રિઆયતે ઔરાને મૂસીકી કે લિયે હૈઅતે નજ્રમે કુરાની કો બદલા ન જાએ ﴿مَمَدْعُودٌ كَمَكْسُورٌ﴾ મકસૂર કા મમદૂદ ન બનાયા જાએ હુરુફે મદ કો કસીર ફાહિશે કશિશ જિસે ઈસ્તિલાહે મૂસીકિયાન મેં તાન કહતે હું ન દી જાએ જમ-જમા પૈદા કરને કે લિયે બે મહલ ગુના વ નૂન ન બઢાયા જાએ, ગરજ તર્ફ અદા મેં તબ્દીલ વ તહરીફ રાહ ન પાએ, બેશક જાઈજ વ મરગૂબ બલ્કે શરઅન મહબૂબ વ મન્દૂબ બલ્કે બ તાકીદ અકીદ મતલૂબ આ'લા દ-રજે કી હૈ, જમાનાએ સહાબા વ તાબેઈન વ અઈમ્માએ દીન રَضِيَ وَأَنَّ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ સે આજ તક ઈસ કે જવાઝ વ ઈસ્તિહ્સાન પર ઈજમાએ ઉલમા હૈ.

(ફિતાવા ૨-જવિયા, 23/355)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلُّوٰ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ધિમિયા (ડા'વતે ઈસ્લામી)

﴿ਜਿਸ ਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਥਭੀ ਨ ਹੋ ? ﴾

ਮੁਫ਼ਸ਼ਿਸਰੇ ਸ਼ਹੀਰ, ਹਕੀਮੁਲ ਉਮਮਤ ਹਜ਼ਰਤੇ ਮੁਝਤੀ ਅਹਮਦ ਧਾਰ ਖਾਨ عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ ਫਰਮਾਤੇ ਹੋਏ : ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਸ ਕੇ ਲਿਲਾਜ਼ ਦੇ ਹੋਣੀ, ਏਕ ਹੀ ਸ਼ਖਸ ਅਪਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਰੀ ਭੀ ਨਿਕਾਲ ਸਕਤਾ ਹੈ ਔਰ ਕੁਝ ਅਥਭੀ ਭੀ ਤੋਂ ਕੁਰਆਨ ਦੀ ਤਿਲਾਵਤ ਮੌਜੂਦ ਅਥਭੀ ਆਵਾਜ਼ ਇਸ਼ਟਿ'ਮਾਲ ਕਰੋ ਯੇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕੇ ਜਿਸ ਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਥਭੀ ਨ ਹੋ ਵੋਹ ਤਿਲਾਵਤੇ ਕੁਰਆਨ ਹੀ ਨ ਕਰੇ। (ਮਿਰਆਤੁਲ ਮਨਾਜ਼ਹ, 3/274)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّدٍ

﴿ਔਰਤ ਕਾ ਅਜਨਭਿਧਾਂ ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਤਿਲਾਵਤ ਕਰਨਾ ﴾

ਮੁਫ਼ਸ਼ਿਸਰੇ ਸ਼ਹੀਰ, ਹਕੀਮੁਲ ਉਮਮਤ ਹਜ਼ਰਤੇ ਮੁਝਤੀ ਅਹਮਦ ਧਾਰ ਖਾਨ عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ ਫਰਮਾਤੇ ਹੋਏ : ਔਰਤਾਂ ਕੋ ਅਜਾਨ ਦੇਨਾ, ਤਕਖੀਰ ਕਹਨਾ, ਖੁਸ਼ ਇਲਹਾਨੀ ਦੇ ਅਜਨਭਿਧਾਂ ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਤਿਲਾਵਤੇ ਕੁਰਆਨ ਕਰਨਾ ਸਥਾਨ ਮਨ੍ਨਾ ਹੈ, ਔਰਤ ਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਭੀ ਸਿਤਰ ਹੈ। (ਮਿਰਆਤੁਲ ਮਨਾਜ਼ਹ, 6/445) ਮੁਝਤੀ ਸਾਹਿਬ ਏਕ ਔਰ ਜਗਹ ਲਿਖਤੇ ਹੋਏ : ਜੇ ਔਰਤ ਕਾਰਿਆ ਹੋ ਵੋਹ ਭੀ ਅਪਨੀ ਕਿਰਾਅਤ ਔਰਤਾਂ ਕੋ ਸੁਨਾਏ ਮਦੰਦਾਂ ਕੋ ਨ ਸੁਨਾਏ ਕੇ ਔਰਤ ਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਾ ਭੀ ਪਦਾ ਹੈ।

(ਮਿਰਆਤੁਲ ਮਨਾਜ਼ਹ, 8/59)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّدٍ

﴿ਕੁਰਆਨ ਪਠਨੇ ਕਾ ਤਰੀਕਾ ﴾

ਝੂਝੂਰੇ ਪਾਕ, ਸਾਹਿਬੇ ਲੌਲਾਕ, ਸਥਾਅੇ ਅਫ਼ਲਾਕ
ਨੇ ਫਰਮਾਯਾ : ਐਕ ਕੁਰਆਨ ਵਾਲੋ ! ਕੁਰਆਨ ਕੋ ਤਕਧਾ
ਨ ਬਨਾਓ ਔਰ ਇਨ ਰਾਤ ਇਸ ਦੀ ਤਿਲਾਵਤ ਕਰੋ ਜੈਸਾ ਕੇ ਤਿਲਾਵਤ ਕਾ ਹਕ ਹੈ

ਪੇਸ਼ਕਾਰ : ਮਜ਼ਲਿਸੇ ਅਲ ਮਦੀਨਤੁਲ ਇਮਾਰਾ (ਡਾਵਤੇ ਈਸ਼ਵਾਰੀ)

ઔર કુરઆન કા એ'લાન કરો, ઈસે ખુશ આવાજી સે પઢો ઈસ કે મા'ના મેં ગૌર કરો તાકે તુમ કામ્યાબ હો ઔર ઈસ કા સવાબ જલ્દી ન માંગો કે ઈસ કા સવાબ બહુત હૈ.

(شعب الایمان، باب فی تعظیم القرآن، فصل فی ادمان تلاوت، ٣٥/٢٠٠٧: حدیث)

મુફ્સિસરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન ઈસ હદ્દીસે પાક કે તલ્લુત લિખતે હૈને : યા'ની કુરઆન શરીર પર સર રખ કર ન લેટો કે યેહ બે અ-દબી હૈ. કુરઆન સે બે ફિક ન હો જાઓ કે ઈસ કી તિલાવત મેં સુસ્તી કરો, ઈસ પર અમલ ન કરો. દૂસરે મા'ના કવી હૈને જૈસા કે અગલે મજમૂન સે જાહિર હૈ. (“જૈસા કે ઈસ કી તિલાવત કા હક હૈ” કે તલ્લુત મુફ્તી સાહિબ રહ્મતૂલ્لહી તૈલુલ્لહી લિખતે હૈને) : ઈસ જુમ્બે મેં દો હુકમ હૈને હમેશા કુરઆન પઢના ઔર દુરુસ્ત પઢના, કુરઆન કા હક્કે તિલાવત યેહ હૈ કે ઈસ કી તિલાવત સહીહ તરીકે સે કરે ઔર ઈસ પર અમલ કરે રિયાએ ઈલાહી કે લિયે પછે, ન કે મહૂજ લોગોં કો ખુશ કરને કે લિયે. રબ તાલાલા ફરમાતા હૈ :

إِنَّ الَّذِينَ يَسْتُوْنَ كِتْبَ اللَّهِ وَأَقْاتَمُوا الصَّلَاةَ (٢٩:٢٢، فاطر)

تર-٤-માઝે કન્જુલ ઈમાન : બેશક વોહ જો અલ્લાહ કી કિતાબ પઢતે ઔર નમાજ કાઈમ રખતે હોય.

યહાં (સાહિબે) ભિર્કત ને ફરમાયા કે કુરઆને કરીમ પર તક્યા લગાના ઈસ કી તરફ પાઉં ફેલાના ઈસ પર કોઈ ઔર કિતાબ રખના ઈસ કી તરફ પીઠ કરના ઈસે ફેંકના વગેરા સખત મન્ય હૈ⁽¹⁾ કુરઆને લેનીને

1 : ફિતાવા અભિદિયા જિલ્ડ 4, સફા 441 પર હૈ : જાનબૂજ કર કુરઆને પાક કો ઝીમન પર ફેંકના કુઝ હૈ. (કુઝિયા કલિમાત કે બારે મેં સુવાલ જવાબ, સ. 194)

کریم کو یومنا، سر پر ر�نا مुسٹہب ہے، اس سے فیل نیکالنا ہرام ہے۔ (مُعْذَنْتی سَادِیْبَ رَحْمَةُ اللّٰہِ تَعَالٰیْ بَرَجَیْدَ لِیْخَتَهُ) کورआنے کریم بخش ہلکانی سے پਛੋ اور کورआن کے اریاء لوگوں سے گنجی و بے نیایا ہو جاؤ (لکھا) گانے کے م�ں میں نہیں، کے کورआن شریف گا کر پਛنا ہرام ہے۔ تابخورے کورआن عالم کا اور ہے بے ہل بوجوں کا کుਛ اور! عالم تو اس کے مائیا و اہکام میں گوار کرے اور ایسا سمجھ کر پਛے کے یہ وہ وہ اکٹھا ہے جو نبیتے کریم صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ نے پਛے ہے، اعلیٰ حکم اکابر! ہمارے کہانیں نسیب، کے وہ اکٹھا ہماری زبان پر بھی آتا ہے۔ (مُعْذَنْتی سَادِیْبَ رَحْمَةُ اللّٰہِ تَعَالٰیْ بَرَجَیْدَ لِیْخَتَهُ) تیلواستے کورआن، تا'لیم کورआن، تاجویہ کورआن کا سواب اپنیتے میں بھیگا جو تुमھارے ہلکوں فہم سے ورا ہے تुم سیز یہاں ہی اس کا سواب ن لے یا' نی دھنیا کو ہرسی کا بکسر ن بنانا لے۔

(میرآتیل مناناچھ، 3/274)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِّیْبِ!

کورआنے کریم دوسرا پਟਾ جਾਏ

ਮेरے آکا آلا ہجرت، ہمارے اہلے سوننات، معاذیدے دینوں میلعت، مولانا شاہ ہمام احمد رضا خاں عَلَيْہِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰنِ لیختے ہیں: بیلہا شعبا ہلتانی تاجویہ جس سے تسلیت ہوئے ہوئے اور گلتوں بخانی سے بچے کرے ائے ہے۔

(فتابا ۲-جوابیا مسخرجن، 6/343)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِّیْبِ!

پੇशکش: مجاہدیں ایل مددیں ترکی ڈبلیو (ڈا'وے ہر سماں)

ਕੁਰਾਨੇ ਕਰੀਮ ਸੀਖਨੇ ਵਾਲਾਂ ਕੇ ਛਲਕੇ ਬਣਾ ਦੇਤੇ

ਜਾਮੇਅ ਮਸਿਝਿਦ ਫਿਮਸ਼ਕ ਮੈਂ ਛਡਾਰਤੇ ਸਥਿਧੁਨਾ ਅਭੂ ਫਰਦਾ
ਨਮਾਜ਼ ਕੀ ਪਿਛਮਤ ਮੈਂ ਨਮਾਜ਼ ਫਿਲ ਕੇ ਬਾ'ਦ ਲੋਗ ਕੁਰਾਨ ਸੀਖਨੇ
ਕੇ ਲਿਧੇ ਜਮਾਂ ਹੋ ਜਾਤੇ, ਆਪ ਉਨ ਲੋਗਾਂ ਕੇ ਦੱਸ ਦੱਸ ਅਫਰਾਦ ਪਰ
ਮੁਖਤਮਿਲ ਛਲਕੇ ਬਣਾ ਦੇਤੇ ਔਰ ਛਲਕੇ ਪਰ ਏਕ ਨਿਗਰਾਨ ਮੁਕਰੰਦ
ਫਰਮਾਤੇ ਜੋ ਉਨ ਕੋ ਪਥਾਤਾ ਔਰ ਉਨ ਕੀ ਗ-ਲਤਿਧਾਂ ਕੀ ਈਸਲਾਹ ਕਰਤਾ.
ਆਪ ਖੁਦ ਮੇਹਰਾਬ ਮੈਂ ਤਥਾਰੀਝ ਫਰਮਾ ਹੋ ਕਰ ਉਨ੍ਹੋਂ ਮੁਲਾ-ਛੁਆ
ਫਰਮਾਤੇ, ਅਗਰ ਕਿਸੀ ਨਿਗਰਾਨ ਕੋ ਕੋਈ ਮਸ਼ਅਲਾ ਫਰਪੇਸ਼ ਹੋਤਾ ਤੋ
ਵੋਹ ਆਪ ਕੀ ਪਿਛਮਤ ਮੈਂ ਰੁਜੂਅ ਕਰਤਾ। (۴۱/۱، القراءۃ الکبار)

ਉਂਚਾ ਸੁਨਨੇ ਕੇ ਬਾ ਵੁਜੂਦ ਗ-ਲਤੀ ਪਕਤ ਲਿਆ ਕਰਤੇ

ਛਡਾਰਤੇ ਸਥਿਧੁਨਾ ਈਮਾਮ ਕਾਲੂਨ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ਉਂਚਾ ਸੁਨਨੇ ਥੇ
ਲੇਕਿਨ ਈਸ ਕੇ ਬਾ ਵੁਜੂਦ ਆਪ ਤਿਲਾਵਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਕੇ ਹੋਂਟੋਂ ਕੋ ਫੇਖ ਕਰ
(سੀਰ اعلام النبلاہ، ۷۶/۹) ਉਸ ਕੀ ਗ-ਲਤੀ ਕੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਫਰਮਾ ਫਿਯਾ ਕਰਤੇ ਥੇ।

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ਦਾ'ਵਤੇ ਈਸਲਾਮੀ ਔਰ ਤਾ'ਲੀਮੇ ਕੁਰਾਨ

ਤਥਲੀਗੇ ਕੁਰਾਨੋ ਸੁਨਨਤ ਕੀ ਆਲਮਗੀਰ ਗੈਰ
ਸਿਧਾਸੀ ਤਹਾਰੀਕ ਦਾ'ਵਤੇ ਈਸਲਾਮੀ ਕੇ ਤਫ਼ਤ ਕੁਰਾਨੇ ਪਾਕ ਕੀ ਤਾ'ਲੀਮਾਤ
ਕੀ ਆਮ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਧੇ ਅਨਦਰੁਨ ਵ ਬੈਤੁੰਨੇ ਮੁਲਕ ਛਿਫ਼ਜ਼ੋ ਨਾਜ਼ਿਰਾ ਕੇ
ਕਸੀਰ ਮਦਾਰਿਸ ਬਨਾਮ “ਮਦਰਸ਼ਾਤ ਮਹੀਨਾ” ਕਾਈਮ ਹੈਂ। ਪਾਕਿਸ਼ਾਨ ਮੈਂ
ਛਾਡਾਰਾਂ ਮਦਨੀ ਮੁੱਨ੍ਹਾਂ ਔਰ ਮਦਨੀ ਮੁੱਨਜ਼ਿਧਾਂ ਕੋ ਛਿਫ਼ਜ਼ੋ ਨਾਜ਼ਿਰਾ ਕੀ
ਮੁਝਤ ਤਾ'ਲੀਮ ਫੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਈਸੀ ਤਰਫ ਮੁੱਖਲਿਕ ਮਸਾਜਿਦ ਵਗੈਰਾ

મેં ઉમૂલુન બા'દ નમાજે ઈશા હજારહા મદારિસુલ મદીના બાલિગાન કી 41 મિનટ કે લિયે તરકીબ હોતી હૈ જીન મેં બડી ઉમ્ર કે ઈસ્લામી ભાઈ સહીહ મખારિજ સે હુરુરુફ કી દુરુસ્ત અદાએગી કે સાથ કુરાઓને કરીમ સીખતે ઔર દુઆઓં યાદ કરતે, નમાજે વગૈરા દુરુસ્ત કરતે ઔર સુન્નતોં કી તા'લીમ મુફ્ત હાસિલ કરતે હોય. ઈલાવા અર્જી દુન્યા કે મુખ્તલિફ મમાલિક મેં અક્સર ઘરોં કે અન્દર રોજાના હજારો મદારિસ બનામ મદ્રસતુલ મદીના (બરાએ બાલિગાત) ભી લગાએ જાતે હોય જીન મેં ઈસ્લામી બહને કુરાઓને પાક, નમાજ ઔર સુન્નતોં કી મુફ્ત તા'લીમ પાતીં ઔર દુઆઓં યાદ કરતી હોય.

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّدٍ

જીજી છાજુ મુશ્તાક કી ઇન્જિરાઈ કોશિશ જીજી

બાબુલ મદીના (કરાચી) કોરંગી ટાઉન કે મુકીમ ઈસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા ખુલાસા હૈ કે દા'વતે ઈસ્લામી કા મ-ઇની માહોલ મિલને સે પહોલે મૈં ગુનાહોં ભરી જિન્દગી ગુજર રહા થા, ગાને બાજે સુનના, ડાન્સ પાર્ટ્યોં મેં ડાન્સ કરના મેરા પસંદીદા મશગલા થા. ફિર અલ્લાહ ગુર્જેલ કા ઐસા કરમ હુવા કે હમારે અલાકે કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને મુઝે તરગીબ દિલાઈ કે મૈં ઈશા કી નમાજ કે બા'દ મસ્ઝિદ મેં કુરાને પાક પઢને આયા કરું. ઉન કા મહિષ્યત ભરા અન્દાજ દેખ કર મુઝ સે ઈન્કાર ન હો સકા ઔર મૈં ને હાં કર લી. જબ મૈં ઈશા કી નમાજ પઢને મસ્ઝિદ ગયા ઔર નમાજ કે બા'દ મદ્રસતુલ મદીના બાલિગાન મેં પઢના શુરુઅ કિયા તો વહાં કા માહોલ બહુત અસ્વા લગા ઔર મૈં બા કાઈદગી સે વહાં જાને લગા. વહાં કુરાન પઢાયા

જાતા, વુઝૂ વ ગુસ્લ ઔર નમાજ કે મસાઈલ સિખાએ જાતે ઔર
અખ્લાકી તરબિયત બહુત હી ધ્યારે અન્દાજ મેં કી જાતી. **الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ**
મદ્રસતુલ મદ્દીના મેં તા'લીમ કી બ-ર-કત સે મેં હફ્તાવાર સુન્નતોં
ભરે ઈજટિમાઅ કા પાબન્દ હો ગયા ઔર નેક આ'માલ મેં રગ્બત
હોને લગ્ની. એક મરતબા જબ “દા'વતે ઈસ્લામી” કી મર્ક્ઝી મજલિસે
શૂરા કે મર્હૂમ નિગરાન હાજી મુહમ્મદ મુશ્તાક અતારી **عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْأَيَّارِ**
હમારે અલાકે મેં તશરીફ લાએ તો મુજ પર ઈન્દ્રિયાદી કોણિશ કરતે
હુએ ફરમાયા : આપ ફેઝાને સુન્નત કા દર્સ કર્યું નહીં દેતે ? મૈં ને અર્જ
કી : “હુઝૂર ! મેરી દાઢી નહીં.” ઈર્શાદ ફરમાયા : **إِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** દર્સ કી
બ-ર-કત સે દાઢી વાલે બન જાઓગે. બા અમલ મુખાલિગ કી કહી
હુઈ બાત પૂરી હુઈ ઔર **الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ** મેં ને અપને ચેહરે પર સુન્નત કે
મુતાબિક દાઢી સજા લી. યેહ બયાન દેતે વકત મેં એક અલાકાઈ
કિભેદાર કી હૈસિથ્યત સે સુન્નતોં કે પૈગામ કો આમ કર રહા હું.

صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّوْا عَلَى الْحَبِيبِ!

આ'રાબી ને ગ-લતી પકડ લી (હિકાયત)

ہمارے ساتھیوں نا ہمایم اسلامی ﷺ کا بیان
ہے : اسکے دین میں سو رسم مائدہ کی تیلواحت کر رہا�ا اور میرے
ساتھ اسکے آراؤ بی میڈھا ہا، جب میں اسی آیات پر پہنچا :
۱۰) ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ (تاریخ-۷-میں کنجزیل ہمایم) : اور اعلیٰ احمد گالیب
ہمکمtat وادیا ہے۔ (۲۸۰، المائدہ: ۷) تو گلستی سے ”وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ“ پڑھ دیا۔
آراؤ بی نے پوچھا : یہ کس کا کلام ہے؟ میں نے کہا : اعلیٰ احمد عَزَّوجَلَّ
کا کلام ہے۔ اس نے کہا : دوبارا پڑھو۔ میں نے دوبارا وہی گلستی

કર દી, ફિર મૈં અપની ગ-લતી સે આગાહ હુવા તો દુરુસ્ત પઢા.
આ'રાબી ને કહા : અબ તુમ ને દુરુસ્ત પઢા હૈ. મૈં ને પૂછા : તુમ્હે ઈસ
ગ-લતી કા કેસે પતા ચલા ? ઉસ ને કહા : એ શખ્સ ! અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ**
ગાલિબ લિકમત વાલા હૈ ઈસ લિયે ચોર કે હાથ કાટને કા હુકમ
ફરમાયા, અગર વોહ ઉસે બખ્શ દેતા ઔર રહ્મ ફરમાતા તો હાથ
કાટને કા હુકમ ન દેતા.

(تفسير كبير، ٣٥٧/٤)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّدٍ

ઈજલાસ બી ઝર્ઝરી હૈ (હિકાયત)

એક બુગુર્જ ફરમાતે હૈને કે મૈં ને સ-હરી કે વક્ત અપને હુજરે મેં
સૂરએ તાહા કી તિલાવત કી, જબ મૈં ને ઉસે ખત્મ કિયા તો મુજ પર
ઉંઘ તારી હો ગઈ. મૈં ને દેખા કે એક શખ્સ આસ્માન સે ઉત્તરા જિસ
કે હાથ મેં એક સફેદ રંગ કા સહીફા (રજિસ્ટર) થા, ઉસ ને વોહ મેરે
સામને રખ દિયા, મૈં ને ઉસ મેં સૂરએ તાહા લિખી હુઈ પાઈ ઔર
સિવાએ એક કલિમે કે તમામ કલિમાત કે નીચે દસ દસ નેકિયોં કા
સવાબ લિખા હુવા દેખા, મૈં ને ઉસ કલિમે કી જગા લિખ કર મિટા
દેને કે અ-સરાત દેખે તો મુજે દુખ હુવા, લિધાજા મૈં ને ઉસ શખ્સ સે
કહા : અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** કી કસમ ! મૈં ને ઈસ કલિમે કો ભી પઢા થા,
લેકિન મૈં ઈસ કા સવાબ લિખા હુવા પા રહા હું ન હી ઈસ કલિમે કો !
ઉસ શખ્સ ને જવાબ દિયા : આપ સચ કહ રહે હોં, આપ ને વાકેઈ ઈસે
પઢા થા ઔર હમ ને ભી ઈસે લિખ લિયા થા મગર હમ ને એક નિદા
દેને વાલે કો યેહ કહતે સુના, કે ઈસે મિટા દો ! ઔર ઈસ કા અજો
સવાબ ભી કમ કર દો ! ચુનાન્યે, હમ ને ઈસે મિટા દિયા. યેહ સુન

કર મેં ખ્વાબ મેં રોને લગા ઔર અર્જ કી : તુમ ને ઐસા ક્યું કિયા ? વોહ બોલા : એક શાખ્સ દૌરાને તિલાવત આપ કે પાસ સે ગુજરા તો આપ ને ઉસ કી ખાતિર અપની આવાજ બુલન્દ કર લી થી, લિધાજા હમ ને ઈસે ભિટા ટિયા.

(قوت القلوب، ١١٢/١)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلُّوٰ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કાશ યેહ આવાજ કુરાનાન કી તિલાવત મેં ઇસ્તિ'માલ હોતી (હિકાયત)

એક બાર હજરતે સાચ્છિદુના અબુલ્લાહ ઈજ્ઝે મસ્તિદ (رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ) કિસી મજલિસ પર ગુજરે જઈએ એક ગવયા (Singer) બહુત અચ્છી આવાજ સે ગા રહા થા, આપ ને ફરમાયા : કાશ ! યેહ આવાજ કુરાન શરીફ પર ઇસ્તિ'માલ હોતી. યેહ ખબર ગવયે કો પહોંચ્યો તું ને સચ્ચી તૌબા કી ઔર હજરતે સાચ્છિદુના ઈજ્ઝે મસ્તિદ (رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ) કે સાથ રહેને લગા હતા કે કુરાને કરીમ કા આલિમ વ કારી હો ગયા. (مرقات) (મિરઆતુલ મનાજી, 3/270)

થેહી હે આરજૂ તા'લીમે કુરાં આમ હો જાયે

તિલાવત કરના મેરા કામ સુખો શામ હો જાયે

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلُّوٰ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(2) જિસ ને મેરી સુન્નત સે બે રાબતી કી વોહ હમ સે નહીં

રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ ને ઈશ્રાં કી હોય ના કરીએ હોય ના : યા'ની જિસ ને મેરી સુન્નત સે બે રાબતી કી વોહ મુજ સે નહીં. (بخارી،كتاب النكاح،باب الترغيب في النكاح،٤٢١/٣،حدیث: ٥٠٦٣)

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ધિમિયા (ડા'વતે ઈસ્લામી)

મુફ્ફિસ્સિરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફ્ફતી અહમદ યાર ખાન એની ઈસ હદ્દીસે પાક કે તણ્ઠત ફરમાતે હું : જો ક્ષેત્રી સુન્નત કો બુરા જાને વોહ ઈસ્લામ સે ખારિજ હૈ યા જો બિલા ઉગ્ર તર્ક સુન્નત કા આદી હો જાએ વોહ મેરે પરહેજ ગારોં કી જમાઅત સે ખારિજ હૈ.

(મિરઆતુલ મનાજી, 1/151)

❖ હદ્દીસ મંને “સુન્નત” સે ક્યા મુરાદ હૈ ? ❖

હજરતે અલ્લામા બદરુદ્દીન એની ﷺ ઈસ હદ્દીસે પાક કી શર્હ મંને ફરમાતે હું : ઈસ હદ્દીસ મંન્નત સે મુરાદ તરીકા હૈ ઓર તરીકા ફર્જ, નર્ફલ, આ'માલ ઔર અકાઈદ સબ કો શામિલ હૈ.

(عَمَدةُ الْفَارِيَ، كِتَابُ النِّكَاحِ، بَابُ التَّرْغِيبِ فِي النِّكَاحِ، ١٤/٥٠٦٣؛ تَحْتُ الْحَدِيثِ)

❖ સુન્નત કિસે કહેતે હું ? ❖

સુન્નત કા લુગવી મા'ના તરીકા વ રાસ્તા હૈ, હજરતે અલ્લામા સાધ્યિદ શરીફ જુરજાની હ-નફી ﷺ ફરમાતે હું : શર-ઈ તૌર પર સુન્નત ઉસ દીની તરીકે કો કહેતે હું કે જો ફર્જ ઔર વાજિબ ન હો ઔર નબી ને ﷺ ને ઉસ પર મવા-જબત (હમેશાંગી) ફરમાઈ હો લેકિન કભી કભાર તર્ક ભી ફરમા દિયા હો. અગર વોહ મવા-જબત (હમેશાંગી) ઈબાદત કી ગરજ સે હો તો ઈસે સુ-નને હુદા (યા'ની સુન્નતે મુઅક્કદા) કહેતે હું ઔર અગર મવા-જબત (હમેશાંગી) આદત કે તૌર પર હો તો ઉસે સુ-નને જવાઈદ કહેતે હું. પસ સુન્નતે હુદા (યા'ની સુન્નતે મુઅક્કદા) વોહ હૈ કે જિસ પર તકમીલે દીન કે લિયે અમલ કિયા જાતા હો ઈસ કા તર્ક મકરૂહ યા ઈસાઅત (યા'ની બુરા)

હોતા હૈ. જબ કે સુ-નને ઝવાઈદ (યા'ની સુન્નતે ગૈર મુઅક્કદા) વોહ હૈ કે જિન પર અમલ કરના મહમૂદ ઓર અચ્છા હોતા હૈ ઈન કે તર્ક મેં કરાહત ઓર ઈસાઅત (યા'ની બુરાઈ) નહીં હોતી જૈસા કે ઉઠને બેઠને, ખાને પીને ઓર લિબાસ મેં નબિયે અકરમ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે તરીકે કો અપનાના.

(التعريفات، ص ٨٨)

સુન્નત કી અકસામ

મેરે આડા આ'લા હજરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મુજહ્દિદે દીનો ભિલ્લત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રાઝ ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ સુન્નત કી હિસ્મેં બયાન કરતે હુએ લિખતે હૈન : સુન્નતે હુદા (યા'ની સુન્નતે મુઅક્કદા) ઈસ કે તર્ક સે ઈસાઅત વ કરાહત લાજિમ આતી હૈ મ-સલન જમાઅત, અજાન ઓર તકબીર વગૈરા, સુન્નતે ઝવાઈદ (યા'ની સુન્નતે ગૈર મુઅક્કદા) ઈસ કે તર્ક સે ઈસાઅત વ કરાહત લાજિમ નહીં આતી મ-સલન આપ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા લિબાસ પહનના, નફલ વ મન્દૂબ કા મુઆ-મલા ભી યેહી હૈ ઈસ કે કરને વાલે કો સવાબ હોગા મગર તારિક ગુનહગાર નહીં, કુ-કહા ને બા'જ અવકાત સુન્નતે ઝવાઈદ કી મિસાલ નમાજ મેં આપ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા કિરાઅત, રૂકૂઅ ઓર સુજૂદ કો લમ્બા કરના ભી દી હૈ જબ વોહ (યા'ની સુન્નત) દીન ઓર શાઓઈરે દીન કા હિસ્સા નહીં તો ઉન્હેં સુન્નતે ઝવાઈદ કહા જાતા હૈ બ જિલાફ સુન્નતે હુદા કે, વોહ સુ-નને મુઅક્કદા હોતી હૈં જો વાજિબ કે કરીબ હૈં ઉન કા તારિક ગુમરાહ હૈ.

وَاللَّهُ تَعَالَى أَعْلَم

(ફિતાવા ૨-જવિયા મુખર્જા, 7/394 મુલખસન)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ધિમિયા (દા'વતે ઈસ્લામી)

ਸੁਣਿਤ ਪਰ ਅਮਲ ਕੀ ਬਰਕਤ ਸੇ ਮਿਛਿਰਤ ਛੋ ਗਈ (ਹਿਕਾਤ)

હજરતે સચ્ચિદુના ઈમામ અબૂ અબ્ડુલ્લાહ શમ્સુદીન મુહમ્મદ
બિન અહ્મદ જહબી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الرَّقِيعِ નકલ ફરમાતે હોય : હજરતે
સચ્ચિદુના અલી બિન હુસૈન બિન જદ્વા (ઉકબરી) عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الرَّقِيعِ ને હજરતે
સચ્ચિદુના હિ-બતુલ્લાહ ત-બારી કો ખવાબ મેં દેખ કર
પૂછા : ? عَزَّوَجَلَ اللَّهُ بِكَ ને આપ કે સાથ કયા
મુઆ-મલા ફરમાયા ? જવાબ દિયા : અલ્લાહ عَزَّوَجَلَ ને મેરી મહિનેત
ફરમા દી. અર્જ કી : કિસ સબબ સે ? તો ઉન્હોંને રાજદારાના
અન્દાજ મેં કહા : સુન્નત કી વજહ સે.

(سير اعلام النبلاء، الالكائي (هبة الله بن الحسن)، ٢٦٩/١٣، رقم: ٣٧٨٨)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને સુન્તત પર અમલ
કરના મહિનેરત કા ઝરીઆ બન ગયા. યકીનન કાચ્ચાબ વ કામરાન
હૈ વોહ જો ફરાઇઝો વાજિબાત કી અદાએગી કે સાથ સાથ નબિયે
કરીમ ﷺ કી સુન્તતો કો અપના ઓઢના બિંધોના
બના લે.

સવાબ કે હકદાર બનિયો

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હમારે મા'મુલ્લાત મેં સે કઈ કામ એસે હૈને જિન્હેં અગર સુન્નત કે મુતાબિક કિયા જાએ તો હમ સવાબ કે હક્કદાર બન સકતે હૈને મ-સલન સુન્નત કે મુતાબિક ખાના પીના, ચલના ફિરના, સોના જાગના, મિસ્વાક કરના, લિબાસ પહણના, જૂતે પહણના ઔર ઉતારના, તેલ લગાના, નાખુન કાટના, ગુફત-ગૂ કરના વગેરા. અલ્લાહ તથાલા હમ સબ કો સુન્નત સે મહિબ્બત અતા ફરમાએ. સુન્નત સે મહિબ્બત કે કૃયા કહને ! ચુનાન્યે,

۴۰ نات مें आका का पडोस

رَسُولُهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ وَأَعْلَمَ بِهِ فِي الْجَنَاحِ الْمُبَرِّئِ كَمَا فَرَمَاهُ فِي الْجَنَاحِ الْمُنَجِّي

रसूले वे भिसाल, साहिबे जूदो नवाल, सुन्नत से महब्बत की उस ने का फरमाने जन्नत निशान है : जिस ने मेरी सुन्नत से महब्बत की उस ने मुझ से महब्बत की और जिस ने मुझ से महब्बत की वोह जन्नत में मेरे साथ होगा।

(مشكاة المصاصي، كتاب الآیان ۱/۵۰، حدیث: ۱۷۵)

बात करते वक्त मुस्कुराया करते (हिकायत)

هَذَرَتْ سَاقِيَةً دَرْدَانًا عَمْمَهُ دَرْدَانًا رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا فَرَمَاهُ فِي الْجَنَاحِ الْمُنَجِّي

हजरते साय्यि-दरुना उम्मे दरदा रुफी लड़ाकुल्लाहु अबू दरदा जब भी बात करते तो मुस्कुराते. मैं ने साय्यिदुना अबू दरदा से अर्ज की : आप इस आदत को तर्क फरमा दीजिये वरना लोग आप को अहमक सभगने लगेंगे। हजरते साय्यिदुना अबू दरदा ने फरमाया : मैं ने जब भी रसूलुल्लाह को صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مुस्कुराते थे।

(مسند احمد، مسند الانصار، باقي حدیث ابو الدرداء، ۱۷۱/۸، حدیث: ۲۱۷۹۱)

जिस की तस्की से रोते हुए हंस पड़े

उस तबस्सुम की आदत पे लाखों सलाम

(हंडाई के बाजिशाश शरीक)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

मुसल्मान भाई के लिये मुस्कुराना स-दका है

سَرَوْرَةِ كَائِنَاتِ، شَاهِيْ مُؤْمِنَاتِ كَمَا صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ وَأَعْلَمَ بِهِ فِي الْجَنَاحِ الْمُبَرِّئِ

सरवरे काएनात, शाहे मौजूदात का फरमाने रहमत निशान है : अपने भाई से मुस्कुरा कर भिलना तुम्हारे

લિયે સ-દક્કા હૈ ઔર નેકી કી દા'વત દેના ઔર બુરાઈ સે મન્ય કરના સ-દક્કા હૈ. (ترمذى،كتاب البر والصلة،باب ما جاء في صنائع المعروفة، الحديث رقم ٣٨٤/٣)

શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નત **دَامَتْ بِرَبَّكُتُهُمُ الْعَالِيَّهُ** ઈસ રિવાયત કો નકલ કરને કે બા'દ “નેકી કી દા'વત” સફહા 245 પર લિખતે હૈને : બયાન કર્દા હદીસે મુખા-રકા મેં મુસ્કુરા કર મિલને, નેકી કી દા'વત દેને ઔર બુરાઈ સે મન્ય કરને કો સ-દક્કા કહા ગયા. سُبْحَانَ اللَّهِ ! મુસ્કુરા કર મિલને કી તો ક્યા બાત હૈ ! મુસ્કુરા કર મિલના, મુસ્કુરા કર ડિસી કો સમજાના ઉમ્મુમન નેકી કી દા'વત કે મ-દની કામ કો નિહાયત સહ્લ વ આસાન બના દેતા ઔર હૈરત અંગે નતાઈજ કા સબજ બનતા હૈ. જી હાં ! આપ કી મા'મૂલી સી મુસ્કુરાહટ ડિસી કા દિલ જીત કર ઉસ કી ગુનાહોં ભરી જિન્દગી મેં મ-દની ઈન્કિલાબ બરપા કર સકતી હૈ ઔર મિલતે વકત બે રૂખી ઔર લા પરવાહી સે ઈધર ઉધર દેખતે હુએ હાથ મિલાના ડિસી કા દિલ તોડ કર ઉસ કો **مَعَاذُ اللَّهِ مَعَاذُ اللَّهِ** ગુમરાહી કે ગહરે ગઢે મેં ગિરા સકતા હૈ. લિહાજા જબ ભી ડિસી સે મિલેં, ગુજત-ગૂ કરેં ઉસ વકત હતલ ઈમ્કાન મુસ્કુરાતે રહિયે. અગર ખુશક મિજાજ યા બે તવજજોહી સે મિલને કી ખસ્તત હૈ તો મિલન-સારી ઔર મુસ્કુરા કર મિલને કી આદત બનાને કે લિયે ખૂબ કોશિશ કીજિયે, બલ્કે મુસ્કુરાને કી આદત પક્કી કરને કે લિયે ઝરાતન ડિસી કી જિમ્મેદારી ભી લગાઈયે કે વોહ દૂસરોં સે બાત કરતે હુએ આપ કા મુંહ ફૂલા હુવા યા સપાટ મહસૂસ કરે તો ગાહે બ ગાહે યાદ દિહાની કરવાતે હુએ કહતા રહે યા આપ કો ઈસ તરહ કી તહરીર દિયા કરે : “બાત કરતે હુએ મુસ્કુરાના સુન્નત હૈ.”

(માખૂજ અઝ “નેકી કી દા'વત”, સ. 245)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ !

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇમિયા (દા'વતે ઈસ્લામી)

ڪڻ سارکار کی پسند اپنی پسند (ਛਿਕਾਇਤ)

ਹਜ਼ਰਤੇ ਸਾਧਿਦੁਨਾ ਅਨਸ ਬਿਨ ਮਾਲਿਕ ਸੇ ਮਰਵੀ ਹੈ ਕਿ ਏਕ ਦਰਜੀ ਨੇ ਰਸੂਲੁਲਾਹ ﷺ ਦੀ ਦਾ'ਵਤ ਕੀ, (ਹਜ਼ਰਤੇ ਸਾਧਿਦੁਨਾ ਅਨਸ رَضِيَ اللہُ تَعَالَیٰ عَنْهُ ਫਰਮਾਤੇ ਹੋਏ :) ਆਪ ਕੇ ਸਾਥ ਮੈਂ ਭੀ ਦਾ'ਵਤ ਮੈਂ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਦਰਜੀ ਨੇ ਆਪ کੇ ਸਾਮਨੇ ਰੋਟੀ, ਕਢੂ (ਲੌਕੀ ਸ਼ਰੀਕ) ਔਰਾ ਗੋਖਤ ਕਾ ਸਾਲਨ ਰਖਾ। ਮੈਂ ਨੇ ਫੇਖਾ ਨਾਭਿਯੇ ਕਰੀਮ ﷺ ਦੇ ਬਰਤਨ ਦੇ ਕਢੂ ਸ਼ਰੀਕ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਤਨਾਵੁਲ ਫਰਮਾ ਰਹੇ ਹੋਏ (ਈਸ ਕੇ ਬਾਅਦ ਆਪ ਨੇ ਅਪਨਾ ਅਮਲ ਬਤਾਤੇ ਹੁੰਏ ਫਰਮਾਤੇ ਹੋਏ :) فَلَمْ أَرْكِنْ أَحُبُّ الْبَيْتَ مِنْ يَوْمِيْنِ (رَضِيَ اللہُ تَعَالَیٰ عَنْهُ)

ਧਾਰਾ ਨੀ ਉਸ ਦਿਨ ਕੇ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਕਢੂ ਸ਼ਰੀਕ ਕੇ ਪਸੰਦ ਕਰਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

(بخارੀ، کتاب البيوع بباب ذكر الخياط، ۱۷/۲، حدیث: ۲۰۹۲)

ڪڻ ਸੁਣਨਾ ਪਰ ਅਮਲ ਕਾ ਜਗ੍ਗਾ (ਛਿਕਾਇਤ)

ਹਜ਼ਰਤੇ ਸਾਧਿਦੁਨਾ ਅਖ਼ਦੂਲ ਵਲ੍ਲਾਖ ਸ਼ਾ'ਰਾਨੀ ਨੇ ਨਕਲ ਕਰਤੇ ਹੋਏ : ਏਕ ਬਾਰ ਹਜ਼ਰਤੇ ਸਾਧਿਦੁਨਾ ਅਖੂ ਬਕ ਸ਼ਿਬਲੀ ਬਗਦਾਦੀ ਕੋ ਤੁਝੂ ਕੇ ਵਜ਼ਾਤ ਮਿਸਵਾਕ ਦੀ ਝੜੁਤ ਹੁੰਦੀ, ਤਲਾਸ਼ ਕੀ ਮਹਾਰ ਨ ਮਿਲੀ, ਲਿਹਾਜਾ ਏਕ ਦੀਨਾਰ (ਧਾਰਾ ਨੀ ਏਕ ਸੋਨੇ ਦੀ ਅਸ਼ਰਫੀ) ਮੈਂ ਮਿਸਵਾਕ ਖਰੀਏ ਕਰ ਈਸ਼ਟ'ਮਾਲ ਫਰਮਾਇ। ਬਾਅਡ ਲੋਗਾਂ ਨੇ ਕਹਾ : ਧੇਹ ਤੋ ਆਪ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜਿਧਾਦਾ ਖਰ੍ਚ ਕਰ ਤਾਲਾ ! ਕਈ ਈਤਨੀ ਮਹੱਗੀ ਭੀ ਮਿਸਵਾਕ ਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ? ਫਰਮਾਯਾ : ਬੇਸ਼ਕ ਧੇਹ ਹੁਨਾਂ ਔਰ ਈਸ ਦੀ ਤਮਾਮ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਲਵਾਹੁ ﴿غَرْجَل﴾ ਕੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਮਚ਼ਹੁਰ ਕੇ ਪਰ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਭੀ ਛੈਂਸਿਥਤ ਨਹੀਂ ਰਖਤੀਂ, ਅਗਰ ਬਰੋਜੇ ਕਿਧਾਮਤ ਅਲਵਾਹੁ ﴿غَرْجَل﴾ ਨੇ ਮੁਜ ਦੇ ਧੇਹ

पूछ लिया के तू ने मेरे घारे हबीब की सुन्नत (मिस्वाक) क्यूँ तर्क की ?
जो मालों दौलत मैं ने तुझे दिया था उस की हकीकत तो (मेरे नजदीक)
मच्छर के पर के बराबर भी नहीं थी, तो आधिर ऐसी हकीर दौलत
ईस अजीम सुन्नत (मिस्वाक) को हासिल करने पर क्यूँ खर्च नहीं की ?
तो मैं क्या जवाब दूँगा !

(مَلْخَصُ اِلْزَوْاْحِ الْأَنْوَارِ الْقَدِيسَيْةِ، ص ٨٣)

मीठे मीठे ईस्लामी भाईयो ! देखा आप ने के हमारे अस्लाइ
सुन्नतों से किस कदर घार करते थे ! हज़रते सच्चिदुना अबू बक्र
शिख्ली رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ دे एक दीनार (यानी सोने की अशरफी) घारे
आका । حَلْيَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالْهُوَ سَلَّمَ की सुन्नत मिस्वाक पर कुरबान कर दिया
और एक हम हैं के ईश्के रसूल का दा'वा तो करते हैं भगवर सुन्नतों पर
अमल का कोई ज़ज़बा नहीं होता। हमारे अस्लाइ رَحْمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَامَ तो
घारे आका, मटीने वाले मुस्तक्षा حَلْيَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالْهُوَ سَلَّمَ की सुन्नतों के
ऐसे पाबन्द थे के इन के नजदीक किसी सुन्नत का अन्धाने में रह
जाना भी काबिले कर्फ़ारा था युनान्ये,

සुन्नत के कद दान (हिकायत)

शैखे तरीकत, अभीरे अहले सुन्नत, बानिये दा'वते ईस्लामी
हज़रते अल्लामा मौलाना अबू बिलाल मुहम्मद ईत्यास अतार काहिरी
2-अवी دَامَتْ بِرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَّهُ अपनी मायानाज तालीफ़ इ़जाने सुन्नत जिल्द
अव्वल में फरमाते हैं : “कीमियाए सआदत” में है, एक बुजुर्ग ने
एक बार सुन्नत के मुताबिक सीधी जूती से पहनने का आगाज करने
के बजाए बे खयाली में उलटी जूती पहले पहन ली ईस सुन्नत के रह
जाने पर उन्हें सभ्त सदमा हुवा और ईस के ईवज़ उन्होंने गेहूँ की
दो ओरियां बैरात कीं।

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! યેહ ઉન્હીં હજરત કા છિસ્સા થા. કાશ ! હમેં ભી અપને બુઝુગ્ગી કે તરીકોં પર ચલના નસીબ હો જાઓ.

(ફેઝાને સુન્નત, સ. 462)

જીં સુન્નત કી મહિન્દત (હિકાયત)

હાફ્ઝે મિલ્લત હજરતે અલ્લામા મૌલાના અખૂલ અગ્રીજ મુખારકપૂરી **عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ** અપને હર અમલ મેં સુન્નત કા બહુત જિયાદા ખયાલ રખતે થે. એક બાર હજરત **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** કે દાઅં પાઉ મેં જખ્મ હો ગયા, એક સાહિબ દવા લે કર પહોંચે ઔર કહા : હજરત ! દવા હાજિર હૈ. જીડે (યા'ની સર્હિયો) કા જમાના થા હજરત રહ્માત **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** મોઝા પહને હુએ થે, આપ ને પહલે બાએં (યા'ની ઉલ્ટે) પાઉ કા મોઝા ઉતારા, વોહ સાહિબ બોલ પડે : હજરત ! જખ્મ તો દાહૂને (યા'ની સીધે) પાઉ મેં હૈ ! આપ **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** ને ફરમાયા : બાએં (યા'ની ઉલટે) પાઉ કા પહલે ઉતારના સુન્નત હૈ.

(નકી કી દા'વત, સ. 213)

જીં આતાએ અદાએ સુન્નત સે મહિન્દત ઔર તા'ગીમ

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હજરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાદિરી **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَّهُ** કા દિલ ઈતિબાએ સુન્નત કે જગબે સે મા'મૂર વ સરશાર હૈ. આપ **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَّهُ** ન સિર્ફ ખુદ સુન્નતોં પર અમલ કરતે હૈન્ બલ્કે દીગર મુસલ્માનોં કો ભી જેવરે સુન્નત સે આરાસ્તા કરને મેં હમાતન મસરૂફે અમલ હૈન્. અમીરે અહલે સુન્નત કે

કુર્તે મેં સીને કી તરફ દો જેબે હોતી હૈનું. મિસ્વાક શરીર રખને કે લિયે આપ સીને કી બાઈ જાનિબ વાલી જેબ કે બરાબર એક છોટી સી જેબ બનવાતે હૈનું. ઈસ કી વજહ આપ **ડામથ بِرَبِّكَثُمُ الْعَالِيِّ** ને યેહ ઈર્શાદ ફરમાઈ : મેં ચાહતા હું કે યેહ આલાદે અદાઓ સુનાત મેરે દિલ સે કરીબ રહે.

અતાર સે મહિબૂબ કી સુનાત કી લે ખિદમત

ઢંકા યેહ તેરે દીન કા હુન્યા મેં બજા ટે

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(3) ઔરત કો ઉસ કે ખાવન્દ કે ખિલાફ ઉભારને વાતા હમ સે નહીં

સરકારે મદીના, સુલ્તાને બા કરીના, ને **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ઈર્શાદ ફરમાયા હૈનું કો'ની જો ઔરત કો ઉસ કે ખાવન્દ યા કિસી ગુલામ કો ઉસ કે આકા કે ખિલાફ ઉભારે વોહ હમ સે નહીં. (ابુ દاؤદ, કાબ અલ-ત્�લાદ, બાબ ફિમન ખૂબ અંત અનુભૂતિ જોગ્યા, ૩૬૧/૨, હદ્દિય: ૨૧૭૦)

દો દિલોં કો જોડને કી કોશિશ કરો

મુઝસિસરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુઝિતી અહમદ યાર ખાન **عَلَيْهِ رَحْمَةُ النَّبِيِّنَ** ઈસ હદીસે પાક કે તહૃત ફરમાતે હૈનું : ખાવન્દ બીવી મેં ફસાદ ડાલને કી બહુત સૂરતે હૈનું : ઔરત સે ખાવન્દ કી બુરાઈયાં બયાન કરે, દૂસરે મર્દોં કી ખૂબિયાં ઝાહિર કરે ક્યૂંકે ઔરત કા દિલ કચ્ચી શીશી કી તરફ કમજોર હોતા હૈ યા ઈન મેં ઈજિલાફ ડાલને કે લિયે જાણ્યા તા'વીજ ગન્દે કરને સબ હરામ હૈ, ઔર ગુલામ યા લૌંડી કો બિગાડને કે મા'ના યેહ હું કે ઉસે ભાગ જાને પર આમાદા કરે, અગર વોહ ખુદ ભાગના ચાહેં તો ઉન કી ઈમદાદ કરે, બહર હાલ દો દિલોં કો જોડને કી કોશિશ કરો તોડો ન. (મિરઆતુલ મનાજીહ, 5/101)

જાદશાહ ઓર લાલચી ઔરત (હિકાયત)

બની ઈસરાઈલ મેં એક બહુત ઈબાદત ગુજરાત લકડહારા (લકડિયાં બેચને વાલા) થા, ઉસ કી બીવી બની ઈસરાઈલ કી હસીનો જમીલ ઔરતોં મેં સે થી, જબ ઉસ મુલ્ક કે બાદશાહ કો લકડહારે કી બીવી કે હુસ્નો જમાલ કી ખબર મિલી તો ઉસ કે દિલ મેં શૈતાની ખયાલ આયા. ચુનાન્યે, ઉસ ને એક બુઢિયા કો ઉસ લકડહારે કી બીવી કે પાસ ભેજા તાકે વોહ ઉસે વર-ગલાએ ઔર લાલચ દે કર ઈસ બાત પર આમાદા કરે કે વોહ લકડહારે કો છોડ કર શાહી મહલ મેં ઉસ કી મલિકા બન કર જિન્દગી ગુજરાતે. વોહ મક્કાર બુઢિયા લકડહારે કી બીવી કે પાસ ગઈ ઔર ઉસ સે કહા : તૂ કિતની અજીબ ઔરત હૈ કે ઐસે શખ્સ કે સાથ જિન્દગી ગુજરાત રહી હૈ જો નિહાયત હી મુફ્તિસ ઔર ગરીબ હૈ જો તુઝે આસાઈશો આરામ ફરાહમ નહીં કર સકતા, અગર તૂ ચાહે તો બાદશાહ કી મલિકા બન સકતી હૈ. બાદશાહ ને પૈગામ ભેજા હૈ કે અગર તૂ લકડહારે કો છોડ દેગી તો મૈં તુઝે ઈસ ઝોંપડી સે નિકાલ કર અપને મહલ કી ઝીનત બનાઉંગા, તુઝે હીરે જવાહિરાત સે આરાસ્તા વ પૈરાસ્તા કરુંગા, તેરે લિયે રેશમ ઔર ઉદ્ધા કપડોં કા લિબાસ હોગા. જબ ઉસ ઔરત ને યેહ બાતે સુની તો લાલચ મેં આ ગઈ ઔર ઉસ કી નજરોં મેં બુલન્દો બાલા મહલ્લાત ઔર ઉસ કી આસાઈશેં ધૂમને લગ્ની. ચુનાન્યે, ઉસ ને લકડહારે સે બે રૂખી ઈજિયાર કર લી ઔર હર વક્ત ઉસ સે નારાજ રહેને લગ્ની, બિલ આખિર લકડહારે ને મજબૂરન ઉસ બે વજા લાલચી ઔરત કો તલાક દે દી. વોહ ખુશી ખુશી બાદશાહ કે પાસ પહોંચ્યી ઔર ઉસ સે

શાદી કર લી. જब બાદશાહ અપની નઈ હુલ્હન કે પાસ હ-જ-લાએ અરુસી મેં પહોંચા તો ઉસ કી બીનાઈ જાતી રહી, હાથ ખુશક (યા'ની બેકાર), જબાન ગુંગી ઔર કાન બહરે હો ગયે. ઔરત કા ભી યેહી હાલ હુવા. જब યેહ ખબર ઉસ દૌર કે નબી ﷺ કો પહોંચ્યી ઔર ઉન્હોંને અલ્લાહ ગુરૂજَ الْبَارَغَاءِ મેં ઉન દોનોં કે બારે મેં અર્જ કી તો ઈશાં હુવા : મૈં હરગિઝ ઈન દોનોં કો મુઆફ નહીં કરુંગા, ક્યા ઈન્હોંને યેહ ગુમાન કર લિયા કે જો હ-ર-કત ઈન્હોંને લકડહારે કે સાથ કી મૈં ઉસ સે બે ખબર હું ? (عيون الحكایات، ص ١٢٢)

﴿ تُو كِتَنَا أَصْحَاٰ هُنَّا ! ﴾ (હિકાયત)

હજરતે સાધ્યિહુના જાબિર رضى اللہ عنہ سે રિવાયત હૈ કે સરવરે આલમ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم ને ફરમાયા : શૈતાન પાની પર અપના તખ્ત બિધાતા હૈ, ફિર અપને લશ્કર બેજતા હૈ. ઉન લશ્કરોં મેં ઈલ્લીસ કે જિયાદા કરીબ ઉસ કા દ-રજા હોતા હૈ જો સબ સે જિયાદા ફિતના બાઝ હોતા હૈ. એક લશ્કર વાપસ આ કર બતાતા હૈ કે મૈં ને હુલાં ફિતના બરપા કિયા તો શૈતાન કહતા હૈ : તુ ને કુછ ભી નહીં કિયા. ફિર એક ઔર લશ્કર આતા હૈ ઔર કહતા હૈ : મૈં ને એક આદમી કો ઉસ વક્ત તક નહીં છોડા જબ તક ઉસ કે ઔર ઉસ કી બીવી કે દરમિયાન જુદાઈ નહીં ઢાલ દી. યેહ સુન કર ઈલ્લીસ ઉસે અપને કરીબ કર લેતા હૈ ઔર કહતા હૈ : તુ કિતના અચ્છા હૈ ! ઔર અપને સાથ ચિમટા લેતા હૈ.

(مسلم، كتاب صفة القيامة—الج، باب تحريش الشيطان—الج، من ١٥١١، حديث: ٢٨١٣)

صَلُّوا عَلَى الْحَمِيمِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

﴿4﴾ નાછક કળા જમાને વાતા હમ સે નહીં

صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
સરકારે અબદ કરાર, શાફેએ રોજે શુમાર
કા ફરમાન હૈ યા'ની જો કોઈ
ઉસ ચીજ કા દા'વા કરે જો ઉસ કી નહીં હૈ તો વોહ હમ મંસે નહીં ઔર વોહ
અપના ઠિકાના આગ મં હૂંડે.

(ابن ماجہ، كتاب الأحكام، باب من ادعی... الخ، ٩٥/٣، حدیث: ٢٣١٩)

મુફસ્સિસરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફિતી અહમદ યાર
ખાન ઉલ્લેખની રહેલી રૂપીની પાક કે તહૂત ફરમાતે હૈને : યા'ની ઝૂટા
મુદ્દાઈ દો ગુનાએ કરતા હૈ (1) ઝૂટ બોલના ઔર (2) દૂસરે કે હક મારને
કી કોશિશ કરના. લિલાગા વોહ હમારે તૌર તરીકે સે નિકલ જાતા હૈ.
મોમિન કો ઈન ઉયૂબ સે પાકો સાફ હોના ચાહિયે, “હૂંડે” અનુભ
મા'ના ખબર હૈ યા'ની વોહ આગ કા મુસ્તહિક હૈ.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, 5/397)

અપના દા'વા વાપસ લે લિયા (હિકાયત)

એક હજુરમી (યા'ની મુલ્કે યમન કે શહર “હજુરમૌત” કે બાશિન્દે)
ઔર એક કિન્દી (યા'ની કબીલાએ કિન્દા સે વાબસ્તા એક શાખસ) ને મદીને
કે તાજવર ચલ્લી કી બારગાહે અન્વર મંસે યમન કી એક
ઝમીન કે મુંતાલિક અપના ઝગડા પેશ કિયા. હજુરમી ને અર્જ કી :
“યા રસૂલલલાહ ! મેરી ઝમીન ઈસ કે બાપ ને
છીન લી થી, અબ વોહ ઈસ કે કંજે મેં હૈ.” તો નબિયે મુકર્રમ, નૂરે
મુજર્સ્સમ ને દરયાફિત ફરમાયા : “ક્યા તુમ્હારે
પાસ કોઈ ગવાછી હૈ ?” અર્જ કી : “નહીં, લેકિન મૈં ઈસ સે કસમ

લુંગા કે અલ્લાહ કી કસમ ખા કર કહે : વોહ નહીં જાનતા કે વોહ મેરી જમીન હૈ જો ઈસ કે બાપ ને ગરબ કર લી થી. કિન્દી કસમ ખાને કે લિયે તથ્યાર હો ગયા તો રસૂલે અકરમ, શહનશાહે આદમ વ બની આદમ ﷺ ને ઈશ્રાદ ફરમાયા : “જો (જૂટી) કસમ ખા કર કિસી કા માલ દબાએગા વોહ બારગાહે ઈલાહી ગુરૂજલ મેં ઈસ હાલત મેં પેશ હોગા કે ઉસ કે હાથ પાઉં કટે હુએ હોંગે.” યેહ સુન કર કિન્દી ને કહ દિયા કે યેહ જમીન ઉસી (યા'ની હજુરમી) કી હૈ.

(ابوداؤ،كتاب الایمان والنذور،باب فيمن حلف...الخ، ٢٩٨/٣،حدیث: ٣٢٤٤)

મુફસ્સિસરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફિતી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ ઈસ હદીસે પાક કે તફ્ફત ફરમાતે હૈને !
યેહ હૈ અસર ઉસ જબાને ફેઝ તર્જુમાન કા કે દો કલિમાત મેં ઉસ (કિન્દી) કે દિલ કા હાલ બદલ ગયા ઔર સચ્ચી બાત કહ કર જમીન સે લા દા'વા હો ગયા.

(મિરઆતુલ મનાજી, 5/403)

જમીન પર કબો કા હુકમે શર-ઈ

આ'લા હજરત, મુજફિદે દીનો મિલ્લત શાહ ઈમામ અહમદ રજા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ સે “ફતાવા ૨-અવિષ્યા” શરીફ મેં ઈસ મૌજૂદાને મુતાલિક એક સુવાલ હુવા : ક્યા ફરમાતે હૈને ઉ-લમાએ દીન ઈસ મસાલે મેં કે એક શખ્સ ને અરાજી મસ્તિષ્ટ કી જો ઉસ કે પીછે થી અપને મકાન મેં ડાલ લી હૈ ઔર દીવાર બનવા લી, ઔર તાજે મેહરાબ મસ્તિષ્ટ વ મીનારે મસ્તિષ્ટ દબા કર અપની દીવાર બુલન્દ કર લી, ઐસે શખ્સ કે વાસિસે ક્યા હુકમે શર-અ શરીફ હૈ ? ફક્ત

અલ જવાબ : ફાસિક, ફાજિર, આલિમ, જાઈર, મુરતાકિબે
કબાઈર, મુસ્તહિકે અજાબુન્નાર વ ગ-જબુલ જગ્ભાર હૈ,
وَالْعَيْدَابُ لِلَّهِ تَعَالَى
ખા-તમુલ મુરતાલીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન ચીની
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
ફરમાતે હૈને : જો શાખ્સ એક બાલિશત ભર જમીન નાહક લેગા અલ્લાહ
તઆલા વોહ જમીન, જમીન કે સાતોં તબકોં તક ઉસ કે ગલે મેં કિયામત કે
દિન તક તૌક બના કર ડાલેગા.

(مسلم،كتاب المساقاة،باب تحريم الظلم... الخ،ص ٨٧٠،Hadith: ١٦١١)

રસૂલે અકરમ : નૂરે મુજસ્સમ ચીની
ફરમાતે હૈને :
જો શાખ્સ કિસી કદર જમીન નાહક દબા લેગા કિયામત કે દિન જમીન કે
સાતવેં તબક તક ધંસા દિયા જાએગા.

(بخاري،كتاب المظالم والغصب،باب اثم من ظلم شيئاً من الأرض،Hadith: ١٢٩/٢٤٥:٤)

હુઝૂરે પાક, સાહિબે લૌલાક, સચ્ચાહે અફલાક
ફરમાતે હૈને : જો શાખ્સ એક બાલિશત જમીન નાહક લે
લે અલ્લાહ તઆલા ઉસે તકલીફ હે, કે ઉસ જમીન કો ખોદે યહાં તક કે સાતવેં
તબકે કે ખત્મ તક પહોંચે ફિર કિયામત કે દિન ઉસ કા તૌક બના કર ઉસ કે
ગલે મેં ડાલે યહાં તક કે તમામ મજલૂક કા હિસાબ કિતાબ ખત્મ હો કર ફેસલા
ફરમા દિયા જાએ. (مسند أحمد،مسند الشاميين،١٨٠/٦،Hadith: ١٧٥٨٢)

રસૂલે બે ભિસાલ, બીબી આમિના કે લાલ
ફરમાતે હૈને : જો કિસી કદર જમીન ના જાઈજ તૌર પર લે અલ્લાહ તઆલા
સાતોં જમીનોં સે ઉસ કે ગલે મેં તૌક ડાલે, ન ઉસ કા ફર્જ કબૂલ હો ન નફલ.

(مسند أبي يعلى،مسند سعد بن أبي وقاص،٣١٥/١،Hadith: ٧٤٠)

ઇન અહાદીસ કો લિખને કે બા'દ આ'લા હજરત, મુજહિદે
દીનો ભિલ્લત શાહ ઈમામ અહમદ રજા ખાન ઉલ્લેખન
ફરમાતે

हैं : उस शाखे पर फर्ज है कि भस्त्रियों की जमीन व धूमारत फौरन फौरन खाली कर दें, और अपनी नापाक ताम्हीर जो उन पर कर ली है ढो कर दूर कर दें, अल्लाह कङ्घारो जब्बार के गजब से उरे, जरा मन ढो मन नहीं बीस पच्चीस ही सेर भिट्ठी के ढेले गले में बांध कर धड़ी ढो धड़ी लिये डिरे. उस वक्त कियास करे कि इस जुल्मे शदीद से बाज आना आसान है या जमीन के सातों तबकों तक खोद कर कियामत के दिन तभाम जहान का हिसाब पूरा होने तक गले में **مَعَاذُ اللَّهِ مَعَاذُ اللَّهِ تَعَالَى، وَاللَّهُ تَعَالَى أَعْلَمُ**. (इतावा २-जविया, 19/663)

﴿(5) बद शुगूनी लेने वाला हम से नहीं ﴾

सरकारे मटीनसे मुनव्वरह, सरदारे मक्के मुकर्मा
صلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ने ईशाद फरमाया :

या'नी जिस ने बद शुगूनी ली या जिस के लिये बद शुगूनी ली गई या जिस ने कहानत की या जिस के लिये की गई, या जादू करने और करवाने वाला हम से नहीं.

(مسند بزار، اول حدیث عمران بن حصین، ۵۲/۹، حدیث: ۳۵۷۸)

﴿बद शुगूनी की तारीफ और इस की किस्में ﴾

शुगून का माना है फ़ाल लेना यानी किसी चीज़, शाखे, अमल, आवाज या वक्त को अपने हक में अच्छा या बुरा समझना। इस की बुन्यादी तौर पर ढो किस्में हैं : (1) बुरा शुगून लेना (2) अच्छा शुगून लेना। अल्लामा मुहम्मद बिन अहमद अन्सारी कुरतुबी

تَفْسِيرُ تَرْتِيبٍ مِّنْ نَكْلٍ كَرَتْتُ بَهِيَ مِنْ كَلَامِ أَخْرَى شُعْبُونَ يَهُدِيَ
تَحْتَ الْأَيَّاهِ، ٤٠، ٢٦، ١٣٢/٨، الْحَقَّافَ، عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوِيِّ

तक्षीरे कुरतुबी में नकल करते हैं : अर्था शुगून येह है कि जिस काम का ईरादा किया हो उस के बारे में कोई कलाम सुन कर दलील पकड़ना, येह उस वक्त है जब कलाम अर्था हो, अगर बुरा हो तो बद शुगूनी है. शरीअत ने ईस बात का हुक्म दिया है कि ईन्सान अर्था शुगून ले कर खुश हो और अपना काम खुशी खुशी पायऐ तकमील तक पहोंचाए और जब बुरा कलाम सुने तो उस की तरफ तवज्ज्ञोह न करे और न ही उस के सबब अपने काम से रुके.

(الجامع لاحكام القرآن، پ، ٢٦، الاحقاف، تحت الآية: ١٣٢/٨، جزء)

જીવન કિસ મન્દૂસ કી શક્ત દેખી થી ?

बद शुगूनी की आदते बद में मुबला शप्स को जब किसी काम में नुकसान होता है या किसी मक्सद में नाकामी होती है तो वोह येह जुम्ला कहता है : आજ सुब्ध सवेरे न जाने किस मन्दूस की शક्त देखी थी ? हांलाके ईन्सान सुब्ध सवेरे बिस्तर पर आंख खुलने के बाद सब से पहले अपने ही घर के किसी फट की शક्त देखता है, तो क्या घर का कोई आदमी ईस कदर मन्दूस हो सकता है के सिफ उस की शक्त देख लेने से सारा इन नुહूसत में गुञ्जरता है ? किसी को मन्दूस कहने पर बाज अवकात शर्मिन्दगी का भी सामना करना पड़ता है, एक सबक आमोज हिकायत से ईस बात को समझने की कोशिश कीजिये. चुनान्ये,

एक बादशाह और उस के साथी शिकार की गरज से ज़ंगल की जानिब यवे जा रहे थे. सुब्ध के सन्नाटे में धोड़ों की टापें साफ सुनाई दे रही थीं जिन्हें सुनते ही अक्सर राहगीर रास्ते से हट जाते

થે ક્યુંકે બાદશાહ સલામત શિકાર પર જાતે હુએ કિસી કા રાસ્તે મેં આના પસન્દ નહીં કરતે થે. બાદશાહ ઔર ઉસ કે સાથીયોં કી સુવારી બેઠે તુમતુરાક (યા'ની શાનો શૌકત) સે શહીર સે ગુજર રહી થી, જૂંહી બાદશાહ શહીર કી ફસીલ (ચાર દીવારી) કે કરીબ પહોંચા ઉસ કી નિગાહ સામને આતે હુએ એક આંખ વાલે શાખ્સ પર પડી જો રાસ્તે સે છટને કે બજાએ બડી બે નિયારી સે ચલા આ રહા થા. ઉસે સામને આતા હુવા દેખ કર બાદશાહ ગુસ્સે સે ચીખા : “ઉફ ! યેહ તો ઈન્નિહાઈ બદ શુગૂની હૈ. ક્યા ઈસ બદ બખ્ત કાને (યા'ની એક આંખ વાલે) શાખ્સ કો ઈલ્ય નહીં થા કે જબ બાદશાહ કી સુવારી ગુજર રહી હો તો રાસ્તા છોડ દિયા જાતા હૈ, લેકેન ઈસ મન્દૂસ યક-ચશ્મ ને તો હમારા રાસ્તા કાટ કર ઈન્નિહાઈ નુહૂસત કા સુખૂત દિયા હૈ.” બાદશાહ સિપાહિયોં કી જાનિબ મુડા ઔર ગુસ્સે સે ચીખા : “હમ હુક્મ દેતે હોંકે ઈસ એક આંખ વાલે શાખ્સ કો ઈન સુતૂનોં સે બાંધ દિયા જાએ ઔર હમારે લૌટને તક યેહ શાખ્સ યહીં બંધા રહેગા. હમ વાપસી પર ઈસ કી સજા તજવીજ કરેંગે.” સિપાહિયોં ને ફૌરન હુક્મ કી તા'મીલ કી ઔર ઉસ શાખ્સ કો સુતૂનોં સે બાંધ દિયા ગયા. બાદશાહ ઔર ઉસ કે સાથી ગઈ ઉડાતે જંગલ કી જાનિબ રવાના હો ગયે. બાદશાહ કે ખદશાત કે બર અક્સ ઉસ રોજ બાદશાહ કા શિકાર બડા કામ્યાબ રહા. બાદશાહ ને અપની પસન્દ કે જાનવરોં ઔર પરિન્દોં કા શિકાર કિયા. બાદશાહ બહુત ખુશ થા ક્યુંકે આજ ઉસ કા એક નિશાના ભી નહીં ચૂકા બલ્કે જિસ જાનવર પર નિગાહ રખી ઉસે હાસિલ કર લિયા. વર્જીર ને જાનવરોં ઔર પરિન્દોં કો ગિનતે હુએ કહા : “વાહ ! આજ તો આપ કા શિકાર બહુત ખૂબ રહા, ક્યા નિગાહ થી ઔર ક્યા

ਨਿਸ਼ਾਨਾ !” ਇਸੀ ਤਰਫ਼ ਤਮਾਮ ਸਾਥੀ ਭੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੀ ਤਾ’ਰੀਫ਼ ਮੈਂ ਮਿਲੁਣ ਥੇ, ਜਿਥੇ ਸ਼ਾਮ ਫਲੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਹੂਰ ਕੇ ਕਰੀਬ ਪਛੋਂਚਾ ਤੋਂ ਉਸ ਸ਼ਾਬਦ ਕੋ ਰਸਿਖਾਂ ਮੈਂ ਜਕਤਾ ਹੁਵਾ ਪਾਯਾ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੀ ਸੁਵਾਰੀ ਕੇ ਸਾਥ ਸਾਥ ਜਾਨਵਰਾਂ ਔਰ ਪਰਿਨਿਧੀਆਂ ਦੇ ਭਰਾ ਇਕਤਾ ਭੀ ਯਲਾ ਆ ਰਹਾ ਥਾ ਜਿਥੇ ਫੇਖ ਕਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰ ਉਸ ਕੇ ਸਾਥੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਝੂਲੇ ਨ ਸਮਾ ਰਹੇ ਥੇ। ਭਰਾ ਹੁਵਾ ਇਕਤਾ ਫੇਖ ਕਰ ਵੋਹ ਸ਼ਾਬਦ ਝੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਮੈਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁਵਾ : “ਕਿਉਂਧੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ! ਹਮ ਫੌਨੋਂ ਮੈਂ ਸੇ ਕੌਨ ਮਨ੍ਹੂਸ ਹੈ, ਮੈਂ ਧਾ ਆਪ ?” ਧੇਹ ਸੁਨਤੇ ਹੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਉਸ ਸ਼ਾਬਦ ਦੇ ਸਰ ਪਰ ਤਲਵਾਰ ਤਾਜ ਕਰ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ਲੇਕਿਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹੋਂ ਹਾਥ ਦੇ ਇਤਾਰੇ ਦੇ ਰੋਕ ਫਿਲਾ। ਵੋਹ ਸ਼ਾਬਦ ਬਿਲਾ ਖੌਫ਼ ਫਿਰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁਵਾ : “ਕਿਉਂਧੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ! ਹਮ ਮੈਂ ਸੇ ਕੌਨ ਮਨ੍ਹੂਸ ਹੈ ? ਮੈਂ ਧਾ ਆਪ !!! ਮੈਂ ਨੇ ਆਪ ਕੋ ਫੇਖਾ ਤੋਂ ਮੈਂ ਰਸਿਖਾਂ ਮੈਂ ਬੰਧ ਕਰ ਚਿਲਚਿਲਾਤੀ ਧੂਪ ਮੈਂ ਫਿਨ ਭਰ ਜਲਤਾ ਰਹਾ ਜਿਥੇ ਮੁੜੇ ਫੇਖਨੇ ਪਰ ਆਪ ਕੋ ਆਜ ਖੂਬ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਾਥ ਆਯਾ। ਧੇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾਟਿਮ ਹੁਵਾ ਔਰ ਉਸ ਸ਼ਾਬਦ ਕੋ ਝੈਰਨ ਆਜਾਦ ਕਰ ਫਿਲਾ ਔਰ ਬਹੁਤ ਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋ ਇਕਰਾਮ ਦੇ ਭੀ ਨਵਾਜ਼।

ਬਦ ਸ਼ੁਗੂਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨਾਤ

ਮੀਠੇ ਮੀਠੇ ਇਤਲਾਮੀ ਭਾਈਯਾ ! ਬਦ ਸ਼ੁਗੂਨੀ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਲਿਧੇ ਦੀਨੀ ਵਹੁਨ੍ਯਵੀ ਫੌਨੋਂ ਅੰਤਿਬਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜਿਧਾਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਧੇਹ ਇਨਸਾਨ ਕੋ ਵਸਵਸਾਂ ਦੀ ਫਲਦਲ ਮੈਂ ਉਤਾਰ ਫੇਤੀ ਹੈ ਚੁਨਾਨ੍ਧੇ, ਵੋਹ ਹਰ ਛੋਟੀ ਬਡੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਤਾ ਹੈ ਧਣਾਂ ਤਕ ਕੇ ਵੋਹ ਅਪਨੀ ਪਰਛਾਈ (ਧਾਨੀ ਸਾਂਝੇ) ਦੇ ਭੀ ਖੌਫ਼ ਆਤਾ ਹੈ। ਵੋਹ ਇਸ ਵਹੂਮ ਮੈਂ ਮੁਭਲਾ ਹੋ

જાતા હૈ કે દુન્યા કી સારી બદ બખ્તી વ બદ નસીબી ઈસી કે ગિર્દ જમ્બ હો ચુકી હૈ ઓર દૂસરે લોગ પુર સુકૂન જિન્દગી ગુજાર રહે હૈને. એસા શાખ્સ અપને ઘારોં કો ભી વહ્દ્મી નિગાહ સે દેખતા હૈ જિસ સે દિલોં મેં કદૂરત (યા'ની દુશ્મની) પૈદા હોતી હૈ. બદ શુગૂની કી બાતિની બીમારી મેં મુખ્લલા ઈન્સાન ઝેઠુંની વ કલ્ખી તૌર પર મહલૂજ (યા'ની નાકારા) હો કર રહે જાતા હૈ ઓર કોઈ કામ ઢંગ સે નહીં કર સકતા. ઈમામ અબુલ હસન અલી બિન મુહમ્મદ માવદી ﷺ લિખતે હૈ :

إِعْلَمُ أَنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ أَصَرَّ بِالرَّأْيِ وَلَا أَفْسَدَ لِلتَّدْبِيرِ مِنْ إِعْتِقَادِ الطَّيْرِ

જાન લો ! બદ શુગૂની સે જિયાદા ફિક કો નુકસાન પહોંચાને વાલી ઓર તદબીર કો બિગાડને વાલી કોઈ શૈ નહીં હૈ. (અદ الد્�નિએ વાલિન, ચ ૨૭૪)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

﴿(૬) કહાનત કરને કરવાને વાલા હમ સે નહીં﴾

રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ ﷺ ને ઈરાદ કરમાયા. યા'ની જિસ ને બદ શુગૂની લી યા જિસ કે લિયે બદ શુગૂની લી ગઈ, યા જિસ ને કહાનત કી યા જિસ કે લિયે કી ગઈ, યા જાણૂ કરને ઓર કરવાને વાલા હમ સે નહીં.

(مسند بزار، અદ્દુતુલ્ ઉદ્દીન، ૫૨૧، حديث عمران بن حصين، ૩૫૭૮)

કહાનત કિસે કહેતે હોય ?

મુફસિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફતી અહમદ યાર ખાન એનાનું ઈસ હદ્દિસે પાક કે તહૃત લિખતે હોય : બા'જ કાહિનોં કા દા'વા થા કે હમારે પાસ જિન્નાત આ કર હમ કો ગૈબી ચીંઠે, ગૈબી

بھبھرے باتاتے ہیں کہ شیعاتیں آسماں پر جا کر فیضتوں کی باتیں سुن کر اپنے سارے میں سو جوٹ بیلوا کر کاہینوں نوچوں میں کو باتاتے ہیں۔ بآج کاہین بھوکھا اعلیٰ مات، ارباب سے گئی چیزوں کا پتا باتاتے ہیں اُنہے ارداں کہتے ہیں اور اس املا کو ارداں، یہاں دوں املا ہرام ہیں اُن کی عجزت لئنا دنہا دوں ہرام ہیں۔ (مرقات واقعہ) لفظ کاہین بھوکھت آم ہے۔ نوچوں، رسماءں، ارداں سب کو کاہین کہا جاتا ہے۔ (بیرआتیل منانا ۶/۲۶۷)

کاہینوں سے گئی بھبھرے پूछنا

کاہینوں سے گئی بھبھرے پूछنا ہرام ہے اُنہے آایا میں گئی جاننا، اُن کی بھبھروں کی ترسیک کرننا کوچ ہے، ہاں! اُنہے جوٹا کرنے کے لیے اُن سے کوچ پूछ کر لوگوں پر اُن کا جوٹا آہیز کرننا اسکا ہے کہ یہاں تبلیغ ہے، یہاں پہلی سو رت موراد ہے، اس سے ملنے کرما�ا گیا۔ (بیرआتیل منانا ۶/۲۶۸)

کاہینوں کی بآج باتوں درست ہونے کی وجہ

اُن راتے سچی-دھرنا آئی شا رَفِيقُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَنْهُمْ بیان کرتی ہے کہ کوچ لوگوں نے رسمی اکرام صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سے کاہینوں کے بارے میں پूछا تو آپ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نے ارشاد کرما : اُن کی باتوں کی کوئی ہکیکت نہیں ہے۔ لوگوں نے آج کی : یا رسمی لکھا ہے صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! جو بھبھر وہ دتے ہیں بآج اور کات وہ سارے نیکلاتی ہے۔ ارشاد کرما : وہ کلبیا جنہیں سے سمعاً ہو گیا ہوتا ہے جسے جنہیں عیک لیتی ہے اور اپنے دوست (کاہین) کے کان میں اس ترک

ડાલ દેતી હૈ જિસ તરફ એક મુજાહ્ દૂસરી મુજાહ્યોં કે કાન મેં આવાજ પહોંચાતી હૈ, ફિર કાહિન ઉસ કલિમે મેં સો સે જિયાદા જૂટી બાતે મિલા દેતે હૈન.

(مسلم،**كتاب السلام، باب تحرير الكهانة و اتيان الكهان، ص ١٢٤، حديث ٢٢٨:**)

જીએ ગધા ઈસ સે જિયાદા નુજૂમ જાનતા હૈ (એકાયત) જીએ

નસીરુદ્દીન તૂસી જો કે ઈલ્મે રિયાજી કા બડા માહિર ગુજરા હૈ એક વલી કી મુલાકાત કરને ગયા. કિસી ને ઉન બુગુર્ઝ સે અર્જ કી : યેહ હુન્યા કા ઈસ વકત બહુત બડા આલિમ હૈ. ઉન્હોંને પૂછા કે ઈસ મેં ક્યા કમાલ હૈ ? કહા કે ઈલ્મે નુજૂમ મેં કામિલ માહિર હૈ. ફરમાયા : સફેદ ગધા ઈસ સે જિયાદા નુજૂમ જાનતા હૈ. તૂસી કો બહુત ના ગવાર ગુજરા ઔર વહાં સે ઉઠ ગયા, કમાલે ઈતિહાસ સે રાત કો એક ચક્કી વાલે કે ઘર પહોંચા. જિસ કે યહાં બહુત સે ગધે પલે હુએ થે. ગધે વાલા બોલા : આજ સખ્ત બારિશ હોગી, અન્દર આરામ કરો. તૂસી ને પૂછા : તુઝે ક્યા ખબર ? ઉસ ને કહા કે જબ મેરા ગધા અપની દુમીન બાર હિલાતા હૈ તો સખ્ત બારિશ હોતી હૈ, આજ ઉસ ને દુમીન હિલાઈ હૈ. ચુનાન્યે, કુછ દેર બા'દ તેજ બારિશ આ ગઈ. તબ યેહ નાદિમ હુવા કે વાકેઈ ગધે ભી ઈલ્મે નુજૂમ વાલે સે જિયાદા વાકિફિયત રખતે હૈન. હવા મેં ઉડના, દરિયા પર ચલના, બડા આલિમ હો જાના કોઈ કમાલ નહીં. મખ્ખી ભી ઉડતી હૈ, મધુલી ભી તૈરતી હૈ, ચીલ આંધી કો ઔર મેંડક બારિશ કો પહલે સે હી મા'લૂમ કર લેતે હૈન યેહ ઔસાફ જાનવરોં મેં ભી હૈન બડા ઈલ્મ શૈતાન કો ભી થા. તસવ્યુફ ઔર ફીરી ઈતાઅતે મુસ્તફા **عَلَيْهِ السَّلَام** સે હાસિલ હોતી હૈ.

રિયાતનામ હૈ તેરી ગલી મેં આને જાને કા તસવ્યુર મેં તેરે રહના ઈબાદત ઈસ કો કહતે હૈન
તુ઱ી કો દેખના તેરી હી સુના તુ઱ મેં ગુમ હોના હીકિત મા'રિફત અહલે તરીકત ઈસ કો કહતે હૈન

(તફસીરે નઈમી, 1/515)

નુજૂમી કો હાથ દિખાના

بھۇت سے لوگ کاھىنوں، نujjumiyوں، پ્રોફેસરોं ઔર રમ્ભ વ
જફર કે ઝૂટે દા'વેદારોં કે હાં જા કર કિસ્મત કા હાલ મા'લૂમ કરતે હોય,
અપના હાથ દિખાતો હોય, શાલનામે નિકલવાતે હોય, ફિર ઈસ કે મુતાબિક
આધિન્દા જિન્દગી કા લાઈફએ અમલ બનાતે હોય. ઈસ તર્ઝ અમલ માં
નુક્સાન હો નુક્સાન હૈ. ચુનાન્યે, ઈમામે અહલે સુન્નત મૌલાના
અહમદ રાઝા ખાન **عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ** ફરમાતે હોય : કાહિનોં ઔર જ્યોતિષ્યિયોં
સે હાથ દિખા કર તકદીર કા ભલા બુરા દરયાફીત કરના અગર બતૌરે
એ'તિકાદ હો યા'ની જો યેહ બતાએં હક હૈ તો કુઝ ખાલિસ હૈ, ઈસી
કો હદ્દીસ માં ફરમાયા : **فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ :** યા'ની ઉસ ને મુહમ્મદ
મેં ફરમાયા : **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ૫૨ નાજિલ હોને વાલી શે કા ઈન્કાર કિયા.
(તરમ્દી، કબાબ અને માનુષીયતા, બાબ માજા વિનાય અને આજીવિનાય, ૧૪૫/૧، હિન્ડુનામાં)
અગર બતૌરે એ'તિકાદ વ તયક્કુન (યા'ની યકીન રખને કે તૌર પર) ન હો
મણાર મૈલ વ રંભત કે સાથ હો તો ગુનાહે કબીરા હૈ, ઈસી કો હદ્દીસ
માં ફરમાયા : **أَلَمْ يَقْبِلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةً أَرْبَعِينَ صَبَاحًا**
તક ઉસ કી નમાઝ કબૂલ ન ફરમાયેગા, ઔર અગર હજૂલ વ ઈસ્તિહૂજા
(યા'ની હંસી મજાક કે તૌર પર) હો તો અબસ (યા'ની બેકાર) વ મકરૂહ
વ હમાકત હૈ, હાં ! અગર બ કસ્ટે તા'જીજ (યા'ની ઉસે આજિજ કરને
કે લિયે) હો તો હરજ નહીં. (ઇતાવા સ-જવિયા, જિ. 21/155)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

﴿7﴾ જાદૂ કરને કરવાને વાતા હમ સે નહીં ﴿7﴾

રસૂલે નજીર, સિરાજે મુનીર, મહબૂબે રજ્બે કદીર
કા ﷺ ફરમાન હૈ :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَطَهَّرَ أَوْ تُطَهِّرَ لَهُ أَوْ مَنْ تَكَبَّرَ أَوْ تُكَبِّرَ لَهُ أَوْ مَنْ سَعَرَ أَوْ سُعِرَ لَهُ

યા'ની જિસ ને બદશુગૂની લીધા જિસ કે લિયે બદશુગૂની લીગઈ યા જિસ ને કહાનત કી યા જિસ કે લિયે કી ગઈ યા જાદૂ કરને ઔર કરવાને
વાતા હમ સે નહીં. (૩૫૭૪૮، ૫૨/૧، حديث عمران بن حصين، حدیث: ٣٥٧٨)

જાદૂ ક્યા હૈ ?

શરીઅત મેં સેહર (જાદૂ) કે મા'ના હૈનું ખુફ્યા તૌર પર કિસી
ચીજ કો બિલાફે અસ્લ જાહિર કરના. (તફસીરે નઈમી, 1/571) જાદૂ કી
એક તા'રીફ યેહ ભી હૈ કે કિસી શરીર ઔર બદકાર શાખસ કા મખ્સૂસ
અમલ કે ઝરીએ આમ આદત કે બિલાફ કોઈ કામ કરના જાદૂ કહલાતા
હૈ.

(شرح المقاصد، المقصد السادس، الفصل الأول في النبوة، ٥/٧٩)

બની ઈસરાઈલ કો જાદૂ સીખને સે રોકા (હિકાયત)

હજરતે સાધ્યિદુના સુલૈમાન કે જમાને મેં
બની ઈસરાઈલ જાદૂ સીખને મેં મશગૂલ હુએ તો આપ
ને ઉન કો ઈસ સે રોકા ઔર ઉન કી કિતાબેં લે કર અપની કુરસી કે
નીચે દર્શન કર દી. હજરતે સાધ્યિદુના સુલૈમાન કી
વજાત કે બા'દ શયાતીન ને વોહ કિતાબેં નિકાલ કર લોગોંને કહા કે
હજરતે સાધ્યિદુના સુલૈમાન ઈસી કે જોર સે સલ્તાનત
કરતે થે. બની ઈસરાઈલ કે નેક લોગોંને ઔર ઉલમા ને તો ઈસ કા

ઈન્કાર કિયા લેકિન ઉન કે જાહીલ લોગ જાદૂ કો હજરતે સચ્ચિદુના સુલૈમાન કા ઈલ્મ માન કર ઉસ કે સીખને પર ટૂટ પડે, અમિયાએ કિરામ عَنْهُمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ કી કિતાબેં છોડ દી ઔર હજરતે સચ્ચિદુના સુલૈમાન عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ પર મલામત શુરૂઆ કી. હમારે આકા મુહમ્મદ મુસ્તફા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْهُوَ أَكْبَرُ કે જમાને તક યેહી હાલ રહા ઔર અલ્લાહ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْهُوَ أَكْبَرُ ને હુંગ્રે અકદસ عَزَّوَ جَلَّ કે ઝરીએ હજરતે સચ્ચિદુના સુલૈમાન કી જાદૂ સે બારાઅત કા ઈજાહ ફરમાયા.

(خان، البقرة، تحت الآية: ١٠٢، ٧٣)

તફસીરે સિરાતુલ જિનાન મેં હૈ : જાદૂ ફરમાં બરદાર ઔર ના ફરમાન લોગોં કે દરમિયાન ઈમિયાજ કરને ઔર લોગોં કી આજમાઈશ કે લિયે નાજિલ હુવા હૈ, જો ઈસ કો સીખ કર ઈસ પર અમલ કરે કાફિર હો જાએગા બશર્તે કે ઈસ જાદૂ મેં ઈમાન કે બિલાઝ કલિમાત ઔર અફાલ હોં ઔર અગર કુઝિયા કલિમાત વ અફાલ ન હોં તો કુઝ કા હુકમ નહીં હૈ.

(સિરાતુલ જિનાન, 1/179)

કિસી ને જાદૂ કરવા દિયા હૈ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઘર મેં બીમારી, પરેશાની યા બે રોજગારી હો તો આજ કલ અકસર વસ્વસા આતા હૈ કે શાયદ કિસી ને જાદૂ કરવા દિયા હૈ, લિહાજા બાબા જી (તા'વીજ ધારો દેને વાલે) સે રાબિતા કિયા જાતા હૈ, બિલફર્જ બાબા જી બતા હેં, કે તુમ્હારે કરીબી રિશ્તેદાર ને જાદૂ કરવાયા હૈ તો ઉમૂમન બહૂ યા ભાભી કી શામત આ જાતી હૈ. બા'જ અવકાત બાબા જી જાદૂ કરને વાલે યા વાલી કે નામ કા પહ્લા હર્ફ બલ્કે નામ હી બતા દેતે હેં ! કભી કભી તો સૂઈયો

वाला माश के आटे का पुतला और तावीज़ वर्गैरा भी घर से बरआमद हो जाता है. और फिर लोग ऐसे “बाबा ज़” पर अन्धा भरोसा कर लेते हैं और खानदान भर में गीबत व बोहतान तराशी का बद तरीन सिल्लिला यल निकलता और नतीजतन हरा भरा लह-लहाता खानदान ताख्तो ताराज़ हो कर रह जाता है. याद रखिये ! बिला सुबूते शर-ई सिर्फ़ आभिलों और बाबाओं के कहने पर अगर आप ने किसी से कहा : म-सलन हमारी भाभी जादू करवाती है तो येह बोहतान, गुनाहे कभीरा, हराम और जहन्नम में ले जाने वाला काम हुवा और अगर किसी ने छुप कर वाकेई जादू करवा भी दिया हो और आप को यकीनी तौर पर पता यल गया हो तब भी उस मध्यसूस फृद्ध का जादू के हवाले से बिला भस्लहते शर-ई किसी से तज़किरा करना गीबत है. ख्याल रहे ! आभिलों या बाबाओं का बताना शर-ई सुबूत नहीं कहलाता. (गीबत की तथा इसकी कारियां, स. 225)

જादू से हिक्मत के तीन मदनी फूल

(1) सूरथे फलक और सूरथे नास की तिलावत (हिकायत)

हज़रते सच्चिदुना (उक्बा ईज्ञे आभिर رَبُّهُ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ फरमाते हैं : मैं रसुलुल्लाह صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ के साथ जुड़ूँ और अज्वा के दरभियान सझर कर रहा था के अचानक हमें आंधी और सज्ज तारीकी ने धेर लिया तो आप صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ने “सू-रतुल फलक” और “सू-रतुन्नास” के झरीए पनाह मांगी और फरमाने लगे : ऐ (उक्बा ! इन दोनों सूरतों के साथ पनाह मांगा करो के किसी ने इन दोनों के साथ पनाह मांगने वाले की तरह पनाह नहीं मांगी.

(ابوداؤد، كتاب الورق، باب في المعدودتين، ٤/٢، ١٠٤، حديث: ١٤٦٣)

મુફ્ફિસિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ النَّبَّانِ ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ખત ફરમાતે હોય : ઈસ સે મા'લૂમ હુવા કે યેહ દોનોં સૂરતેં સિર્જ જાદૂ કે લિયે હી નહીં બલ્કે દૂસરી આફતોં મેં ભી કામ આતી હોય અગર ઈન કા તા'વીજ લિખ કર સાથ રખા જાએ તો ભી અમાન મિલતી હોય કુરઆની આયાત સે તા'વીજ જાઈએ.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, 3/252)

જ્ઞાન (2) રોગાના અજવા ખજૂર ખાને વાલા જાદૂ સે મહકૂમ રહે

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ હોય : જો કોઈ સુષ્પદ સાવેરે સાત અજવા ધૂઢારે ખાએ તો ઉસે ઉસ દિન જાદૂ ઓર જાદૂ નુકસાન ન દેગા। (بخارى، كتاب الأطعمة، باب العجوة، ٥٤٤٥، ٥٤٠/٣، حديث: ٥٤٤٥)

મુફ્ફિસિસરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ النَّبَّانِ ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ખત ફરમાતે હોય : અજવા મદીનાએ મુનવ્વરહ કે આ'લા કિસ્મ કે ધૂઢારે હોય. ઈન કા રંગ સિયાછ હોતા હોય ઈન પર કુદ્દ ધારિયાં કુદરતી હોતી હોય. અવાલિયે મદીના મેં એક બાગ હોય. જિસ મેં અજવા કે દો દરખ્ટ ઐસે હોય જિન્હેં હુજૂર ને અપને દસ્તે અકદસ સે લગાયા, અબ કુદ્દ કમ ફલ દેતે હોય ફકીર ને ઈન દરખ્ટોં કો બોસા દિયા હોય ઓર ઉસ કે ફલ કે 11 દાને અપને સાથ લાયા થા. ઈસ કા એક દાના એક રિયાલ કા મિલતા હોય, વાકેઈ અજવા ખજૂર મેં યેહ તાસીર હોય મગર અજવા મદીનાએ મુનવ્વરહ કા હો.

(મરતા) (મિરઆતુલ મનાજીહ, 6/23)

﴿3﴾ સાલ ભર જાદુસ્થ હિફિત

મુફિસ્સિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન ઈરમાતે હું : અગર ઈસ રાત (યા'ની શબે બરાઅત) કો સાત પત્તે બેરી (યા'ની બેર કે દરખત) કે પાની મેં જોશ દે કર (જબ પાની નહાને કે કાબિલ હો જાએ તો) ગુરુલ કરે તો તમામ સાલ જાદુ કે અસર સે મહિનું રહેગા.. (ઈસ્લામી જિન્દગી, સ. 135)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ! صَلُّوٰ اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَى مُحَمَّدٍ!

﴿3﴾ જાદુ ટોના કરવાને કા છળામ

શૌખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હજરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ઈલ્લાહ ઈલ્લાહ ઈલ્લાહ ઈલ્લાહ “પર્દે કે બારે મેં સુવાલ જવાબ” મેં બ સૂરતે સુવાલ જવાબ તહીરીર ઈરમાતે હું :

સુવાલ : આજ કલ આમિલ કી બાતોં મેં આ કર રિશ્ટેદાર એક દૂસરે કે બારે મેં જાદુ કા બોહ્તાન રખ દેતે હું યેહ કેસા હૈ ?

જવાબ : કિસી મુસલ્માન પર બોહ્તાન રખના હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ. આમિલ કે બતાને યા ખ્વાબ યા ઝાલ યા ઈસ્તિખારે કે ઝરીએ પતા ચલને કો શર-ઈ સુખૂત નહીં કહતે કે જિસ કો બુન્ધાદ બના કર કિસી મુસલ્માન કી તરફ ઈન ગુનાહોં કો મન્સૂબ કિયા જા સકે. યહાં શર-ઈ સુખૂત યેહ હૈ કે યા તો મુલ્ખમ ખુદ ઈકરાર કર લે, કે મૈં ને જાદુ કિયા યા કરવાયા હૈ, યા દો મુસલ્માન મર્દ યા એક મુસલ્માન મર્દ ઔર દો મુસલ્માન ઓરતેં ગવાહી હું, કે હમ ને ઈસ કો ખુદ જાદુ કરતે યા કરવાતે દેખા હૈ. (પર્દે કે બારે મેં સુવાલ જવાબ, સ. 391)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ! صَلُّوٰ اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَى مُحَمَّدٍ!

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ધિમિયા (દા'વતે ઈસ્લામી)

(8) મુસભાન કો ધોકા દેને વાળા છમ સે નહીં

અલ્લાહ કે મહિબૂબ, દાનાએ ગુયુબ, મુનજૂમહુન અનિલ
 ઉયુબ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ને ઈશારાં ફરમાયા : مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا યા'ની
 જિસ ને હુમારે સાથ ધોકા કિયા વોહ હમ સે નહીં.

(مسلم، كتاب الإيمان، باب قول النبي ... الخ، ص ٦٥، حديث: ١٠١)

મુફ્ફિસિસરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત, હજરતે મુફ્તી અહમદ
 યાર ખાન ઈલીયે رحْمَةُ الْخَلَّان ફરમાતે હે : ગુણમાં મુખીરે મુ-તકલ્ફિમ સે
 મુરાદ સારે મુસલ્માન હેં યા અહલે અરબ યા અહલે મદ્દીના યા'ની
 જિસ ને મુસલ્માનોં કો યા અહલે અરબ કો યા અહલે મદ્દીના કો ધોકા
 દિયા વોહ હમારી જમાઅત સે નહીં. (મિરાતલ મનાજીહ, 5/254)

धोका किसे कहते हैं ?

عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوْيٰ “فَإِنَّكُمْ لَمْ تُؤْمِنُوا بِالْأَيَّامِ الْمُحْسَنَةِ فَلَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَلَا يَذَّكَّرُونَ بِمَا كُنْتُمْ تَفْعَلُونَ” (فِي حِلْمِ الْمُؤْمِنِ) مَعَ اسْتِدَارِ الْمُؤْمِنِ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوْيٰ

ਧੁਪਾ ਕਰ ਬੇਚਨਾ, ਜਾਲੀ ਯਾ ਮਿਲਾਵਟ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੋ ਅਸਲੀ ਔਰ ਖਾਲਿਸ ਕਹ ਕਰ ਬੇਚਨਾ ਵਗੈਰਾ.

ગોશેત કો ફૂંક કર મોટા ન કરો

ਇਹ ਅਰਤੇ ਸਾਡੀਂ ਦੁਨਾ ਅਲਿਖੁਲ ਮੁਰਤਜਾ ਸ਼ੇਵੇ ਬੁਦਾ
 کَرَمُ اللّٰہِ تَعَالٰی وَجْهُهُ الْکَرِيمُ نੇ ਗੋਥਤ ਫਰੋਸ਼ੋਂ ਸੇ ਈਕਾਂਦ ਫਰਮਾਯਾ :
 يَا مَعْشِرَ الْقُصَّاَبِينَ لَا تَنْفِخُوا فَمَنْ نَفَخَ اللّٰهُمَّ فَلَيْسَ مِنَّا¹
 ਕੋਂਕੂਂ ਕੂਕੂਂ ਕਰ ਮੌਟਾ ਨ ਕਰੋ ਜਿਸ ਨੇ ਐਸਾ ਕਿਧਾ ਵੋਹ ਹਮ ਸੇ ਨਹੀਂ।

(كتاب البيوع، قسم الافعال، جزء ٤، ٦٥/٢، حديث ٩٩٦٥)

ਤਿਜਰਤੀ ਯੀਂਗ ਕਾ ਐਥ ਛੁਪਾਨਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ (ਇਕਾਧਿ)

મુફસ્સિસરે શહીર હકીમુલ ઉભ્મત હજરતે મુફતી અહમદ યાર
 ખાન કાંઈ હારું એક બાર હુગ્રોરે અન્વર કાંઈ હારું એક બાર હુગ્રોરે અન્વર કાંઈ હારું
 ગલ્લે કે બાજાર મેં તશરીફ લે ગયે તો કિસી દુકાન પર ગન્ધુમ યા જવ
 યા કિસી ઓર ગલ્લે કા ઢેર થા, હુગ્રોરે અન્વર ને
 ઉસ ઢેર મેં અપના હાથ શરીફ દાખિલ કિયા તો પતા લગા, કે ઢેર કે
 ઊપર તો ગલ્લા સૂખા હુવા હૈ મગર અન્દર સે ગીલા હૈ તો આપ
 ને કાંઈ હારું એક બાર હુગ્રોરે અન્વર કાંઈ હારું એક બાર હુગ્રોરે અન્વર કાંઈ હારું
 ન ડાલા તાકે ઈસે લોગ દેખ લેતે જો ભિલાવટ કરે વોહ હમ મેં સે નહીં.”
 ગાલિબન દુકાનદાર કો યેહ ખબર ન થી કે યેહ ભી જુર્મ હૈ, વોહ
 સમજે થે કે ખુદ ગીલા કરના ગુનાહ હૈ જો બારિશ સે કુદરતી તૌર પર
 ગીલા હો જાએ ઉસ મેં હમારા ક્યા ગુનાહ ? લિલાજા ઈસ સે ઉન
 સહાબી કા ફિસ્ક સાબિત નહીં હોતા, નીઝ ગુનાહ કર લેના ઔર
 ચીજ હૈ ફિસ્ક કુછ ઔર, યેહ ગુનાહ થા જિસ સે તૌબા હો ગઈ અગર

ઉસ ગુનાહ પર જમ જાતે તૌબા ન કરતે તો ફિસ્ક હોતા, રબ તથાતા ફરમાતા હૈ :

وَلَمْ يُصْرُّوْ أَعْلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ

يَعْمَلُونَ^{(١٣٥) (ب، آل عمران: ٤)}

તર-જ-મએ કન્જુલ ઈમાન : ઔર અપને

કિયે પર જાન બૂજ કર આડ ન જાઓ.

ઈસ વાકિએ સે દો મસબલે મા'લૂમ હુએ : એક યેહ કે તિજારતી ચીજ કા ઐબ છુપાના ગુનાહ હૈ બલ્કે ખરીદાર કો ઐબ પર મુતલાય કર દે, કે વોહ ચાહે તો ઐબદાર સમજ કર ખરીદે ચાહે ન ખરીદે. દૂસરે યેહ કે હાકિમ યા બાદશાહ કા બાજાર મેં ગશ્ત કરના, દુકાનદારોં સે ઉન કી ચીજોં કી, બાટ તરાજૂ કી તહકીકાત કરના, કુસૂર સાબિત હોને પર ઉન્હેં સર્જા દેના સુન્નત હૈ, આજ જો યેહ તહકીકાત હુક્કામ કરતે હૈં યેહ હટીસ સે સાબિત હૈ. યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે તિજારતી ચીજ મેં ઐબ પૈદા કરના ભી જુર્મ હૈ ઔર કુદરતી પૈદા શુદ્ધ ઐબ કો છુપાના ભી જુર્મ.

(મિરાતુલ મનાજી, 4/272, મુલખ્યસન)

ગોશ્ઠ ફરોશોં કે લિયે એહતિયાતે

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત દાઓ^{كَتَبَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَنَا} લિખતે હૈન :

અક્સર ગોશ્ઠ બેચને વાલે આજ કલ બહુત સારી ગ-લતિયાં કર કે ગુનાહ કમાતે ઔર અપની રોજી ખરાબ કર ઢાલતે હૈન. મિન જુમલા બર્ફખાને કે નિકાલે હુએ બાસી ગોશ્ઠ કો તાજા કહ કર ફરોખ્ત કરના, ઢાંટે (બૂઢે બેલ) યા બૂઢી ભેંસ યા બૂઢે ભેંસે કે ગોશ્ઠ કો બદ્ધયા (યા'ની નો ઉમ્ર ગાય) કા ગોશ્ઠ કહ કર બેચના યા બૂઢી ગાય યા બદ્ધદે કી રાન પર કિસી ઔર બદ્ધયા કે છોટે છોટે થન લગા કર ધોકા દે કર ફરોખ્ત કરના, જિન હડિયોં ઔર હીછડોં કો ફેંક દેને કા ઉર્ફ (રવાજ) હૈ ઉન

ਕੋ ਥੋਕੇ ਸੇ ਵਜ੍ਝਨ ਮੈਂ ਚਲਾ ਫੇਨਾ, ਗੋਸ਼ਤ ਯਾ ਕੀਮੇ ਕੋ ਬਿਗੈਰ ਤੋਲੇ ਸਿੰਘ
ਅਨਦਾਂਡੇ ਸੇ ਤੋਲ ਕੇ ਨਾਮ ਪਰ ਫੇਨਾ, (ਮ-ਸਲਨ ਕਿਸੀ ਨੇ ਆਖ ਪਾਵ ਕੀਮਾ
ਮਾਂਗਾ ਤੋ ਮੁਢੀ ਮੈਂ ਲੇ ਕਰ ਵਜ੍ਝਨ ਕਿਧੇ ਬਿਗੈਰ ਹੀ ਬਤੌਰੇ ਆਖ ਪਾਵ ਫਿਧਾ)
ਵਗੈਰਾ ਗੁਨਾਹ ਵ ਹਰਾਮ ਔਰ ਜਹੜਨਮ ਮੈਂ ਲੇ ਜਾਨੇ ਵਾਲੇ ਕਾਮ ਹੈਂ.

(ਫੈਝਾਨੇ ਸੁਨਾਤ, ਸ. 599)

ਅਨਦਾਂਡੇ ਸੇ ਤੋਲਨੇ ਕੀ ਮੁਮਾ-ਨ-ਅਤ

ਸੁਵਾਲ : ਅਭੀ ਆਪ ਨੇ ਕੀਮਾ ਅਨਦਾਂਡੇ ਸੇ ਤੋਲਨੇ ਕੀ ਮੁਮਾ-ਨ-ਅਤ ਫਰਮਾਈ. ਇਸ ਮੈਂ ਤੋ ਆਜਮਾਈ ਹੈ ਕਿ੍ਧੂਕੇ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਜ ਕਲ ਅਨਦਾਂਡੇ ਸੇ ਹੀ ਤੋਲ ਕਰ ਫੇਨੇ ਕਾ ਉਝ੍ਝ (ਧਾ'ਨੀ ਰਵਾਜ) ਹੈ, ਤੋ ਕਿਆ ਲੇਨੇ ਵਾਲਾ ਭੀ ਗੁਨਹਗਾਰ ਹੈ ?

ਜਵਾਬ : ਛ ਛਾਂ ! ਅਗਰ ਤੋਲ ਕੇ ਨਾਮ ਪਰ ਅਨਦਾਂਡੇ ਸੇ ਖਰੀਦਾ ਤੋ ਲੇਨੇ ਵਾਲਾ ਭੀ ਗੁਨਹਗਾਰ ਹੈ. ਇਸ ਸੇ ਬਚਨੇ ਕਾ ਏਕ ਤਰੀਕਾ ਧੇਹ ਭੀ ਹੈ ਕੇ ਜੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਲ ਕੇ ਨਾਮ ਪਰ ਬਿਗੈਰ ਤੋਲੇ ਆਜ ਕਲ ਦੀ ਜਾਤੀ ਹੈਂ ਵੋਹ ਆਪ ਤੋਲ ਕੇ ਨਾਮ ਪਰ ਨ ਮਾਂਗੋ ਬਲਕੇ ਉਸ ਕੀ ਕੀਮਤ ਕਣ ਫੇਂ ਮ-ਸਲਨ ਕਣੋਂ, ਮੁੜੋ 5 ਰੂਪੈ ਕੀ ਫਈ ਫੇਂ ਦੋ, ਧਾ 12 ਰੂਪੈ ਕਾ ਕੀਮਾ ਫੇਂ ਦੋ. ਅਥ ਵੋਹ ਜਿਸ ਤਰੈਹ ਭੀ ਫੇਂ, ਫੋਨੋਂ ਗੁਨਾਹ ਸੇ ਬਚ ਗਏ. (ਐਝਨ)

ਉਮਦਾ ਗੋਸ਼ਤ ਕੀ ਪਛਾਨ

ਸੈਖੇ ਤਰੀਕਿਤ, ਅਮੀਰੇ ਅਛਲੇ ਸੁਨਾਤ ڈاਮਥ بکارہم انعالیہ ਅਪਨੀ ਮਥਹੂਰੇ ਜਮਾਨਾ ਤਸ਼ਨੀਫ “ਫੈਝਾਨੇ ਸੁਨਾਤ” ਕੇ ਬਾਬ ਆਦਾਬੇ ਤਥਾਮ ਮੈਂ ਉਮਦਾ ਗੋਸ਼ਤ ਕੀ ਪਛਾਨ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਸ਼ਾਦ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ : ਬੂਢਾ ਗੋਸ਼ਤ ਲਾਲ ਹੋਤਾ ਹੈ, ਜਥੇ ਕੇ ਜਵਾਨ ਗੋਸ਼ਤ ਮਟਿਆਲੇ (ਭੂਰੇ) ਰੰਗ ਕਾ ਔਰ ਇਸ

મેં ઉમ્મુમન ચર્ચા કમ હોતી હૈ. ભૂરા ગોશત જિયાદા અચ્છા હોતા હૈ. ઘર કે લિયે આખિરી બચા હુવા ગોશત ખરીદના મુજ્જીદ હો સકતા હૈ કયૂંકે બેચને વાલે જલ્દી જલ્દી ચર્ચા ઔર હડિયાં તોલ મેં ચલા દેતે હોય ઔર યું આખિર કે બચે હુએ ગોશત મેં બોટી જિયાદા હોતી હૈ ! સાંજિયોં ઔર ફલોં કા મુઆ-મલા ઈસ સે ઉલટ હૈ કે તાજા ઔર ઉમદા જલ્દી જલ્દી બિક જાતે ઔર આખિર મેં ગલે સરે બચ રહતે હોયાં. ઈન માનોં કર યેહ મકૂલા દુરુસ્ત હૈ કે સાંજી ઔર ફલ શુરૂઆ મેં ઔર ગોશત આખિર મેં ખરીદો.

(ફૈઝાને સુન્નત, સ. 594)

ઘોકેબાજ બીવી

રહ્ખેલીની તહાલ ઉન્ની ઈમામ જલાલુદીન રૂમી મસ્નવી શરીફ મેં ફરમાતે હોયાં : એક શાખ્સ મેહમાનોં કો બિલાને કે લિયે આધા સેર ગોશત ખરીદ કર લાયા ઔર પકાને કે લિયે બીવી કો દિયા, ઉસ કી બીવી બહુત ચાલાક ઔર નખરે બાળ થી, વોહ જો કુછ ઘર મેં લાતા બરબાદ કર દેતી, ઉસ કા શોહર ભી ઉસ સે બહુત તંગ થા. બીવી ને ગોશત ભૂના ઔર મેહમાનોં કે બજાએ ખુદ ખા ગઈ. શોહર ને આ કર પૂછા : ગોશત કહાં હૈ ? મેહમાનોં કો બિલાના હૈ. બીવી ને છિટાઈ સે ઝૂટ બોલા : વોહ ગોશત તો બિલ્લી ખા ગઈ, ચાહિયે તો ઔર લે આઓ. વોહ આદમી બીવી કી યેહ બાત સુન કર ગુસ્સે મેં નોકર સે બોલા : તરાઝૂ લાઓ ! મૈં બિલ્લી કા વજ્ઞન કરુંગા. જબ ઉસ ને બિલ્લી કો તોલા તો વોહ આધા સેર થી, યેહ દેખ કર શોહર બોલા : એ ચાલબાળ ઔરત ! મૈં આધા સેર ગોશત લાયા થા,

ਇਸ ਬਿਲਵੀ ਕਾ ਵੜ੍ਹਨ ਭੀ ਆਧਾ ਸੇਰ ਹੈ, ਅਗਰ ਧੇਹ ਗੋਸ਼ਤ ਹੈ ਤਾਂ ਬਿਲਵੀ ਕਿਛੁ ਹੈ ਔਰ ਅਗਰ ਧੇਹ ਬਿਲਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੋਸ਼ਤ ਕਿਛੁ ਹੈ?

(انوارالعلوم مثنوی مولانا روم، دفتر پنجم ص ۵۳۲ ماخوذ)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(9) જો છમ પર તત્ત્વાર ઉઠાએ વોણ છમ સે નઈં

کا۔ ﷺ نے مُعْذَنْسَمْ عَلَيْهِ وَالْوَسْلَمْ سرکارے دو آالام، نوئے فرمائے ہیں کہ یہ اپنی خدمت کے لئے ہم پر تسلیم کرنے والے ہیں۔

(مسلم، كتاب الإيمان، باب قول النبي، من حمل علينا السلام، ص ٦٥، حديث: ٩٩)

મુફ્તસિસરે શહીર હકીમુલ ઉભ્મત હજરતે મુફ્તી અહમદ યાર
 ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ النَّبِيِّ ઈસ હદ્દીસે પાક કે તહૃત ફરમાતે હોય : જો શખ્સ
 કિસી મુસલ્માન પર તલવાર સોંત લે અગર્યે ઉસ કે કલ કા ઈરાદા ન
 ભી કરે તથ ભી મુસલ્માનોં કી જમાઅત (યા'ની તરીકે) સે ખારિજ હો
 ક્યૂંકે ઉસ ને મુસલ્માનોં કા સા કામ ન કિયા, મુસલ્માન પર ગુલ્ઘન
 હથિયાર ઉઠાના ભી હરામ હૈ. (મિરઆતુલ મનાજીલ, 5/254)

صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى الْحَبِيبِ!

(10) જો બુરાઈ સે મન્દ ન કરે વોહ છમ સે નહીં

رکھوں گے میساں، بیوی آمینا کے لالاں ﷺ کا فرمائے آلیشان ہے :

لَيْسَ هَذَا مِنْ لَمْ يَرِحْ صَغِيرَنَا وَيُوْقِرْ كَبِيرَنَا وَيَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَا عَنِ الْمُنْكَرِ

‘يَا’नी जो हमारे छोटों पर रहम न करे, हमारे बड़ों की ताँजीम न करे, अच्छी बातों का हुक्म न करे और भुरी बातों से मन्त्र न करे वोह हम से नहीं. (تَمِيْزِ الْكِتَابِ وَالصَّلَوةِ، بَابُ مَا حَدَّفَ فِي رَحْمَةِ الصَّلَوةِ، ٣٦٩/٣، حَدِيثٌ: ١٩٢٨)

(ترمذى، كتاب البر والصلة، ياب ما جاء في رحمة الصبيان، ٣٦٩/٣، حدث: ١٩٢٨)

મુફ્ફિસિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફ્ફતી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ હદ્ડીસે પાક કે ઈસ હિસ્સે (જો હમારે છોટોં પર રહ્યમ ન કરે, હમારે બડોં કી તા'જીમ ન કરે) કે તહૃત ફરમાતે હું : યા'ની અપને સે છોટોં પર રહ્યમ ન કરે, અપને સે બડોં કા અદબ ન કરે, છોટાઈ બડાઈ ખ્વાહ ઉત્ત્ર કી હો ખ્વાહ ઈલમ કી ખ્વાહ દ-રજે કી ! યેહ ફરમાન બહુત આમ હૈ. ખ્યાલ રહે ચસ્ફીરના ઔર ક્બિરના ફરમા કર યેહ બતાયા કે છોટે બડે મુસલમાનોં કા અદબ ઈન પર રહ્યમ (કરના) ચાહિયે યેહ કેદ ભી જિયાદતિયે એહતિમામ કે લિયે હૈ વરના કાફિર માં બાપ કા ભી માદરી અદબ, કાફિર છોટે ભાઈ પર ભી કરાબત દારી કા રહ્યમ ચાહિયે જૈસા કે હું-કહા કે ફરામીન ઔર દૂસરી રિવાયાત સે મા'લૂમ હોતા હૈ યું હી ઉન કે હુકૂકે કરાબત અદા કરે. (અનુ)

મુફ્ફિસિસરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફ્ફતી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ હદ્ડીસે પાક કે ઈસ હિસ્સે (અથી બાતોં કા હુકૂમ ન કરે ઔર બુરી બાતોં સે મન્દ ન કરે) કે તહૃત ફરમાતે હું : હર શાખ્સ અપની તાકત ઔર અપને ઈલમ કે મુતાબિક દીની અહકામ લોગોં મેં જારી કરે યેહ સિર્જ ઉ-લમા કા હી ફર્જ નહીં સબ પર લાજિમ હૈ. હાકિમ હાથ સે બુરાઈયાં રોકે, આલિમ આમ જબાની તખ્લીગ સે યેહ ફર્જ અન્જામ હેં ફી જમાના ઈસ સે બહુત ગફ્ફલત હૈ.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, 6/560)

બદ દુઆ કે બજારો દુઆ ફરમાઈ (હિકાયત)

હજરતે સાધ્યિદુના ઈશ્રાહીમ અતરુશ કા બયાન હૈ કે હજરતે સાધ્યિદુના મા'રુફ કર્ખી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوِيُّ એક દિન બગાદાદ

શરીફ મેં દરિયાએ દિજલા કે કનારે તશરીફ ફરમા થે કે એક કશી મેં સુવાર ચન્દ નૌ જવાન હમારે પાસ સે ગુજરે જો ગાને બજાને ઔર શરાબ નોશી મેં મસરૂફ થે. આપ રહ્મતુલ્લહ تَعَالَى عَنْهُمْ كے સાથ મૌજૂદ હજરાત ને અર્જ કી : કયા આપ નહીં દેખતે કે યેહ લોગ ખુલે આમ અલ્લાહ ઉર્જોજી કી ના ફરમાની મેં મશગૂલ હોયાં, ઈન કે લિયે બદ હુઅા ફરમાઈયે. આપ ને આસ્માન કી તરફ હાથ બુલાન્દ ફરમાએ ઔર બારગાહે ખુદાવન્દી મેં અર્જ ગુજાર હુએ : એ મેરે માલિકો મૌલા ! મૈં તુઝ સે સુવાલ કરતા હું કે જિસ તરફ તૂ ને ઈન્હેં હુન્યા મેં ખુશ રખા હૈ ઈસી તરફ ઈન્હેં આખિરત મેં ભી ખુશ વ ખુર્મ રખના. સાથિયોં ને અર્જ કી : હમ ને તો આપ સે ઈન કે લિયે બદ હુઅા કરને કી ગુજારિશ કી થી ન કે હુઅા કરને કી. ઈશ્વરાં ફરમાયા : અલ્લાહ ઉર્જોજી અગાર ઈન્હેં આખિરત મેં ખુશ રખના ચાહેગા તો હુન્યા મેં તૌબા કી તૌફીક મહીમત ફરમાઓગા ઔર ઈસ મેં તુમ્હારા કોઈ નુકસાન નહીં હૈ.

(احياء علوم الدين،كتاب الخوف والرجاء،بيان فضيلة الرجال،١٩٠/٤)

મેં ઓર તુમ કિયામત મેં યૂં આઓંગે

રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ રહ્મતુલ્લહ تَعَالَى عَنْهُمْ ને હજરતે સાયિદુના અનસ રૂપી તુલુન્ડી સે ઈશ્વરાં ફરમાયા : બડોં કી ઈજૂઝત કરો, છોટોં પર રહ્મ કરો મેં ઔર તુમ કિયામત મેં યૂં આઓંગે. રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ ને અપની ઉંગલિયોં કો એક સાથ મિલાયા. (المطالب العالية،كتاب الرقاق،باب الوصايا النافعة،٢٧،٥٧٠، حدیث: ٣١٤٣)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلُّوا عَلَى مُحَمَّدٍ

(11) लोगों का माल लूटने वाला हम से नहीं

کا۔ ﷺ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سرکارے نامدار، مدائیں کے تاً مدار، فرمائیں ہے: مَنْ اتَّهَبَ ثُقَّةً مَّسْهُورًا فَلَيُذَسَّ مِنَّا: ایسا ہے جو سرے آم لوت بھایا اے یا' نہیں اپنے میہمانی کے لئے مسح کرنے کے لئے آمد ہے۔ (ابو داؤد، کتاب الحدود، باب القطع في الخمسة، حدیث: ۴۳۹۱؛ ۱۸۴/۴)

મુફસ્સિસરે શહીર હકીમુલ ઉભ્મત હજરતે મુફ્તી અહમદ યાર
 ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ النَّبَّانِ દાદીસે પાક કે ઈસ છિસે “જો સરે આમ લૂટ મચાએ”
 કે તથીત ફરમાતે હું : યા’ની જો જાલિમ ખુલે બન્ધો લોગોં કા માલ
 છીન લે ઔર લોગ મુંહ તકતે રહ જાએં ઐસા જાલિમ હમારે તરીકે
 હમારી જમાઅત સે ખારિજ હૈ, ઈસ્લામ સે નિકલ જાના મુરાદ નહીં,
 કે યેહ જુર્મ ફસાદ અમલ હૈ ફસાદ અકીદા નહીં. ખયાલ રહે કે ડાકૂ કે
 હાથ ન કરેંગે બલ્કે ડકેતી કી સરાએં મુખ્તાલિફ હું બા’જ સૂરતોં મેં ઈસ
 કો સૂલી દી જાએગી. (મિરઆતુલ મનાજીહ, 5/305)

(મિરાતુલ મનાજીદ, 5/305)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મુસલ્માન તો મુસલ્માન ! ઈસ્લામ
મેં કિસી ગૈર મુસ્લિમ કા માલ ભી જબર દસ્તી દેને કી ઈજાજત નહીં
હૈ. ચુનાન્યે, આ'લા હજરત, મુજફિદે દીનો મિલ્ખત શાહ ઈમામ
અહમદ રગા ખાન **عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ** સે “ફતાવા ર-જવિયા શરીફ” મેં
એક સુવાલ હુવા : ક્યા ફરમાતે હૈનું ઉ-લમાએ દીન ઈસ મસ્ખલે મેં કે
હિન્દુ કા માલ મુસલ્માન જબર દસ્તી ખા સકતા હૈ યા નહીં ? તો
જવાબ હિયા : જબર દસ્તી માલ ખાને વાલે એક દિન બડા ઘર (કેદ
ખાના) દેખતે હું (فَوَاللَّهِ تَعَالَى أَعْلَمُ) (ફતાવા ર-જવિયા, 19/687)

صلوا على الحسين!

سَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّدٍ

صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى الْحَدِيثِ

(12) مُسَلِّمٌ کے ساتھ بَدْ دِیْيَانَتِی کرنے والَا حُمْ سے نہیں

صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
سَرَكَارِےِ والَا تَبَارَ، حُمْ بےِ کسُونَ کے مَدْدَغَارَ
نے ۴۱ شَرِيكَ فَرَمَأَيَا : لَيْسَ مِنَّا مَنْ غَشَّ مُسْلِمًا أَوْ ضَرَّهُ أَوْ مَأْكَرَهُ
کِیسی مُسَلِّمٌ کے ساتھ بَدْ دِیْيَانَتِی کی یا اُسے نُوكَسانَ پَخَونَیا یا ڈُوكَ
دِیْيَا وَهُمْ سے نہیں۔ (جامع الاحادیث، ۱۹۰/۶، حدیث: ۱۸۰۹۶)

کیمیت بات جانے پر بھی ن بٹاہی

اُندرتے سچیدھنَا ساری سکتی عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ التَّقِيِّ نے بآدماں کا
اوکے ”کُورٰ“ (اوکے پے ماں کا نام) ۶۰ دیناڑ میں بھریا اور اپنے
روزنامے (ہر روز کا ہیسا ب لیخنے کی کتاب) میں اُس کا نکاح
تین دیناڑ لیخ دیا، گویا کہ اُنہیں نے ہر دس دیناڑ پر سیز
آدھا دیناڑ نکاح لئنا بے ہتھ بھیا ل فرمایا۔ کوئی ہی دینوں میں
بآدماں کا اوکے ”کُورٰ“ ۹۰ دیناڑ کا ہو گیا۔ دلخال (کمیشن
اوژنٹ /Commission Agent) آیا اور اُس نے بآدام تلب
کیا، آپ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ نے فرمایا : لے لو ! اُس نے پूچا : کیتنے کے ?
فرمایا : ۶۳ دیناڑ کے۔ دلخال بھی نک لوگوں میں سے ہا، اُس نے کہا :
ایس وکت یہ بآدام ۹۰ دیناڑ کے ہو چکے ہےں۔ آپ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ
نے فرمایا : میں نے اوکے احمد کیا ہے جسے میں ہرگز نہیں توڑ
سکتا، لیکن میں اُنہے ۶۳ دیناڑ میں ہی فروخت کر دیں گا۔ دلخال نے
جواب دیا : میں نے بھی اپنے اور اخلاق عَزَّوَجَلَّ کے مابین ایس
بات کا احمد کر ر�ا ہے کہ کسی مُسَلِّمٌ کو ڈُوكَ نہیں دیں گا۔ ایس
لیکے میں آپ سے یہ بآدام ۹۰ دیناڑ میں ہی بھری دیں گا۔

(احیاء علوم الدین، ۲/۱۰۲)

ਮੀਠੇ ਮੀਠੇ ਈਸਲਾਮੀ ਭਾਈਯੋ ! ਅਲਵਾਹ ਤਾਂਦਾ ਹਮ ਸਥ ਕੋ ਮੁਸਲਿਮਾਂ ਕਾ ਬੈਰ ਘਵਾਹ ਬਨਾਓ, ਈਨ ਕੋ ਨੁਕਸਾਨ ਪਛਾਂਚਾਨੇ ਯਾ ਧੋਕਾ ਫੇਨੇ ਸੇ ਬਚਾਓ. ਜੋ ਖੁਸ਼ ਨਸੀਬ ਦਾ ਵਤੇ ਈਸਲਾਮੀ ਕੇ ਮਦਨੀ ਮਾਹੋਲ ਸੇ ਵਾਖਤਾ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਵੋਹ ਲੋਗਾਂ ਕੋ ਤਕਲੀਫ਼ ਫੇਨੇ, ਮੁਸਲਿਮਾਂ ਕਾ ਮਾਲ ਲੂਟਨੇ ਜੈਂਦੇ ਬੱਦੇ ਬੱਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਸੇ ਤਾਈਬ ਹੋ ਕਰ ਸੁਨਨਤਾਂ ਕੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਪਨੀ ਝਿੰਡਗੀ ਗੁਆਰਨੇ ਵਾਲਾ ਬਨ ਜਾਤਾ ਹੈ. ਚੁਨਾਨ੍ਹੇ

ੴ ਐਂ ਯੋਰਿਧਾਂ ਕਰਤਾ ਥਾ ੳ

(ਪੰਜਾਬ, ਪਾਕਿਸ਼ਟਾਨ) ਕੇ ਮੁਕੀਮ ਈਸਲਾਮੀ ਭਾਈ ਅਪਨੀ ਝਿੰਡਗੀ ਕੇ ਸਾਬਿਕਾ ਅਛਵਾਲ ਕੁਛ ਈਸ ਤਰਹ ਕਲਮ ਬਨਾਉ ਕਰਤੇ ਹੋਣੇ : ਘਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਹੋਲ ਹੋਨੇ ਕੇ ਬਾਅਦ ਅਫਸੋਸ ਈਸਲਾਮੀ ਅਛਕਾਮ ਕੀ ਬਜਾ ਆ-ਵਰੀ ਸੇ ਕੋਸ਼ਾਂ ਦੂਰ ਥਾ. ਚਨਾਂ ਰੂਪੈ ਕੀ ਖਾਤਿਰ ਯੋਰਿਧਾਂ ਕਰਨਾ, ਰਾਹਗੀਰਾਂ ਕੀ ਜੇਂਦੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਔਰ ਉਨ ਕੇ ਮਾਲ ਕੋ ਹਤਪ ਕਰ ਜਾਨਾ ਮੇਰਾ ਸ਼ੇਵਾ ਬਨ ਚੁਕਾ ਥਾ. ਸ਼ਾਯਦ ਯੇਹ ਅਚਹੀ ਸੋਹਭਤ ਸੇ ਫੂਰੀ ਕਾ ਨਤੀਜਾ ਥਾ ਜਿਸ ਕੀ ਵਰਤੂ ਸੇ ਮੈਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਕੇ ਸਮੁੱਦਰ ਮੌਜੂਦਾ ਹੋ ਰਹਾ ਥਾ. ਹੁਵਾ ਕੁਛ ਈਸ ਤਰਹ ਕੇ ਮ-ਦਨੀ ਮਾਹੋਲ ਸੇ ਮੁਨਸਲਿਕ ਏਕ ਬਾਅਮਾ ਈਸਲਾਮੀ ਭਾਈ ਜੋ ਸੱਫੇਦ ਲਿਬਾਸ ਜੈਂਬੇ ਤਨ ਤਿਥੇ ਹੁਅ ਥੇ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਤਥਰੀਫ਼ ਲਾਏ ਔਰ ਨਿਹਾਯਤ ਹੀ ਮਹਿਬਤ ਭਰੇ ਅਨੰਦਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਲਾਮ ਵ ਮੁਸਾ-ਫਿਦਾ ਕਰਨੇ ਕੇ ਬਾਅਦ ਮੁੜੇ ਨੇਕੀ ਕੀ ਦਾ ਵਤ ਫੇਨੇ ਲਗੇ ਔਰ ਆਖਿਰਤ ਕੀ ਛਮੇਸ਼ਾ ਰਹਨੇ ਵਾਲੀ ਝਿੰਡਗੀ ਕੋ ਸੰਵਾਰਨੇ ਕੇ ਲਿਧੇ ਆਮਾਲੇ ਸਾਲਿਹਾ ਕਰਨੇ ਕੀ ਤਰਗੀਬ ਫਿਲਾਨੇ ਲਗੇ. ਫੌਰਾਨੇ ਗੁਫ਼ਤ-ਗੂਬ ਜ਼ਰੀਅਤੇ ਈਨਕਿਰਾਈ ਕੋਥਿਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੜੇ ਦਾ ਵਤੇ ਈਸਲਾਮੀ ਕੇ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ ਸੁਨਨਤਾਂ ਭਰੇ ਈਝਤਿਮਾਅ ਕੀ ਦਾ ਵਤ ਹੀ. ਧੂੰ ਈਝਤਿਮਾਅ ਕੀ ਛਜ਼ਿਰੀ ਕਾ ਸਿਲਿੱਲਾ ਸ਼ੁਰੂਅ ਹੋ ਗਿਆ.

ઈજતિમાઅ કી બ-ર-કત સે આહિસ્તા આહિસ્તા દા'વતે ઈસ્લામી કી મહિષબત દિલ મેં ઘર કરતી ચલી ગઈ. શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત કા નૂરાની જલ્વા ખ્વાબ મેં દેખા તો મેરા ઈમાન તાજા હો ગયા. આપ ઈન્નોંડાઈ સાદા મગર સાફો શફ્ફાફ લિબાસ તૈબે તન કિયે ઔર સબ્જ ઈમામે કા તાજ સજાએ હુએ થે, આપ કે ચેહરે પર બુઝુગી કે આસાર નુમાયાં નજર આ રહે થે, ફિર વોહ વકત ભી આયા કે મૈં ને સર કી આંખોં સે દીદારે અમીરે અહલે સુન્નત કા શરફ પાયા, દૌલતે દીદાર મિલને કે બા'દ નિસ્બતે અતાર સે મુશર્ફ હોને કે લિયે બે કરાર હો ગયા ઔર જલ્વ હી આપ કે દામન સે વાબસ્તા હો કર અતારી બન ગયા. નિસ્બતે અતાર હિસ્સે મેં ક્યા આઈ મેરી જિન્દગી મેં સુન્નતોં કી બહાર આ ગઈ, ચેહરે પર દાઢી સજા લી, સર પર સબ્જ ઈમામા શરીફ પહુંલિયા ઔર મદની હુલ્યા ભી અપના લિયા. તા દમે તહીર શહૂર મુશા-વરત મેં મ-દની ઈન્નામાત કા જિમ્મેદાર હું ઔર મદની કામ કરને કે લિયે કોશાં હું.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(13) ઉલમા કા હક ન પહુચાનને વાલા

મેરી ઉમ્મત સે નહીં

રસૂલે અકરમ, શહનશાહે બની આદમ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાન હૈ : લીસَ مِنْ أَمْرِي مَنْ لَهُ يُجْلَى كَبِيرُنَا وَيُرَحَّمُ صَغِيرُنَا وَيَعْرُفُ لِعَالَمِنَا حَقَّهُ : યા'ની જો હમારે બઢોં કા હક ન પહુચાને, હમારે છોટોં પર રહ્મન કરે ઔર હમારે ઉલમા કા હક ન પહુચાને (યા'ની ઉન કા એહતિરામ ન કરે) વોહ મેરી ઉમ્મત સે નહીં.

(مسند أحمد،مسند الانصار،٤١٢/٨،حدیث: ٢٢٨١٩)

તीન શખ્સ ઐસે હૈં જિન કે હુકૂક કો મુનાફિક હી હલકા જાનેગા

મહાબૂબે રજ્જુલ ઈજ્રાત, મોહસિને ઈન્સાનિyat
 نَعَلَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْ يَدِهِ وَإِلَهٌ سَلَّمَ
 ને ઈશર્દાં ફરમાયા : તીન શખ્સ ઐસે હૈં જિન કે હુકૂક
 કો મુનાફિક હી હલકા જાનેગા : (1) જિસે ઈસ્લામ મેં બુઠાપા આયા (2) આલિમે
 દીન ઔર (3) ઈન્સાફ પસન્દ બાદશાહ. (المعجم الكبير، حديث ٢٠٢١٩)

બાદશાહી તો છસે કહેતે હૈં (હિકાયત)

ખલીઝા હારુન રશીદ અપને લશ્કર કે સાથ શહરે રિક્કાં મેં
 પડાવ કિયે હુએ થા, હજરતે સાયિદુના અષ્ટુલ્લાહ બિન મુબારક
 رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ
 કા વહાં સે ગુજર હુવા તો ઈસ કદર હુજૂમ હુવા કે લોગોં
 કી જૂતિયાં ટૂટને લગ્ની ઔર ઉફુક ગુબાર આલૂદ હો ગયા, ખલીઝા કી
 એક કનીજ મહલ કે બુર્જ સે યેહ અઝીમુશશાન મન્જર દેખ રહી થી,
 હૈરાની કે આલમ મેં પૂછને લગી : યેહ ક્યા હુવા હૈ ? લોગોં ને
 બતાયા કે ખુરાસાન શહૂર કે આલિમ હજરતે સાયિદુના અષ્ટુલ્લાહ
 બિન મુબારક رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ
 રિક્કાં તશરીફ લાએ હેં ઔર યેહ તમામ
 અફરાદ ઉન કે ઈસ્લિકબાલ કે લિયે જમ્મા હુએ હેં, યેહ સુન કર વોહ
 કનીજ બે સાખ્તા પુકાર ઉઠી : અલ્લાહ ગુરૂજَلَ
 કી કસમ ! બાદશાહી તો
 ઈસે કહેતે હેં, હારુન કી હુકૂમત ક્યા હૈ ઈસ કે લિયે તો લોગ હુકૂમતી
 કારન્દોં કે દબાવ મેં આ કર જમ્મ હોતે હેં. (તારિખ بغداد, ١٠٥/١)

શુ-રફા કી ઈજ્રાત ઓર અહેતે ઇલમ કી તા'ઝીમો તોકીર કરના

કરોડોં હ-નાફિયોં કે અઝીમ પેશવા, સિરાજુલ ઉમ્મા, કાશિઈલ

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇલમયા (દાવતે ઈસ્લામી)

ગુમહ, ઈમામે આ'જમ, ફકીહે અફખમ હજરતે સચ્ચિદુના ઈમામ અબૂ હનીફા નો'માન બિન સાબિત રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ અપને શાગિર્દ રશીદ ઈમામ અબૂ યુસૂફ રَحْمَةُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ કો વસિયત કરતે હુએ ઈશ્વાર ફરમાતે હોય : તુમ હર શાખ્સ કો ઉસ કે મર્તબે કે લિહાજ સે ઈજ્ઝાત દેના, શુન્-રફા કી ઈજ્ઝાત ઔર અહલે ઈલમ કી તા'જીમો તૌકીર કરના, બડોં કા અ-દબો એહતિરામ ઔર છોટોં સે ઘાર વ મહાબત કરના, આમ લોગોં સે તઅલ્લુક કાઈમ કરના, ફાસિકો ફાલિર કો જલીલો રૂસ્વા ન કરના, અચ્છે લોગોં કી સોહબત ઈજ્જિયાર કરના, સુલ્તાન કી ઈધાનત કરને સે બચના, કિસી કો ભી હકીર ન સમજના, અપને અખ્લાક વ આદાત મેં કોતાહી ન કરના, કિસી પર અપના રાજ જાહિર ન કરના, બિગેર આજમાએ કિસી કી સોહબત પર ભરોસા ન કરના, કિસી જલીલ વ ઘટિયા શાખ્સ કી તા'રીફ ન કરના ઔર કિસી ઐસી ચીજ સે મહાબત ન કરના જો તુમહારે જાહિરી હાલ કે જિલાફ હો.

(ઈમામે આ'જમ કી વસિયતેં, સ. 27)

આતિમ કી ધર્માત (હિકાયત)

ખલીફાએ બગદાદ હારુન રશીદ ને એક મર્તબા મશહૂર આતિમે હદીસ હજરતે સચ્ચિદુના અબૂ મુઆવિયા મુહમ્મદ જરીર કી દા'વત કી. વોહ આંખોં સે મા'જૂર થે જબ લોટા ઔર ચિલમ્બી હાથ ધુલાને કે લિયે લાઈ ગઈ તો ખલીફા ને ચિલમ્બી તો બિદમત ગાર કો દી ઔર ખુદ લોટા હાથ મેં લે કર હજરતે સચ્ચિદુના અબૂ મુઆવિયા મુહમ્મદ જરીર કા હાથ ધુલાને લગા

और कहा के ऐ अबू मुआविया ! आप ने पहचाना के कौन आप के हाथों पर पानी डाल रहा है ? आप ने फरमाया : नहीं, खलीज़ा ने कहा : हारून ! ये ह सुन कर अबू मुआविया के द्विल से ये ह हुआ निकली के जैसी आप ने ईलम की ईज़्ज़त की ऐसी ही अल्लाह तआला आप की ईज़्ज़त फरमाए, हारून रशीद ने कहा : अबू मुआविया ! बस आप की ईसी हुआ को हासिल करने के लिये मैं ने ये ह किया था.

(भद्भुजाते आ'ला हजरत, स. 145)

﴿(14) ने सब्री करने वाला हम में से नहीं ﴾

بِـاـتـمـعـلـ مـعـرـسـلـيـنـ، رـحـمـتـلـلـلـلـ آـلـمـيـنـ
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كـاـ فـرـمـاـنـ اـنـ اـنـ شـرـبـ الـخـدـوـدـ وـشـقـ الـجـيـوبـ وـدـعـاـ بـدـعـوـيـ الـجـاهـلـيـةـ

याँनी जो अपने मुंह पर तमांचे मारे, गिरेबान चाक करे और जमाने जाहिलियत की तरह वावेला मचाए वो ह हम से नहीं।

(بخاري، كتاب الجنائز، باب ليس من ضرب الخدوء، حديث ٤٣٩/١، حدیث ١٢٩٧)

مُعْسِسِ رَهْبَانِيَّةِ هَكَيْمُولَ عَمَّاتِ هَجَرَتِهِ مُعْنَتِيَّةِ اَنْجَانَ
भान इस हडीसे पाक के तङ्गत फरमाते हैं : मध्यित वगैरा पर मुंह पीटने कपड़े फ़ाउने रब तआला की शिकायत बे सब्री की बकवास करने वाला हमारी जमानत या हमारे तरीके वालों से नहीं है ये ह काम हराम हैं इन का करने वाला सफ्त मुजरिम (है) (मुझती साहिब भजीद लिखते हैं :) इस हडीस की ताईद कुरआने करीम फरमा रहा है :

وَبِسْرِ الصَّابِرِينَ ﴿٦﴾
أَصَابَتْهُمْ مُّصِيبَةٌ لَا قَالُوا إِنَّا
لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ لَمَرْجِعُونَ ﴿٧﴾

(١٥٦، البقرة: ٢٦)

(તર-જ-મએ કન્જુલ ઈમાન : ઓર ખુશ ખબરી સુના ઉન સબ્બ વાલોં કો કે જબ ઉન પર કોઈ મુસીબત પડે તો કહે હમ અલ્લાહ કે માલ હોય ઓર હમ કો ઉસી કી તરફ ફિરના.)

ઈસી લિયે શુ-હદાએ કરબલા કે અહલે બેતે અત્તાર (عَيْنِهِمُ الرِّضْمَان) ને તા ઝીસ્ત (યા'ની જિન્દગી ભર) યેહ હ-ર-કતેં ન કીં.

(મિરઆતુલ મનાજી, 2/502)

આવાજ સે રોના મન્ય હૈ

આવાજ સે રોના મન્ય હૈ ઓર આવાજ બુલન્દ ન હો તો ઈસ કી મુમા-ન-અત નહીં, બલ્કે હુગ્રૂરે અકદસ ચીલી اللہُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِہ وَسَلَّمَ ને હજરતે ઈશ્વાહીમ રફુનીલુલ્હ કી વજાત પર બુકા ફરમાયા.

(બહારે શરીઅત, 1/855)

આંખ આંસૂ બહાતી હૈ ઓર દિલ ગમજા હૈ (હિકાયત)

હજરતે સાયિદુના અનસ કા બયાન હૈ કે હમ રસૂલુલ્હાહ કે સાથ હજરતે અબૂ સૈફ ચીલી اللہُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِہ وَسَلَّمَ કે મકાન પર ગાએ તો યેહ વોહ વકત થા કે હજરતે ઈશ્વાહીમ રફુનીલુલ્હ કની કે આલમ મેં થે. યેહ મન્જર દેખ કર તાજદારે રિસાલત, શહનશાહે નુભુવ્યત, મોહસિને ઈન્સાનિયત ચીલી اللہُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِہ وَسَلَّمَ કી આંખોં સે આંસૂ જારી હો ગાએ. ઉસ વકત હજરતે અબુર્હમાન બિન ઔફ ને અર્જ કી : યા રસૂલુલ્હાહ ! ને રફુનીલુલ્હ કી : યા રસૂલુલ્હાહ ! ક્યા આપ ભી રોતે હોય ? આપ ને ઈશ્વાહ ફરમાયા

کے ائے ہجے اُوں ! میرا رونا شفعت کی واجہ سے ہے۔ اس کے با'د فریضہ علیہ السلام دوبارا جب یशمانے مुبارک سے آنسو بھے تو آپ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ کی طبقے نے مُبارک پر یہ کلمات آری ہو گئے :

إِنَّ الْعَيْنَ تَدْمِعُ وَالْقَلْبُ يَحْزُنُ وَلَا تَقُولُ إِلَّا مَا يَرْضِي رَبُّنَا وَلَنَا بِفِرَاقِكَ يَا إِبْرَاهِيمُ لِمَحْزُونِكَ
या'नी आंख आंसू बहाती है और दिल गमजदा है मगर हम वोही बात
जबान से निकलते हैं जिस से हमारा रब **غَوْلَجَل** खुश हो जाए और बिला
शुबा औ ईश्वाहीम ! हम तुम्हारी जुदाई से बहुत ज़ियादा गमगीन हैं.

(بخارى،كتاب الجنائز،باب قول النبي انا بك لمحزونون،٤١/١،Hadith: ١٣٠٣)

اُمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاللَّهُ وَسَلَّمَ
હિસાબ મળિયે રત હો.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ!

गान्धक का कुर्ता और खुजली का दूपहा

صلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کا سارکارے نامدھار، مධینے کے تاجدھار،
فرمانے ہبھت نیشن اے : خیلوا کر رونے والی جب اپنی موت سے
کجھ تو بانا کرے تو کیا مات کے دین یونھی کی جائے گی کے عس کے بدن پر
گانچک کا کرتا ہو گا اور بھوجلی کا دھپڑا۔

(مسلم، كتاب الجنائز، باب التشديد في النهاية، ص ٤٦٥، حديث: ٩٣٤)

કુતે કી તરણ બોંકેંગી

આ-તમુલ મુર-સલીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન
ફરમાતે હોય : (ઉન નૌહા કરને વાલી ઔરતોં કો કિયામત
કે દિન જહન્નમ મેં દો સર્જનોં મેં ખડા કિયા જાએગા, એક સર્જ જહન્નમિયોં કી

दाईं जानिब जब के दूसरी बाईं जानिब होगी, ये ह वहां ऐसे भोक्तेंगी जैसे कुते भोकते हैं।

(الْمَعْجَمُ الْأَوْسَطُ، ٦٦/٤، حديث)

क्या अंजील की मौत पर

सब्र करना मुश्किल है ? (हिकायत)

दा'वते ईस्लामी के ईशाआती ईदारे मक्त-बतुल मदीना की मतभूआ 561 सङ्ख्यात पर मुश्तमिल किताब, “मल्कूजाते आ’ला हजरत” सङ्ख्या 404 पर है के आ’ला हजरत, ईमामे अहले सुन्नत, मौलाना शाह ईमाम अहमद रजा खान عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ से अर्ज की गई के अगर बे ईजित्यारी में अपने अंजील की मौत पर सब्र न करे तो जाईज होगा ? ईर्शाद फरमाया : बे ईजित्यारी बना लेते हैं वरना अगर तभीअत को रोका जाए तो यकीन है के सब्र हो सकता है। हुजूर अकदस से صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْهُوَ سَلَّمَ तशरीफ लिये जा रहे थे राष्ट्र में मुला-उमा फरमाया के एक औरत अपने लडके की मौत पर नौहा कर रही है हुजूर (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْهُوَ سَلَّمَ) ने मन्न्य फरमाया और ईर्शाद फरमाया : “सब्र कर。” वोह अपने हाल में ऐसी बे खबर थी के उस को न मा’लूम हुवा कौन फरमा रहे हैं जवाबे बेहूदा हिया के आप तशरीफ ले जाएं मुझे मेरे हाल पर छोड़ दें। हुजूर (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْهُوَ سَلَّمَ) ले गए बा’द को लोगों ने उस से कहा के हुजूर (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْهُوَ سَلَّمَ) ! मुझे मा’लूम न हुवा के हुजूर मन्न्य फरमा रहे हैं अब में सब्र करती हूँ। ईर्शाद फरमाया : “الصَّابِرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأَوَّلِيِّ” (सब्र पहली ही बार करती तो सवाब भिलता, फिर

(مسلم، کتاب الجنائز، باب فی الصیر... الخ، ص ۴۶۰، حدیث: ۹۲۶؛ ملخصاً)

ਈਸ ਦੇ ਮਾਲੂਮ ਛੁਵਾ ਕੇ ਅਗਰ ਆਏ ਮੀਡੀ ਸਥਾਨ ਕਰੇ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(મહિંગાતે આ'લા હજરત. સ. 404)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(15) મુસીબત કે વકત કપડે ફૂઠને વાલા

ਹਮ ਸੇ ਨਹੀਂ

صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
રસૂલે બે મિસાલ, બીબી આમિના કે લાલ
ને ઈશ્વાર ફરમાયા : લીસ મના મનુષ્ય હાજર મનુષ્ય હર્ષ
મુંડાએ, ચીખે ભારે ઔર કપડે ફાડે વોહ હમ સે નહીં.

(ابوداؤد، كتاب الجنائز، باب في النوح، ٢٦٠/٣، حدث: ٣١٣٠)

(મિરાટૂલ મનાજીદ, 2/502-503)

ਮੈਂ ਉਸ ਸੇ ਬੋਲਾਵ ਹੁੰਦਾ

રસૂલે નગીર, સિરાજે મુનીર, મહબુબે રખે કદીર
 ﷺ ને ઈશ્વાર ફરમાયા : મૈં ઉસ સે બેઝાર હું જો સર
 મંડાએ ઓર ચિલ્લા કર રોએ ઓર ગિરેબાન ચાક કરે.

(مسلم، كتاب الإيمان، باب تحريم ضرب الخدود، ص ٦٦، حديث: ٤٠)

ઉમદા કપડે પહન લિયે (હિકાયત)

હજરતે સચ્ચિદાના સાબિત બુનાની ફُર્દીસ સ્રોત નુરીની ફરમાતે હૈને :
 તાબેઈ બુઝુર્ગ હજરતે સચ્ચિદાના મુતર્રિફ રખેલી શાહઝાદે
 હજરતે સચ્ચિદાના અભુતલાલ કા ઈન્નિકાલ હો ગયા. હજરતે
 સચ્ચિદાના મુતર્રિફ ઉમદા કપડે જેણે તન કિયે, તેલ લગાએ
 લોગોં કે પાસ આએ. વોહ આપ રખેલી કો ઈસ હાલત મેં દેખ
 કર બડે સીખ પા હુએ ઔર બોલે : તુમણારે બેટે કા ઈન્નિકાલ હુવા હૈ
 ઔર તુમ ઈન કપડોં મેં ઔર તેલ લગાએ ધૂમ રહે હો ? ફરમાયા : તો
 ક્યા મૈં કમ હિભતી કા ઈજાર કરું ? મેરે રબ ગૂરુજ ને મુજે તીન
 હન્દામાત દેને કા વા'દા ફરમાયા હૈ ઔર હર હન્દામ મુજે હુન્યા વ
 માફીહા સે જિયાદા મહબૂબ હૈ. અલ્લાહ ગૂરુજ ઈશાદ ફરમાતા હૈ :

أَلَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ
 قَالُوا إِنَّا لِلّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَجُعونَ
 أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ
 وَرَاحَةٌ وَأُولَئِكُ هُمُ الْمُهَسِّنُونَ

(ب، ٢، البقرة: ١٥٦ - ١٥٧)

તર-૪-માયે કન્યુલ ઈમાન : કે જબ ઉન
 પર કોઈ મુસીબત પડે તો કહેં હમ
 અલ્લાહ કે માલ હૈને ઔર હમ કો ઉસી
 કી તરફ ફિરના. યેહ લોગ હૈન પર
 ઉન કે રબ કી દુરુદું હૈને ઔર રહમત ઔર
 યેહી લોગ રાહ પર હૈન.

(منهج القاصدين،كتاب الصبر والشکر،ص ١٠٥)

ગમ સહને કા ગેણન બના લીજિયે

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હમેં હર મુસીબત પર સબ્ર કરના
 ચાહિયે ઔર સવાબ કા હક્કદાર બનના ચાહિયે, મુસીબત પર સબ્ર કે

લિયે ખુદ કો તથ્યાર કરને કા એક તરીકા યેહ ભી હૈ કે બડી બડી મુસીબતોં કા પહલે હી સે તસવ્યુર કર કે સબ્ર કા અજ્ઞમ કર લિયા જાએ. મ-સલન યેહ તસવ્યુર કર લિયા જાએ કે અગર ઘર મેં મેરે જીતે જ કિસી કી ફૌતગી હો ગઈ તો **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ** મૈં સબ્ર કરુંગા, હમારે બુઝુગાને દીન રજુમુખુમ કરતે : “જિસ કો સબ્ર ન આએ વોહ તકલુફન સબ્ર ઈઞ્ચિત્યાર કરે.” નીજ ધ્યારે ધ્યારે આકા, મદીને વાલે મુસ્તફા **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** કા ફરમાને આલીશાન હૈ : જો તકલુફન સબ્ર કરેગા અલ્લાહ **غَرَوْجَلٌ** ઉસ કો સબ્ર અતા ફરમા દેગા ઔર કિસી કો સબ્ર સે બઢ કર ઐર ઔર વુસ્થત વાલી ચીજ અતા નહીં કી ગઈ.

(بخاري،كتاب الزكوة،باب الاستعفاف عن المسايبة،٤٩٦/١،Hadith: ١٤٦٩)

જિન્નાત ને ગમ ઘારી કી (ઇકાયત)

હજરતે અબૂ ખલીફા અભ્દી **عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي** ફરમાતે હૈ કે મેરા છોટા સા બચ્ચા ફૌત હો ગયા જિસ કા મુઝે બહુત સખત સદમા હુંવા ઔર મેરી નીંદ ઉચાટ હો ગઈ. ખુદા કી કસમ ! મૈં એક રાત અપને ઘર મેં અપને બિસ્તર પર થા. મેરે ઈલાવા ઘર મેં કોઈ ન થા. મૈં અપને બેટે કી સોચો મેં ગુમ થા કે અચાનક ઘર કે એક કોને સે કિસી ને બેઠે ધ્યાર સે કહા મૈં ને ઘબરાહટ કે **السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ يَا أَبْنَاءَ الْخَلِيفَةِ** : આલમ મેં કહા : **فِي رَبِّكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ** : ઇર ઉસ ને સૂરાએ આલે ઈમરાન કી આખિરી આયતેં તિલાવત કીં જબ વોહ ઈસ આયત પર પહોંચા :

وَمَا أَعْنَدَ اللَّهُ حَيْثُ لَا يَرَى ⑤

(ب) ٤، ٤، عمران: ١٩٨)

તર-જ-મએ કન્જુલ ઈમાન : ઔર જો અલ્લાહ કે પાસ હૈ વોહ નેકોં કે લિયે સબ્ર સે ભલા.

તો ઉસ ને મુજે પુકારા : “એ અબુ ખલીફા !” મૈં ને કહા : “લંબોક” ઉસ ને પૂછા : “ક્યા તુમ યેહ ચાહતે હો, કે સિર્ફ તુમ્હારે બેટે હી કે લિયે જિન્દગી મખ્સૂસ રહે ઓર દૂસરે કે લિયે નહીં ? ક્યા તુમ અલ્લાહ ગ્રેગલ કે નજીદીક જિયાદા શાન વાલે હો યા રસૂલુલ્લાહ ﷺ કે સાહિબ આદે હજરતે ઈશ્રાહીમ ભી તો ફૌત હુએ તો હુજૂરે અન્વર ને ફરમાયા આંખેં આંસૂ બહા રહી હેં દિલ ગમગીન હૈ હમેં કોઈ ઔસી બાત નહીં કહની ચાહિયે જો અલ્લાહ તથાલા કો નારાજ કર દે. ક્યા તુમ અપને બેટે કો મૌત સે મહિનું રખના ચાહતે હો ? જબ કે તમામ મખ્લૂક કે લિયે મૌત લિખી જા ચુકી હૈ, યા તુમ ચાહતે હો, કે તુમ મખ્લૂક કે મુ-તાલિક અલ્લાહ તથાલા કી તદબીર કો રદ કર દો. અલ્લાહ કી કસમ ! અગર મૌત ન હોતી તો જમીન હિતની વસીઅ ન હોતી અગર દુખ ઓર ગમ ન હોતે તો મખ્લૂક કિસી ઐશ સે ફાયેદા નહીં ઉઠા સકતી.” ફિર ઉસ ને કહા : “તુમ્હેં કિસી ચીજ કી ઝડૂરત હે ?” મૈં ને પૂછા : “તુમ કૌન હો ? અલ્લાહ તથાલા તુમ પર રહ્યમ ફરમાએ.” ઉસ ને ઇન્કિશાફ કિયા : “મૈં તેરે પડોસી જિન્નોં મેં સે એક હું.”

(موسوعة إمام ابن أبي الدنيا، ٤٥٣/٢، رقم: ٤٠، ملخصا)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(16) ગૈર જિન્સ સે મુશા-બહત કરને વાતા

હમ મેં સે નહીં

રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ ﷺ ને દર્શાદ યાની લીસَ مِنَا مَنْ تَشَبَّهَ بِالرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ وَلَا مَنْ تَشَبَّهَ بِالنِّسَاءِ مِنَ الرِّجَالِ :

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ધિમિયા (ડા. વતે ઈસ્લામી)

જો ઔરત મર્દી કી ઔર જો મર્દ ઔરતોં કી મુશા-બહત ઈજિત્યાર કરે વોહ હમ સે નહીં। (مسند أحمد،مسند عبدالله بن عمرو،٦٤٠/٢،حدیث: ١٨٩٢)

﴿ سુખ વ શામ ગજબ મેં હોતે હોય ﴾

સરકારે મદીનએ મુનવ્વરહ, સરદારે મક્કાએ મુકર્મા ચَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : ઔરતોં સે મુશા-બહત ઈજિત્યાર કરને વાલે મર્દ ઔર મર્દી સે મુશા-બહત કરને વાલી ઔરતેં સુખ શામ અલ્લાહ તથાલા કી નારાજી ઔર ઉસ કે ગજબ મેં હોતે હોય.

(شعب الایمان،باب فی تحريم الفروج،٣٥٦/٤،الحدیث: ٥٣٨٥)

﴿ તીન શાખસ કબી જન્નત મેં દાખિલ ન હોયાં ﴾

એક ઔર રિવાયત મેં હૈ કે સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના ચَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને ઈબ્રાત નિશાન હૈ : તીન શાખસ કબી જન્નત મેં દાખિલ ન હોયાં⁽¹⁾ : (1) દય્યૂસ (2) મર્દાની ઔરતેં ઔર (3) શરાબ કા આદી. સહાબાએ કિરામ ઉલ્�يَّبِ الرَّضُوان ને અર્જ કી : શરાબ કે આદી કો તો હમ ને જાન લિયા, દય્યૂસ કૌન હૈ ? તો આપ ચલાને ઈશારાં ફરમાયા : વોહ શાખસ જો ઈસ બાત કી પરવા નહીં કરતા કે ઉસ કે ઘર વાલોં કે પાસ કૌન આતા હૈ ? હમ ને અર્જ કી : મર્દાની ઔરતેં કૌન હૈનું ? તો આપ ચલાને ઈશારાં ફરમાયા : જો મર્દી કી મુશા-બહત ઈજિત્યાર કરતી હોયો.

(مجمع الزوائد،كتاب النكاح،باب فيمن يرضي لاهه بالخبت،٥٩٩/٤،حدیث: ٧٧٢٢)

دینے

1 : હજરતે સચ્ચિદાનંદ અલ્લામા અભુર્ગિશ મનાવી ફરમાતે હોય : ઈસ હડીસ મેં કલામ ઉસ શાખસ કે બારે મેં હૈ જો ઈન ચીજોં કો હલાલ જાનતે હુએ કરે, તો ઐસા શાખસ કબી જન્નત મેં દાખિલ ન હોયાં.

(فيض القدير، حرف الثاء، ٤٣٠/٣، تحت الحديث: ٣٥٣٠)

મર्दना જूતે પહનને વાતી મલિન હે

ઉભુલ મુઅમ્બિનીન હજરતે સાથી-દતુના આઈશા સિદ્ધીકા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا સે એક ઔરત કે બારે મેં પૂછા ગયા જો મર્દના જૂતા પહનતી થી, ઈસ પર હદીસ રિવાયત ફરમાઈ કે મર્દોને સે તશબ્બોષ કરને વાલિયાં મલિન હોય.

(أبوداؤد، كتاب اللباس، باب في لباس النساء، ٨٤، حديث: ٤٩٩)

મર્દ કા બાલ બટાના કેસા ?

મેરે આકા આ'લા હજરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મુજહિદે દીનો મિલ્હત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રજા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ ફરમાતે હોય : સીને તક બાલ રખના શરાયન મર્દ કો હરામ ઔર ઔરતોને સે તશબ્બોષ ઔર બ હુકમે અહાદીસે સહીહા કસીરા مَعَادِ اللَّهِ બાઈસે લા'નત હૈ. (ફતાવા ર-જવિયા, 6/610) ફતાવા ર-જવિયા જિલ્ડ 21 સફલ 600 પર હૈ : (મર્દ કો) શાનોને સે નીચે ઢલકે હુઅ ઔરતોને કે સે બાલ રખના હરામ હૈ. મર્દ કો જનાની વજૂદ કી કોઈ બાત ઈજિયાર કરના હરામ હૈ. રસૂલુલ્હાહ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઈસ પર લા'નત ફરમાઈ હૈ.

(17) બદલા લેને કે ખોઝ સે સાંપ ન મારને વાતા હમ સે નહીં

હુઝૂરે પાક, સાહિબે લૌલાક, સાથ્યાહે અફલાક كَ ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ યા'ની જો સાંપ દેખે ફિર બદલે કે ખોઝ સે ઉસે ન મારે વોહ હમ સે નહીં. (المعجم الكبير، ٧٨/٧، حديث: ٦٤٢٥)

ક્ષેત્ર ક્યા સાંપ કો મારને વાલે સે ઉસ કી નાગની બદલા લેતી હૈ ? ક્ષેત્ર

મુફ્ફિસિસરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન ઇલેયે رحْمَةُ الْحَمَّانِ ફરમાતે હૈનું : યા'ની હમારી સુન્નત કા તારિક હૈ. પહુલે જુ-હલાએ અરબ કહતે થે ઔર જુ-હલાએ હિન્દ અબ તક કહતે હૈનું કે સાંપ કો મારને વાલે સે ઉસ કી નાગની બદલા લેતી હૈ ઈસ લિયે સાંપ કો મત મારો. ઈસ ફરમાને આલી મેં ઈસી ખયાલ કી તરદીદ હૈ ભલા સાંપની યા'ની નાગન કો ક્યા ખબર કે કિસ ને મારા હૈ? લોગોં મેં મશહૂર હૈ કે મારે હુએ સાંપ કી આંખોં મેં મારને વાલે કા ફોટો આ જાતા હૈ ઉસ ફોટો સે નાગન, કાતિલ કો પહ્યાન લેતી હૈ ઈસ લિયે સાંપ કો માર કર ઉસ કા સર જલા દિયા જાતા હૈ તાકે આંખોં મેં ફોટો ન રહે મગર યેહ ભી ગલત હૈ ઉસ કા સર જલા દેના ઉસે માર ડાલને કે લિયે હૈ, વોહ લાઠી ખા કર બેછોશ હો જાતા હૈ લોગ મુર્દા સમજ કર છોડ દેતે હૈનું વોહ કુછ અર્સે બા'દ ફિર હોશ મેં આ કર ચલા જાતા હૈ આગ મેં જલાના ઈસ લિયે હૈ તાકે વાકેઈ મર જાએ. ખયાલ રહે કે જબ તક સાંપ ઉલટા ન પડ જાએ કે પેટ ઊપર આ જાએ તથ તક વોહ જિન્દા હૈ.

(મિરઆતુલ મનાજી, 5/678)

ક્ષેત્ર નુકસાન દેને વાલે હૈવાનાત કો મારના જાળ હૈ ક્ષેત્ર

વોહ હૈવાનાત જો તકલીફ દેતે હૈનું ઉન કો મારના જાઈં હૈ જેસે કાટને વાલા કુતા, નુકસાન પહોંચાને વાલી બિલ્લી. (در مختار، كتاب الحنثي، مسائل شتى، ١٠١٧) ઈસી તરફ ચીલ, કવ્વા, ચૂંધા, ગિરગિટ, છિપકલી, સાંપ, બિચ્છુ, ખટમલ, મય્યર, પિસ્સુ,

भज्यी वर्गेरा खबीस व मूँजी जानवरों का मारना (भी जाईज है)
अगर्ये हरम में हो। (बहारे शरीअत, 1/1082)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(18) जिस ने सलाम का जवाब न दिया वोह हम से नहीं

हुजूरे पाक, साहिबे लौलाक, सच्चाहे अङ्गलाक
चَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ने ईशारा फ़िरमाया :

مَنْ أَجَابَ السَّلَامَ فَهُوَ لَهُ وَمَنْ لَمْ يُجِبِ السَّلَامَ فَلَيْسَ مِنَّا

या'नी जिस ने सलाम का जवाब दिया सवाब पाएगा और जिस ने सलाम का जवाब न दिया वोह हम से नहीं।

(الانكار،كتاب السلام،باب في آداب ومسائل من السلام،ص ٢٠٨، حدیث: ٧٠٧)

100 में से 90 रहमतें किसे मिलती हैं ?

मीठे मीठे ईस्लामी भाईयो ! जब कोई मुसल्मान सलाम करे तो उस का जवाब फौरन और इतनी आवाज से देना वाञ्छित है के सलाम करने वाला सुन ले, सलाम व मुलाकात की बड़ी फ़्रीलत है। युनान्ये, फ़िरमाने मुस्तक़ा चَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ है : जब दो मुसल्मान मुलाकात करते हैं और उन में से एक अपने साथी को सलाम करता है तो उन में से अल्लाह عَزَّوَجَلَّ के नज़दीक जियादा महबूब (या'नी घारा) वोह होता है जो अपने साथी से जियादा गर्भ जोशी से मुलाकात करता है, फ़िर जब वोह मुसा-फ़हा करते (या'नी हाथ मिलाते) हैं तो उन पर सो रहमतें नाजिल होती हैं उन में से नव्ये रहमतें (सलाम में) पहल करने वाले के लिये और दस मुसा-फ़हा (या'नी हाथ मिलाने) में पहल करने वाले के लिये हैं।

(٣٠٨:) : चَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ फ़िरमाने मुस्तक़ा : जब

दो मुसल्मान मुलाकात के वक्त आपस में मुसा-इहा करते हैं तो उन दोनों के जुदा होने से पहले ही उन की मजिस्त छो जाती है।

(ترمذی،كتاب الاستئذان والآداب،باب ماجاه في المصالحة،٣٣٣/٤،حدیث: ۲۷۳۶)

“۲-مظاہن” کے پांच ہرڑی کی نियमत سے سلام کے پांच شار-ई مسماۃت

- (1) سلام کا جواب ڈौरन देना वाञ्छिभ है, बिला ڈ़ूर ताखीर की तो گुनहगार ہुवा और یہ گुनाह جواب देने से دفعہ (या'नी ہر) न ہوگा, بلکہ تौبा کरनी ہوگी।
- (2) ساہل نے درवाजे पर आ कर سلام किया उस का جواب देना वाञ्छिभ नहीं।
- (3) کافیر کो अगर ہाजत की وजह سे سلام किया, م-سالن سلام न करने में उस से اندرशा है तो ہرگز नहीं और ब कस्टे تाजीभ کافیر کो ہرگिज ہرگिज سلام न करे के کافیर की تाजीभ کुछ है।
- (4) किसी से कह दिया के ہुलां को मेरा سلام कह देना उस पर سلام پھोंचाना वाञ्छिभ है और जब उस ने سلام पھोंचाया तो جواب यूं है, के पहले उस پھोंचाने वाले को ہرस के बा'د उस को जिस ने سلام भेजा है या'नी یہ ہ کहे یہ سلام پھोंचाना उस वक्त वाञ्छिभ है जब उस ने ہرस का ہلکिझाम कर लिया हो या'नी कह दिया हो, के हां تुम्हारा سلام कह दूँगा के उस वक्त یہ ہ سلام उस के पास अमानत है जो उस का ہकदार है उस को देना ही ہوگा वरना یہ ہ ब مन्जिला वदीअत है के उस पर یہ ہ لाजिम नहीं के سلام पھोंचाने वहां जाए। ہرसी तरह ہाजियों से लोग یہ ہ कह देते हैं के ہुम्हरे

اکوئس **صلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰیہِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ** کے دربار مें مेरा سलाम ارجु کر دेना یہ
سलाम بھی پਛੋंਚਾਨਾ ਵਾਜ਼ਿਬ ਹੈ (ਧੀ'ਨੀ ਜਬ ਕੇ ਇਲਿਆਮ ਕਿਯਾ ਹੋ).

(5) खत में सलाम लिखा होता है उस का भी जवाब देना चाहिए है और यहां जवाब दो तरह होता है, एक ये है कि अबान से जवाब दे, दूसरी सूरत ये है कि सलाम का जवाब लिख कर भेजें। आ'ला हजरत किब्ला فُلَسْ سِرْهُ जब खत पढ़ा करते तो खत में जो اللَّمَ عَلَيْكُمْ लिखा होता है उस का जवाब अबान से दे कर बा'द का मजमून पढ़ते।

(બહારે શરીઅત, 3/460-464)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ!

ੴ (19) ਪਡੇਸ਼ੀ ਕਾ ਛਕ ਆਖੇਖ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹਮ ਸੇ ਨਹੀਂ

રસૂલે નજીર, સિરાજે મુનીર, મહબૂબે રજ્જે કદીર
 مَنْ يُضْبِعُ حَقًّا جَارِهٗ فَلَمَّا مِنًا : نے حَسَنَدٌ ફરમાયા : صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
 યા'ની જો અપને પડોસી કા હક તલફ કરે “વોહ હમ સે નહીં.”

(المطالع العالى، كتاب الادب، باب حمل من الادب ١١٨/٤، حدث: ٤٦٠)

પડોસિયોં કો ગોશ્ત ઔર કપડે દિયા કરતે

ਪਟੋਸੀ ਕੇ ਗਿਆਰਾਂ ਹੁਕੂਮ

મુફ્તસ્થિત શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફ્તી અહેમદ યાર

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતાલ ધાર્મિક (દા'વતે ઈસ્લામી)

આન ﷺ ફરમાતે હૈનું : નભી ﷺ ને ફરમાયા :
 પડોસી કે જ્યારહ હક હૈ (1) જ્યારહ તુમ્હારી મદદ કી ઝરત હો ઉસ
 કી મદદ કરો (2) અગર મા'મૂલી કર્જ માંગે દો (3) અગર વોહ
 ગરીબ હો તો ઉસ કા ખ્યાલ રખો (4) વોહ બીમાર હો તો મિનાજ
 પુર્સી બલ્કે ઝરત હો, તીમાર દારી કરો (5) મર જાએ તો જનાજે કે
 સાથ જાઓ (6) ઉસ કી ખુશી મેં ખુશી કે સાથ શિર્કત કરો (7) ઉસ કે
 ગમ વ મુસીબત મેં હમદર્દી કે સાથ શરીક રહો (8) અપના મકાન
 ઈતના ઊંચા ન બનાઓ કે ઉસ કી હવા રોક દો મગર ઉસ કી ઈજાજત
 સે (9) ઘર મેં ફલ ફૂટ આએ તો ઉસે હદિયા ભેજતે રહો, ન ભેજ સકો
 તો ખુફ્યા રખો ઉસ પર જાહિર ન હોને દો, તુમ્હારે બચ્ચે ઉસ કે
 બચ્ચોં કે સામને ન ખાએં (10) અપને ઘર કે ધૂએં સે ઉસે તકલીફ ન દો
 (11) અપને ઘર કી છત પર ઐસે ન ચઢો કે ઉસ કી બે પર્દાની હો.
 કસમ ઉસ કી જિસ કે કંઈ મેં મેરી જાન હૈ પડોસી કે હુકૂક વોહ હી
 અદા કર સકતા હૈ જિસ પર અલ્લાહ રહ્મ ફરમાએ. (અ) 『મુફતી
 સાહિબ મજીદ લિખતે હૈ :』 કહા જાતા હૈ હમસાયા ઔર માં જાયા
 (યા'ની સગા ભાઈ) બરાબર હોને ચાહિએં. અફસોસ મુસ્લિમાન યેહ
 બાતેં ભૂલ ગએ કુરાને કરીમ મેં પડોસી કે હુકૂક કા જિંક ફરમાયા,
 બહાર હાલ પડોસી કે હુકૂક બહુત હૈ ઈન કે અદા કી તૌફીક રબ
 તાત્ત્વાલા સે માંગે.

(મિરાતુલ મનાજીલ, 6/52)

અચ્છા કિયા યા બુરા ?

એક શાખસ ને અલ્લાહ ﷺ કે મહિબૂબ, દાનાએ ગુયુબ
 કી જિદમતે બા અજમત મેં અર્જ કી : યા રસૂલલલાહ
 ! મુજે કયુંકર મા'લૂમ હો, કે મૈને ને અચ્છા કિયા યા

ਬੁਰਾ ? ਈਸ਼ਾਂਦ ਫਰਮਾਯਾ : ਜब ਤੁਮ ਪਤੇਸਿਆਂ ਕੋ ਧੇਹ ਕਹਤੇ ਸੁਨੋ ਕੇ ਤੁਮ ਨੇ ਅਥਾ ਕਿਯਾ ਤੋ ਬੇਸ਼ਕ ਤੁਮ ਨੇ ਅਥਾ ਕਿਯਾ, ਔਰ ਜਬ ਧੇਹ ਕਹਤੇ ਸੁਨੋ ਕੇ ਤੁਮ ਨੇ ਬੁਰਾ ਕਿਯਾ ਤੋ ਬੇਸ਼ਕ ਤੁਮ ਨੇ ਬੁਰਾ ਕਿਯਾ।

(ابن ماجہ، کتاب الزهد، باب الفناه الحسن، حدیث: ۴۷۹/۴، ۴۲۳)

ੰ ਦੀਵਾਰ ਕੀ ਮਿਛੀ (ਛਿਕਾਇਤ)

ਏਕ ਬੁਜੂਰਗ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ ਫਰਮਾਤੇ ਹੋਏ ਏਕ ਮਰਤਬਾ ਮੈਂ ਨੇ ਕਿਸੀ ਕੋ ਖਤ ਲਿਆ ਔਰ ਉਸ ਕੀ ਸਿਧਾਈ ਪਤੇਸੀ ਕੀ ਦੀਵਾਰ ਕੀ ਮਿਛੀ ਸੇ ਖੁਸ਼ਕ ਕਰਨੇ ਲਗਾ। ਮੇਰੇ ਫਿਲ ਨੇ ਪਤੇਸੀ ਕੀ ਦੀਵਾਰ ਸੇ ਮਿਛੀ ਲੇਨਾ ਅਥਾ ਨ ਸਮਝਾ ਲੇਕਿਨ ਫਿਰ ਮੈਂ ਨੇ ਸੋਚਾ ਕੇ ਈਸ ਮਾ'ਮੂਲੀ ਸੀ ਮਿਛੀ ਕੀ ਕਿਧਾ ਹੈਸਿਥਤ ਔਰ ਈਸ ਕੇ ਲਿਧੇ ਈਜਾਜ਼ਤ ਲੇਨੇ ਕੀ ਕਿਧਾ ਜ਼ਰੂਰਤ ? ਚੁਨਾਨ੍ਧੇ, ਮੈਂ ਨੇ ਮਿਛੀ ਲੇ ਕਰ ਸਿਧਾਈ ਕੀ ਖੁਸ਼ਕ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂਅ ਕਰ ਦਿਯਾ। ਜਬ ਮਿਛੀ ਖਤ ਪਰ ਢਾਲੀ ਏਕ ਗੈਭੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਮੁੜੇ ਚੌਂਕਾ ਦਿਯਾ, ਵੋਹ ਆਵਾਜ਼ ਕੁਝ ਧੂ ਥੀ :

سَيَعْلَمُ مَنِ اسْتَخَفَ بِتُرَابٍ مَا يَلْقَى غَدًا مِنْ سُوءِ الْحِسَابِ
تਰਾਜਮਾ : ਜੋ ਸ਼ਾਬਦ ਮਿਛੀ ਕੀ ਮਾ'ਮੂਲੀ ਸਮਝਤਾ ਹੈ (ਉਥੇ ਅਨਕਾਰੀ ਮਾ'ਲੂਮ ਹੈ) ਜਾਏਗਾ ਕੇ ਉਸ ਕਾ ਛਿਸਾਬ ਕਿਤਨਾ ਬੁਰਾ ਹੈ !

(احبیل علوم الدین، کتاب النية... الخ، بیان تفصیل الاعمال... الخ، ۱۹/۵)

ਅਮੀਰੇ ਅਛਲੇ ਸੁਨਨਾਤ دَامَتْ بِرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَّهُ ਔਰ ਨਾਰਾਮ ਪਤੇਸੀ (ਛਿਕਾਇਤ)

ਸ਼ੈਖੇ ਤਰੀਕਤ ਅਮੀਰੇ ਅਛਲੇ ਸੁਨਨਾਤ دَامَتْ بِرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَّهُ ਅਪਨੇ ਰਿਸਾਲੇ “ਜਨਤੀ ਮਹਲ ਕਾ ਸੌਦਾ” ਕੇ ਸੱਫਲਾ 33 ਪਰ ਲਿਖਤੇ ਹੋਏ : ਧੇਹ ਉਨ ਦਿਨਾਂ ਕੀ ਬਾਤ ਹੈ ਜਬ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ ਮਸ਼ਿਅਦ, ਖਾਰਾਦਰ, ਬਾਬੁਲ ਮਈਨਾ

कराची में ईमामत की सआदत हासिल करता था, और हफ्ते के अक्सर दिन बाबुल मदीना के मुख्तिवङ्ग अलाकों की मस्जिदों में जा कर सुन्नतों भरे बयानात कर कर के मुसल्मानों को दा'वते ईस्लामी का तआरुङ्ग करवा रहा था और **الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ** मुसल्मानों की एक ताँदाँ मेरी दा'वत कबूल कर चुकी थी और दा'वते ईस्लामी उठान ले रही थी मगर अन्यी दा'वते ईस्लामी एक कमज़ोर पौटे ही की भिस्त थी। वाकिआ यूं हुवा के मूसा दैन, लियारी, बाबुल मदीना में जहां मेरी कियाम गाह थी वहां का मेरा एक पड़ोसी किसी ना कर्दा खता की बिना पर सिर्फ़ सिर्फ़ गलत फ़ड़भी के सबब मुझ से सज्ज नाराज हो गया और बिझर कर मुझे हूँड़ता हुवा शहीद मस्जिद पहोंचा। मैं वहां भौजूँ न था बल्के कहीं सुन्नतों भरा बयान करने गया हुवा था, लोगों के बड़ौल उस शाख्स ने मस्जिद में नमाजियों के सामने मेरे बारे में सज्ज बर्हभी का ईजहार किया और काफ़ी शोर मचाया और ऐलान किया के मैं ईल्यास कादिरी के (कारनामों) का बोर्ड चढ़ाउंगा वगैरा। मैं ने कोई इन्तिकामी कारवाई न की नीज हिम्मत भी न हारी और अपने म-दनी कामों से जर्द बराबर पीछे भी न हटा। खुदा का करना ऐसा हुवा के चन्द रोज के बा'द जब मैं अपने घर की तरफ़ आ रहा था तो वोही शाख्स चन्द लोगों के हमराह महल्ले में खड़ा था, मेरी कसोटी का वक्त था, हिम्मत की और उस की तरफ़ एक दम आगे बढ़ कर मैं ने कहा : **إِنَّمَا إِلَّا سَلَامٌ** ईस पर उस ने बा काईदा मुंह फेर लिया, **الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ** मैं ज़ज़बात में न आया बल्के मज़ीद आगे बढ़ कर मैं ने उस को बांहों में लिया और उस का नाम ले कर महज्जत भरे लहजे में कहा : “बहुत नाराज हो गये हो !” मेरे

ये हड्डते ही उस का गुरुसा खत्म हो गया, बे साख्ता उस की जबान से निकला : ना भई ना ! ईत्यास भाई कोई नाराजगी नहीं ! और फ़िर...फ़िर.. भेरा हाथ पकड़ कर बोला : चलो घर चलते हैं आप को मेरे साथ ठन्डी बोतल पीनी होगी.” और **الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ** अपने घर ले जा कर उस ने भेरी ऐर प्पाही की.

ऐ फ़्लाहो कामरानी नमी व आसानी में उर बना काम बिगड़ जाता है नादानी में दूष सकती ही नहीं भौजों की तुर्यानी में जिस की कशनी हो मुहम्मद की निगद्धानी में

صَلُّوا عَلَى الْحَكِيْبِ ! صَلُّوا عَلَى الْحَكِيْبِ !

﴿بُرَائِيْشُ كَوْ بَلَائِيْشُ بَلَمْ كَرَتِيْهُ﴾

भीठे भीठे ईस्लामी भाईयो ! ये हड्ड उसूल याद रखिये ! के नज़ासत को नज़ासत से नहीं पानी से पाक किया जाता है. लिहाजा अगर कोई आप के साथ नादानी व शिद्दत भरा सुलूक करे तब भी आप उस के साथ नमी व महज्जत भरा सुलूक करने की कोशिश फरमाईये. **إِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** ईस के मुस्बत नताईज देख कर आप का कलेजा झटक ठंडा होगा. हजरते संयिदुना हकीम लुकमान **رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ** ने अपने बेटे से फरमाया : ऐ भेरे बेटे ! जो शाखे ये हड्डता है के बुराई को बुराई दूर करती है वो हड्ड झूट बोलता है. अगर वो हड्ड सच्चा है तो दो आगें रौशन करे और देख ले, के क्या एक आग दूसरी को बुझाती है. बुराई को तो भलाई दूर करती है जैसे आग को पानी बुझाता है.

(المستظرف،الباب الثاني والثلاثون، ٢٦٩/١)

صَلُّوا عَلَى الْحَكِيْبِ ! صَلُّوا عَلَى الْحَكِيْبِ !

(20) જિસ ને તંગદસ્તી કે ખૌફ સે શાદી ન કી વોહ હમ સે નહીં

હુજૂરે પાક, સાહિબે લૌલાક صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને દિલ નશીન હૈ યા'ની જિસ ને તંગદસ્તી કે ખૌફ સે શાદી ન કી વોહ હમ સે નહીં। (جامع الأحاديث، ١٦٣٠: ٧، حديث: ١٦٥/٧)

રિઝુક અલ્લાહ કે જિમ્માએ કરમ પર હૈ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈઓ ! રિઝુક કા વા'દા અલ્લાહ غَرَوْجَلٌ ને અપને જિમ્માએ કરમ પર લિયા હૈ. ચુનાન્યે ઈશાદ બારી તાલાલા હૈ :

**وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا
عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا** (بٌ، ٢٠: هود)

تર-જ-માએ કન્જુલ ઈમાન : ઔર જમીન પર ચલને વાલા કોઈ ઐસા નહીં જિસ કા રિઝુક અલ્લાહ કે જિમ્માએ કરમ પર ન હો.

લિલાજા યેહ જેઠું હરગિઝ મત બનાઈયે કે શાદી કરને સે ખર્ચ બઢેગા ઔર તંગદસ્તી કા શિકાર હો જાઓંગા, અલ્લાહ غَرَوْجَلٌ ને કુરાનાને પાક મેં ઈર્શાદ ફરમાયા :

**وَأَنِّيٌ حُوَالَّا يَأْتِي مِنْكُمْ وَ
الصَّلِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَ
إِمَائِلُكُمْ إِنِّي لَكُنُوا فَقَرَآءَ
يُعِظُّهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ طَوَّافُ
وَاسِعٌ عَلَيْهِمْ** (بٌ، ٣٢: النور)

તર-જ-માએ કન્જુલ ઈમાન : ઔર નિકાહ કર દો અપનોં મેં ઉન કા જો બે નિકાહ હોં ઔર અપને લાઈક બનનોં ઔર કનીઝોં કા અગર વોહ ફીરી હોં તો અલ્લાહ ઉન્હેં ગની કર દેગા અપને ફરજુલ કે સબબ ઔર અલ્લાહ વુસ્યત વાલા ઈલ્મ વાલા હૈ.

મુફ્ફિસ્સિરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફ્તી અહ્મદ યાર ખાન ઈસ આયતે મુખા-રકા કે તથ્બત ફરમાતે હોય : ઈસ સે મા'લૂમ હુવા કે કભી નિકાહ ગના (ખુશાલી) કા સબબ હો જતા હોય કે ઈસ કે સબબ અલ્લાહ તઆલા ફકીર કો ગની કર દેતા હૈ, ઔરત ખુશ નસીબ હોતી હૈ. (નૂરુલ ઈરફાન, પારછ : 18, અન્નૂર, જેરે આયત : 32)

સદરૂલ અફાਜિલ હજરતે અલ્લામા મૌલાના સચ્ચિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદાબાદી ઈસ આયત કે તથ્બત લિખતે હોય : ઈસ ગના (ખુશાલી) સે મુરાદ યા કનાઅત હોય કે વોહ બેહતરીન ગના (ખુશાલી) હૈ જો કાનેઅ (કનાઅત કરને વાલે) કો તરફુદ સે બે નિયાઝ કર દેતા હૈ યા કિફાયત, કે એક કા ખાના દો કે લિયે કાફી હો જાએ જૈસા કે હદ્દીસ શરીફ મેં વારિદ હુવા હૈ યા જૌજ વ જૌજ કે દો રિઝકોં કા જમ્બ હો જાના યા ફરાખી બ બ-ર-કતે નિકાહ.

(ખગાઈનુલ ઈરફાન, પારછ 18, અન્નૂર, જેરે આયત : 32)

શાદી “તંગદસ્તી” કો ખત્મ કરતી હૈ

હજરતે સચ્ચિદુના જાબિર રَفِعُ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ سે રિવાયત હૈ કે એક આદમી હુઝૂરે અકરમ કી બારગાહ મેં તંગદસ્તી કી શિકાયત લે કર હાજિર હુવા તો હુઝૂર ચَلَّ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ وَإِلَيْهِ وَسَلَّمَ ને (ઉસે શાદી કરને કા હુકમ ઈર્શાદ ફરમાયા.) (درمنثور، پ ۱۸۹/۶۳۲، النور، تحت الآية: ۱۸)

નિકાહ કરો અલ્લાહ ગુર્જાલ તુમ્હેં ગની કર દે॥

હજરતે સચ્ચિદુના અબૂ બક સિદ્દીક રَفِعُ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ને તુમ્હેં નિકાહ કા હુકમ દિયા હૈ (ઉસ કી ઈતાઅત

کرو، اخلاقاً تआلٰا نے تुمھارے ساتھ جو گانا (مآلداڑی) کا وا’دہ کیا ہے اخلاقاً تआلٰا اُسے پورا کرے گا۔

(كتن العمال،كتاب النكاح،قسم الأفعال،٢٠٣/٨،جزء ١٦،حدیث: ٤٥٧٦)

تین آدھیयوں کی مدد اخلاقاً کے عَزْجَلَ کی جرماء کرم پر ہے

نبی یحییٰ کریم ﷺ نے یہ شاند فرمایا : تین آدھیयوں کی مدد اخلاقاً تआلٰا کے جرماء کرم پر ہے۔ نیکاٹ کرنے والा جو پاک دامنی کا یہ رادا ربطتا ہو، مुکاتب گولاب جو مال دنے کا یہ رادا ربطتا ہو، اور اخلاقاً تआلٰا کی راہ میں جیہاد کرنے والा۔

(ترمذی،کتاب فضائل الجهاد،باب ماجاه فی المجاہد.الخ، ٢٤٧/٣، حدیث: ١٦٦١)

صَلُوٰعَلِيُّ الْحَسِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(21) جو نیکاٹ پر کوئی ربط نہیں ہے فیکر بھی ن کرے وہ ہم سے نہیں

بھا-تمول مول-سالین، رہم-متوالیل آ-لمین
کا فرمائے یہ شاند نیشن ہے :

أَنْ قَدَرَ عَلَى أَنْ يُنْكِهَ فَلَمْ يُنْكِهُ فَإِنَّمَا يَا’نی جو نیکاٹ پر کوئی ربط نہیں ہے کے بارے وہ نیکاٹ ن کرے وہ ہم سے نہیں۔

(دارمی،كتاب النكاح،باب الحث على النكاح،١٧٧/٢،حدیث: ٢١٦٤)

نیکاٹ کے فوائد

نیکاٹ کے فوائد بے شمار ہیں۔ ان میں سے نہک اولاد کا ہونا، شہر وtat کا بتم ہونا، دھر کی دेखभाल اور کبیلے کا

بہننا بھی ہے اور ہن کے نام و نہکا کا بندوبست کر کے ہن کے ساتھ رہنے میں مुلاکا-ہدیت کا سوابھ ہاسیل ہوتا ہے، اگر بےٹا (اویلاد) نہ کہ ہو تو اس کی دعاء سے ب-2-کتاب ہاسیل ہوگی اور اگر فیض ہو جائے تو (بڑوئے کیا بھت تر رہا) شافعیہ ہوگا۔

(احیاء علوم الدین، کتاب آداب النکاح، فوائد النکاح، ۳۲۲، ملخص)

میرا تریکا نیکاہ ہے

بَلْ أَتَمُولُ مُوْلَ سَلَّيْنَ، رَحْمَةُ لِلَّهِ وَسَلَّمَ
نے ہر شاند فرمایا : يَا 'نِيْزَةَ الْكَامِ : مَنْ أَسْتَنِ بِسْتَنِ فُهُومِيْنِ وَمِنْ سُتْنِ الْكَامِ
نے میری سونت کو ہر بھتار کیا وہ موج سے ہے اور میری سونت میں نیکاہ بھی ہے۔

(مصنف عبدالرزاق، کتاب النکاح، باب وجوب النکاح وفضلہ، ۱۵/۶، حدیث: ۱۹۱۰)

نیکاہ کرننا کب سونت ہے ؟

میڈی میڈی ہر سلامی بھائیو ! اگر ملکر، نام و نہکا دے نے اور ہر جگہ وہاں پورے کرنے پر کاہیر ہو اور شہزادت کا بھوت لیجایا گا۔ لبھا ن ہو تو نیکاہ کرننا سونتے بھائیکاہ ہے۔ ایسی ہاتھ میں نیکاہ ن کرنے پر اپنے رہنما گوناہ ہے۔ اگر ہر امام سے بیان... یا... ہر تیباہ سونت... یا... اولاد کا ہر سوچ پے شے نہ رہو تو سوابھ بھی پاہے گا اور اگر ملکر ہر سوچ لجھات یا کھاہے شہزادت مکسوں ہو تو سوابھ نہیں میلے گا، نیکاہ بھر ہاتھ ہو جائے گا۔

(ماہر حج اسی بحث پر شریعت، 2/4)

જ્ઞાન કરના ફરજ બી હૈ ઓર હરામ બી !

નિકાહ કભી ફરજ, કભી વાજિબ, કભી મકરૂહ ઓર બા'જ અવકાત તો હરામ બી હોતા હૈ. ચુનાન્યે અગર યેહ યકીન હો, કે નિકાહ ન કરને કી સૂરત મેં જિના મેં મુખ્યલા હો જાએગા તો નિકાહ કરના ફરજ હૈ. ઐસી સૂરત મેં નિકાહ ન કરને પર ગુનાહગાર હોગા. અગર મહૂર વ નફકા દેને પર કુદરત હો ઓર ગ-લ-બાએ શહૂવત કે સબબ જિના યા બદ નિગાહી યા મુશ્ત-જની મેં મુખ્યલા હોને કા અન્દેશા હો તો ઈસ સૂરત મેં નિકાહ વાજિબ હૈ અગર નહીં કરેગા તો ગુનાહગાર હોગા. અગર યેહ અન્દેશા હો, કે નિકાહ કરને કી સૂરત મેં નાન વ નફકા યા દીગર ઝડપી બાતોં કો પૂરા ન કર સકેગા તો અબ નિકાહ કરના મકરૂહ હૈ. અગર યેહ યકીન હો, કે નિકાહ કરને કી સૂરત મેં નાન વ નફકા યા દીગર ઝડપી બાતોં કો પૂરા ન કર સકેગા તો અબ નિકાહ કરના હરામ ઓર જહીનમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ (ઐસી સૂરત મેં શહૂવત તોડને કે લિયે રોજે રખને કી તરકીબ બનાએ).

(માખૂજ અજ બહારે શરીઅત, 2/4)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّدٍ

જ્ઞાન (22) જો ભાઈચારા કાઇમ ન કરે વોહ હમ સે નહીં

રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** રહ્મત નિશાન હૈ : **لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُوْقِدْ كَبِيرًا وَلَرَحْمَمْ صَفِيرًا وَلَوْأَخْيَ فِينَوْرِزُورْ** યા'ની જો હમારે બાંદોં કી ઈજૂત, છોટોં પર રહ્મ ન કરે, મુસલ્માનોં કે સાથ ભાઈચારા ઓર મુલાકાત ન કરે વોહ હમ સે નહીં. (૪૧૨: ૩૪૯/૩, હદિથ)

જ્ઞાત કરો જ્ઞાત પાઓ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અગર આજ હમ અપને સે બડોં કી ઈજુઝત નહીં કરેંગે તો કલ હમારા ભી કોઈ એહતિરામ નહીં કરેગા ઔર અગર આજ હમ અપને બડોં કો ઈજુઝત દેંગે ઔર ઉન કા એહતિરામ કરેંગે તો કલ ઈસ કા ફલ હમ દેખેંગે. ચુનાન્યે

બુગ્રોં કા એહતિરામ કરને કી ફરીલત

હજરતે સાયિદુના અનસ બિન માલિક رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદીના, ફેઝ ગન્ધાના, રાહતે કલબો સીના રસીદા હોને કી વજહ સે ઉસ કી ઈજુઝત કરે તો અલ્લાહ عَزَّوَ جَلَّ ઉસ કે લિયે કિસી કો મુકર્રર કર દેતા હૈ જો ઉસ નૌ જવાન કે બુગ્રાપે મેં ઉસ કી ઈજુઝત કરેગા। (ترمذى،كتاب البر والصلة،باب ماجاه فى اجلال الكبير،٤١٣،Hadith: ٢٠٢٩)

બુગ્રોં કા અદબ ઇન્સાન કો જન્ત મેં પહોંચા દેતા હૈ

નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહૂરો બર صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : ઐ અનસ ! બડોં કા અ-દબો એહતિરામ ઔર છોટોં પર શફકત કરો, તુમ જન્ત મેં મેરી રફાઈત પા લોગે। (شعب الإيمان،باب في رحم الصغير-الخ،٤٥٨/٧،Hadith: ١٠٩٨)

તબર્ક કી કદ્ર કી બ-ર-કત

હજરતે અબૂ અલી રૂજબારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْبَارِي કી બહન ફાતિમા બિન્તે અહમદ ફરમાતી હૈ : શહરે બગાદ મેં કુછ નૌ

જવાનોં ને અપને મેં સે એક કો કિસી ઝરૂરત સે ભેજા, ઉસ ને લૌટને મેં તાખીર કર દી, યેહ લોગ ગજબનાક હોને લગે, ઈતને મેં વોહ એક ખરબૂજા લિયે હંસતા હુવા આ પહોંચા. જવાનોં ને દરયાઝત કિયા : એક તો તૂ દેર સે આ રહા હૈ, ઈસ પર હંસતા ભી હૈ ? લડકે ને કહા : મેં આપ લોગોં કે લિયે એક અજ્ઞબ ચીજ લાયા હું. સબ ને પૂછા : વોહ ક્યા ? લડકે ને અપને હાથ કા ખરબૂજા ઉન્હેં પેશ કિયા ઔર કહા : ઈસ ખરબૂજે પર હજરતે બિશર હાફી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَافِي ને હાથ રખ દિયા થા, ઈસ લિયે મૈં ને ઈસે બીસ દિરહમ મેં ખરીદ લિયા. ઉસ કી બાત સુન કર સબ ને ખરબૂજે કો ચૂંબા ઔર અપની અપની આંખોં સે લગાયા. ઉન મેં સે એક ને કહા : હજરતે બિશર رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ કો કિસ ચીજ ને ઈસ મકામ પર પહોંચાયા ? કિસી ને કહા : તકવા ને. સાઈલ ને કહા : મૈં તુમ્હેં ગવાહ બના કર અલ્લાહ ગ્રેગ્જ عَزَّوَجَلَ સે તૌબા કરતા હું, ઈસ કે બા'દ સબ ને ઉસી કી તરહ તૌબા કી, ફિર વોહ સબ તરતૂસ ગાએ ઔર વહીં શહાદત કા રૂબા પા લિયા.

(روض الریاحین، ص ۲۱۸)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلُّوا عَلَى مُحَمَّدٍ

જીવી ભાઈચારા કયા હૈ ?

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હજરતે સાધ્યિદુના ઈમામ ગજાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْأَوَّلِي અખુબ્યત વ મહિબત કે મુ-તાલિક ફરમાતે હૈને : ભાઈચારા દો આદમિયોં કે દરમિયાન એક રાબિતા હોતા હૈ જેસે નિકાહ મિયાં બીવી કે દરમિયાન એક રાબિતે કા નામ હૈ ઔર જિસ તરહ અકટે નિકાહ કુછ હુકૂક કા તકાજા કરતા હૈ જિન કો પૂરા કરના હક્કે નિકાહ કાઈમ રખને કે લિયે ઝરૂરી હૈ, અકટે અખુબ્યત કા ભી

યેહી હાલ હૈ. તુમ્હારે ઈસ્લામી ભાઈ કા તુમ્હારે માલ ઔર તુમ્હારી જાત મેં હક હૈ ઈસી તરણ જબાન ઔર દિલ મેં ભી કે તુમ ઉસ કો મુઆફ કરો, ઉસ કે લિયે દુઅા કરો, ઈખ્લાસ વ વજા સે પેશ આઓ, ઉસ પર આસાની બરતો ઔર તકલ્લુફ વ તકલ્લુફ કો છોડ દો.

(احياء علوم الدين، كتاب آداب الالفة... الخ، الباب الثاني... الخ، ٢/١٦)

મુસલ્માન સે આખુબ્બત (ભાઈચારા)

ઓર મુલાકાત કે ફગાઇલ

(1) નામ પૂછ લે

રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ કા ઈશ્વર્દ હૈ : જબ એક શાખ દૂસરે શાખ સે ભાઈચારા કરે તો ઉસ કા નામ ઔર ઉસ કે બાપ કા નામ પૂછ લે ઔર યેહ કે વોહ કિસ કબીલે સે હૈ ? ઈસ સે મહિબ્બત જિયાદા મળબૂત હોગી.

(ترمذى،كتاب الزهد،باب ماجاه فى إعلام الحب، ٤/١٧٦، حديث: ٢٤٠٠)

(2) અલ્લાહ કે લિયે મહિબ્બત કરને કા ઇન્સામ

રહમતે આ-લભિયાન સરવરે ઝિશાન ચીલ્હાલ ઉચ્ચારિત કર્યો હો : અલ્લાહ ઈશ્વર્દ કરમાત્તા હૈ કે મેરી મહિબ્બત ઉન લોગોં કે લિયે સાબિત હો ગઈ જો મેરે લિયે એક દૂસરે સે મહિબ્બત કરતે, એક દૂસરે પર ખર્ચ કરતે ઔર એક દૂસરે સે મુલાકાત કરતે હોય.

(مسند أحمد،مسند الانصار، ٨/٤٢١، حديث: ٢٢٨٤٧)

(3) મહિશર કી ગરમી ઓર સાયએ આર્શ

હજરતે સયિદુના અબૂ હુરૈરા સે رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ રિવાયત હૈ કે

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા (દાવતે ઈસ્લામી)

صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
સાથ્યદુલ મુબાલિગીન, રહુભતુલ્લિલ આ-લમીન ને ફરમાયા કે અલ્લાહ ગુરૂજલ કિયામત કે દિન ફરમાએગા, મેરે જલાલ (બડાઈ) કે લિયે આપસ મેં મહિષત કરને વાલે કહાં હોય? આજ જબ કે મેરે અર્થ કે સાચે કે ઈલાવા કોઈ સાચા નહીં મેં ઉન્હેં અપને અર્થ કે સાચે મેં જગાછ દૂંગા.

(مسلم، كتاب البر والصلة، باب في فضل الحب في الله، حديث: ١٣٨٨، ١٥٦٦)

ક્ષી જિસ સે મહિષત કરો ઉસે બતા દો (હિકાયત)

એક શાખ્સ ને સરકારે આલી વકાર, મદીને કે તાજદાર ચલી પિછમત મેં અર્જ કી : મૈં હુલાં શાખ્સ સે અલ્લાહ ગુરૂજલ કે વાસિતે મહિષત રખતા હું. ઈશ્વરી ફરમાયા : તુમ ને ઉસ કો ઈતિહાસ દી ? અર્જ કી : નહીં, ઈશ્વરી ફરમાયા : ઉઠો ! ઉસ કો ઈતિહાસ દી. ઉસ ને જા કર ઉસે બતાયા, ઉસ ને કહા : જિસ કે લિયે તૂ મુજ સે મહિષત રખતા હૈ, વોહ તુઝે મહિષબ બના લે. ઈસ કે બા'દ વોહ વાપસ આ ગયો. નબિયે મુકર્રમ, નૂરે મુજસ્સમ ને ઈસ્તિહસાર ફરમાયા : ઉસ ને ક્યા કહા ? જો ઉસ ને કહા થા કહ સુનાયા તો રહમતે કૌનૈન ને ઈશ્વરી ફરમાયા : તૂ ઉસ કે સાથ હોગા જિસ સે તૂને મહિષત કી ઔર તેરે લિયે વોહ હૈ જો તૂને કસ્ટ (યા'ની ઈરાદા) કિયા હૈ.

(شعب الایمان، فصل في المصالحة والمعانقة، ٤٨٩/٦، حدیث: ١١٠)

અનુભાવ કરતે હોય

હજરતે સાથ્યદુના મુજાહિદ રહ્મતُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ فરમાતે હોય : અલ્લાહ ગુરૂજલ કે લિયે એક દૂસરે સે મહિષત કરને વાલે જબ બાહુમ મુલાકાત

करते वक्त खुश होते हैं तो उन के गुनाह ईस तरह झड़ते हैं जैसे भौसिमे खजां में दरभतों के पते खुशक हो कर गिरते हैं।

(احیاء علوم الدین، کتاب آداب الالفة۔ الخ، بیان معنی الاخوة۔ الخ ۲۰۱/۲)

﴿(5) مُسَبِّحًا نَّحْمَنَّا بِيْ سَوَابَ هَ﴾

हजरते सच्चिदुना फुज्जैल رَفِيقُ اللَّهِ تَعَالَى عَنْهُ इरमाते हैं : किसी आदमी का अपने मुसल्मान भाई की तरफ मुवक्त व रहमत (महब्बत व उद्धक्त) के साथ देखना ईबादत है।

(احیاء علوم الدین، کتاب آداب الالفة۔ الخ، بیان معنی الاخوة۔ الخ ۲۰۱/۲)

﴿بَارِيْغَا رَا كِسْ سِ كِيْيَا جَاهِئِ﴾

हजरते सच्चिदुना अलियुल मुर्तजा ﷺ ने ﴿كَرَمَ اللَّهُ تَعَالَى وَجْهَهُ الْكَرِيمُ﴾ से भाईबन्दी न कर, के वोह अपने फ़’ल को तेरे लिये मुज्ज्यन करेगा (या’नी संवारेगा) और येह चाहेगा के तू भी उस जैसा हो जाए और अपनी बद तरीन खस्तत को अच्छा कर के दिखाएगा, तेरे पास उस का आना जाना ऐब और शर्म का बाईस है और बे वुक्कूस से भी भाईयारा न कर, के वोह खुद को मशक्कत में डाल देगा और तुझे कुछ नफ़अ नहीं पहोंचाएगा और कभी तुझे नफ़अ पहोंचाना चाहे भी तो नुकसान पहोंचा देगा, उस की खामोशी बोलने से बेहतर है उस की दूरी नज़दीकी से बेहतर है और मौत जिन्दगी से बेहतर और ज़ूटे से भी भाईयारा न कर, के उस के साथ मुआ-शरत तुझे नफ़अ न होगी, तेरी बात दूसरों तक पहोंचाएगा और दूसरों की तेरे पास लाएगा और अगर तू सच बोलेगा फ़िर भी वोह सच नहीं बोलेगा।

(تاریخ دمشق ۴۲/۱۰)

❖ भाईयारे की सच्चाई की अलामत ❖

हजरते सच्चिदुना कुजैल बिन ईयाज رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ फरमाते हैं : भाईयारे की सच्चाई में से येह भी है कि बन्दा अपने भाई की ईश्वरत फक्र (भोक्ताज) की हालत में उस से कहीं जियादा करे जितनी ईश्वरत उस की गना (अभीरी) की हालत में करता था क्यूंकि फक्र गना से अझरत है और उस का भाई अपने फक्र के सबब नहीं बल्कि अपने मकामों मर्तबे की वजह से जियादा ईश्वरत का मुस्तहिक है.

(تنبیہ المفترین، ص ۲۱۰)

हजरते सच्चिदुना अबू हाजिम رَحْمَةُ اللَّهِ الْأَكْرَمُ फरमाते हैं : जब तू **अद्दलाए** غَرَوْجَلٌ के लिये किसी से भाईयारा काईम करे तो उस से हुन्या दारों जैसा मुआ-मला न कर और बिगैर बदले की घ्वालिश के ब कसरत उस की मदद कर ताकि तुम्हारे भाईयारे को दवाम भिले.

(تنبیہ المفترین، ص ۲۰۹)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(23) नमाज में कब्वे की तरह ठोंगों मारने वाला हम से नहीं

सरकारे मदीना, करारे कल्बो सीना صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ने ठोंगों मारने से मन्या किया और ईशांद फरमाया : ठोंगों मारने वाला या'नी जो कब्वे की तरह ठोंगों मारे वो हम से नहीं. (جامع الاصول للجزري، مقدار الرکوع والسجود، ۳۸۲/۵، حديث ۳۴۹۷)

हजरते सच्चिदुना अब्दुर्रहमान बिन शिखल رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ बयान करते हैं : रसूलुल्लाह صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ने कब्वे की तरह ठोंगों

मारने, जानवरों की तरह बाजू बिछाने और आदमी को भस्त्रिय में अपनी जगह मुकर्रे कर लेने से मन्ना फ़रमाया है जैसे उंट अपनी जगह मुकर्रे कर लेता है.

(ابو داؤد، كتاب الصلاة، باب صلاة من لا يقيم... الخ، ٣٢٨/١، حديث: ٨٦٢)

مُعْسِسِنَرِ شَهْيَرَ، هَكِيمُ الْعَمَّاتِ هَجَرَتِهِ مُعْذِنَتِي أَهْمَدَ يَارَ
بَشَانَ فَرَمَاهَتِهِ عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَمَانِ (سज्दा करने वाला)
سَجَدَ إِلَيْهِ جَلَدَيْهِ نَكَرَهَتِهِ فَرَمَاهَتِهِ عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَمَانِ
झौरन उठा लेता है. (भिरआतुल भनात्तुल, 2/87)

﴿نَمَاجِ مें ता'दीले अरकान वाजिब है﴾

नमाज में ता'दीले अरकान या'नी रुकूअ व सुजूद व कोमा (या'नी रुकूअ से सीधा खड़ा होना) व जब्सा (या'नी दो सज्दों के दरमियान सीधा बैठना) में कम अज्ञ कम एक बार स्वेच्छा^{الله} कहने की कहर (भिक्षादार) ठहरना (वाजिब है). (बहारे शरीअत, 1/518) नमाजी को चाहिये के अपनी नमाज में फ़राईज, वाजिबात, सुनन और मुस्तहब्बात का लिहाज रखे और आजिजी व इन्किसारी और खुशबूओं खुजूअ की केफ़ियत पैदा करे.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ!

﴿(24) हासिद और युगुलझोर हम से नहीं﴾

रसूले अकरम, نُورे मुज़स्सम صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ का ईशांटि ईश्रत निशान है : हसद करने वाले, युगली खाने वाले और काहिन के पास जाने वाले का मुझ से कोई तअल्लुक नहीं और न ही मेरा उस से कोई तअल्लुक है. (جمع الزوائد، كتاب الأدب، باب ما جاء في الغيبة والنفيبة، ١٧٢٨/٨، حديث: ١٣١٢٦)

ڻ ڻ **ਹਸਦ ਕੀ ਤਾਰੀਫ** ڻ ڻ

ਕਿਸੀ ਕੀ ਦੀਨੀ ਯਾ ਦੁਨ੍ਯਾਵੀ ਨੇ'ਮਤ ਕੇ ਜਵਾਲ (ਯਾਨੀ ਉਸ ਦੇ ਛਿਨ ਜਾਨੇ) ਕੀ ਤਮਨਾ ਕਰਨਾ ਯਾ ਧੇਹ ਘਵਾਹਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਕੇ ਹੁਲਾਂ ਸ਼ਾਬਦ ਕੋ ਧੇਹ ਧੇਹ ਨੇ'ਮਤ ਨ ਮਿਲੇ, ਈਸ ਕਾ ਨਾਮ “ਹਸਦ” ਹੈ। (۱۰۰/۱) ਹਸਦ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਕੀ “ਹਾਸਿਦ” ਔਰ ਜਿਸ ਦੇ ਹਸਦ ਕਿਯਾ ਜਾਏ ਉਸੇ “ਮਹਿਸੂਦ” ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ڻ ڻ **ਹਸਦ ਕੀ ਹਕੀਕਤ** ڻ ڻ

ਹਸਦ ਕੀ ਹਕੀਕਤ ਧੇਹ ਹੈ ਕੇ ਜਬ ਕਿਸੀ (ਮੁਸਲਿਮ) ਭਾਈ ਕੋ ਅਲਵਾਹ غَرْبَةٌ ਕੀ ਨੇ'ਮਤ ਮਿਲਤੀ ਹੈ ਤੋ ਹਾਸਿਦ ਈਨਸਾਨ ਉਸੇ ਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਭਾਈ ਦੇ ਨੇ'ਮਤ ਕਾ ਜਵਾਲ ਚਾਹਤਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਵੋਹ ਅਪਨੇ ਭਾਈ ਕੀ ਮਿਲਨੇ ਵਾਲੀ ਨੇ'ਮਤ ਕੀ ਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ ਔਰ ਨ ਉਸ ਕਾ ਜਵਾਲ ਚਾਹਤਾ ਹੈ ਬਲਕੇ ਵੋਹ ਚਾਹਤਾ ਹੈ ਕੇ ਈਸੇ ਭੀ ਐਸੀ ਹੀ ਨੇ'ਮਤ ਮਿਲ ਜਾਏ ਤੋ ਈਸੇ ਰਖ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

(احیاء علوم الدین، کتاب ذم الغضب۔ الخ، بیان حقیقت الحسد۔ الخ) (۲۲۴ / ۳)

ڻ ڻ **ਹਸਦ ਈਮਾਨ ਕੀ ਬਿਗਾਡਤਾ ਹੈ** ڻ ڻ

ਰਸੂਲੇ ਅਕਰਮ, نੂਰੇ ਮੁਜ਼ਝਸ਼ਮ مَلِئَ اللَّهُ كَعَالٌ عَنِيَّهُ وَالْمَوْسُمُ ਨੇ ਫਰਮਾਯਾ : ਹਸਦ ਈਮਾਨ ਕੀ ਐਸਾ ਬਿਗਾਡਤਾ ਹੈ ਜੈਂਸੇ ਐਲਵਾ (ਜੇਕੇ ਕਿਵੇਂ ਦਰਜਤ ਕਾ ਜਮਾ ਹੁਵਾ ਰਸ) ਸ਼ਹੂਦ ਕੀ ਬਿਗਾਡਤਾ ਹੈ। (الجامع الصفیر، حدیث: ۳۸۱۹، ص: ۲۲۲)

ڻ ڻ **ਇੰਡੀਸ ਵਿਖੇ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਟ ਕਰ ਸ਼ਰੀਰ ਕੌਨ ?** ڻ ڻ

ਮਰਵੀ ਹੈ ਕੇ ਏਕ ਮਰਥਾ ਇੰਡੀਸ ਨੇ ਫਿਰਾਉਨ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਪਰ ਆ ਕਰ ਦਸਤਕ ਦੀ। ਫਿਰਾਉਨ ਨੇ ਪ੍ਰਣਾ : ਕੌਨ ਹੈ ? ਇੰਡੀਸ ਨੇ ਕਹਾ :

ਪੇਸ਼ਕਾਰ : ਮਜ਼ਲਿਸੇ ਅਲ ਮਦੀਨਤੁਲ ਇਮਾਰਾ (ਡਾਕਤੇ ਈਸਲਾਮੀ)

અગર તું ખુદા હોતા તો મુજસે બે ખબર ન હોતા, જબ અન્દર દાખિલ હુવા તો ફિરઓન ને કહા : ક્યા તું જમીન મેં ઉસે જાનતા હૈ જો તુઝ સે ઔર મુજસે બઢ કર શરીર હૈ ? કહને લગા : હાં ! હસદ કરને વાલા, ઔર મૈં હસદ કી વજહ સે હી ઈસ મશકૃત મેં હું. (તفسિર ક્રિએ, ૧/૨૨૬)

સબ સે પહ્લા ગુનાહ

હજરતે સચ્ચિદુના જુનાદા બિન અબૂ ઉમય્યા ફરમાતે હું : હસદ વોહ પહ્લા ગુનાહ હૈ જિસ કે જરીએ અલ્લાહ ગૂર્જાલ કી ના ફરમાની કી ગઈ, ઈલ્લિસ મલ્લિન ને હજરતે સચ્ચિદુના આદમ કો સજદા કરને કે મુઆ-મલે મેં ઉન સે હસદ કિયા, પસ ઈસી હસદ ને ઈલ્લિસ કો ના ફરમાની પર ઉભારા.

(درمنشور، پ ١، البقرة، تحت الآية: ٣٤، ١/١٢٥)

સાચાએ અર્શ મેં કિસ કો દેખા ?

હજરતે સચ્ચિદુના અપ્ર બિન મૈનુન ફરમાતે હું કે જબ હજરતે સચ્ચિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ ગૂર્જાલ ને એક શાખ કો અર્શ કે સાચે મેં દેખા તો ઉસ કે મકામો મર્તબે પર ઉન્હેં બહુત રશ્ક આયા ઔર ફરમાને લગે યકીનન યેહ શાખ અલ્લાહ કે હાં બુઝુર્ગી વાલા હૈ. પસ આપ ગૂર્જાલ કી બારગાહ મેં ઉસ કા નામ જાનને કે લિયે અર્જ કી તો અલ્લાહ ગૂર્જાલ ને ઈશ્રાદ ફરમાયા : બલ્કે મેં તુમ્હેં ઉસ કા અમલ બતાતા હું (જિસ કે સબબ (ઉસે યેહ મકામ મિલા) મેં ને અપને બન્દો કી અપને ફઝુલ સે જો ને'મતેં અતા ફરમાઈ હું યેહ શાખ ઉન પર હસદ નહીં કરતા

था, युगली नहीं खाता था और अपने वालिदैन की ना फरमानी नहीं करता था। (حلية الاولى، عمرو بن ميمون، ١٦٣/٤، حديث: ٥١٢١)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلُّ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

युगली क्या है ?

हज़रते अल्लामा बद्रुद्दीन ऐनी عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ وَنَعْوَاهُ ने “बुधारी शरीक” की शर्ह में नक्ल फरमाया कि “किसी की बात को दूसरे आदमी तक पहोंचाने और फ़साद फ़ैलाने के लिये बयान करना युगली है।”

(عمدة القاري، كتاب الوضوء، باب من الكباش... الخ، ٥٩٤/٢، تحت الحديث: ٢١٦)

युगली का अजाब

आ-तमुल मुर-सलीन, रह्मतुल्लिल आ-लभीन
صَلُّ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاللَّهُ وَسَلَّمَ ने इशार्द फरमाया : जूट से मुंह काला होता और युगली से कष्र का अजाब होता है।

(شعب الایمان، باب فی حفظ اللسان، ٢٠٨/٤، حديث: ٤٨١٣)

युगुल खोरी का वबाल

हज़रते सय्यिदुना का बुल अहंकार رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ रिवायत करते हैं कि एक दफ़आ हज़रते सय्यिदुना मूसा कलीमुल्लाह عَلَيْهِ تَبَّاعَةُ وَعَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ के जमाने में सञ्च कहूत पड़ गया। आप बनी ईस्ताईल की हमराही में बारिश के लिये दुआ मांगने चले लेकिन बारिश न हुई आप ने तीन दिन तक येही मामूल रखा लेकिन बारिश फ़िर भी न हुई। फ़िर अल्लाह तबा-२-क व तआला की तरफ़

سے وہی ناکلیل ہوئی کے ائے موسا ! میں تु مھاری اور تु مھارے ساتھ والوں کی دھوا کبھی ل نہیں کر دیں گا کیونکے اس میں ایک یوگیل بھوار ہے۔ ہمارتے سایدھا نا موسا کلیمُ لہاڑ علی نبینا وعلیہ الصلوٰۃ والسلام پرور ہر دگا ر ! عزوجل عزوجل کی ترک سے جواب میلاد : ”اے موسا ! میں تو بندوں کو اس سے روکتا ہوں۔“ ہمارتے سایدھا نا موسا کلیمُ لہاڑ علی نبینا وعلیہ الصلوٰۃ والسلام بارگاہے رجھیل ایک جگہ میں یوگیل سے توبہ کرو۔ جب سب نے توبہ کی تو اخلاق عزوجل نے اونھے باریش اتنا فرمادی۔

(احیاء علوم الدین، کتاب الانکار والدعوات، الباب الثانی، ۴۰۷۱)

مہجنbat کے یوں سے باریش !

کسی دانا کا کیل ہے : یوگیل بھاری دیلوں میں دھرم نی پیدا کرتی ہے اور جس نے تु مھاری یوگیل کی بے شک اس نے تु مھنے گالی دی اور جو تु مھارے سامنے کسی کی یوگیل کرتا ہے وہ تु مھاری بھی یوگیل کرتا ہوگا یوگیل بھار جس کے سامنے یوگیل کرتا ہے اس کے لیے جوت بولتا ہے اور جس کی یوگیل کرتا ہے اس سے بدن دیواناتی کرتا ہے۔ شے' ۲

إحْفَظْ لِسَانَكَ لَا تُرْذُى بِهِ أَحَدًا مَنْ قَالَ فِي النَّاسِ عَيْنًا قِيلَ فِيهِ بِمُثْلِهِ

تراجما : اپنی جبائن کی ہیکجاں کر، اس کے جریانے کیسی کو بھی تکلیف نہ ہے، کے جو شاپس لوگوں پر ایب لگاتا ہے، اس پر بھی ایب لگاتا جاتے ہے۔ (بحر الدمع، تحریر الغيبة والنیمة، ص ۱۸۲)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(25) રેશમ કે લિબાસ ઔર ચાંદી કે બરતનોં કા ઇસ્તિ'માલ

صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
સરકારે આલી વકાર, મદ્દીને કે તાજદાર કા ફરમાન હૈ મનْ لَبِسَ الْحَرِيرُ وَشَرِبَ فِي الْفَضَّةِ فَلَيْسَ مِنَّا : યા'ની જો રેશમ પહને ઔર ચાંદી કે બરતનોં મેં પિયે વોહ હમ સે નહીં.

(المعجم الأوسط، حديث: ٣٥٧/٣)

દુન્યા મેં રેશમ પહનને વાલા આભિરત મેં મહિનુમ રહેગા

હુઝૂરે પાક, સાહિબે લૌલાક, સચ્ચાદે અફલાક ને ઈશ્વરીદ ફરમાયા : જો દુન્યા મેં રેશમ પહનેગા, વોહ આભિરત મેં નહીં પહનેગા.

(بخاري، كتاب اللباس، باب لبس الحرير... الخ، ٥٩/٤، حديث: ٥٨٣٤)

જન્તિયોં કા લિબાસ

મુફસ્સિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હજારતે મુજફી અહમદ યાર ખાન ઈસ હદીસે પાક કે તથૃત ફરમાતે હૈને : યા'ની જો મુસલ્માન ના જાઈજ રેશમ પહને વોહ અવ્યલન હી જન્તત મેં ન જા સકેગા કયૂંકે રેશમ કા લિબાસ હર જન્તતી કો મિલેગા વહાં પહોંચ કર, રબ તથાલા ફરમાતા હૈ : ① وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ (તર-જ-મએ કન્જુલ ઈમાન) : ઔર વહાં ઉન કી પોશાક રેશમ હૈ. (٢٣:١٧) (الحج) બા'જ સૂરતોં મેં ઔર બા'જ રેશમ મર્દ કો હલાલ હૈને ઉન કે પહનને પર સર્જા નહીં. ખયાલ રહે કે કીડે કા રેશમ મર્દ કો હરામ હૈ, દરિયાઈ રેશમ યા સન સે બના હુવા નકલી રેશમ હલાલ હૈ કે વોહ રેશમ નહીં. (મિરાતુલ મનાજી, 6/95)

મુફતી અહમદ યાર ખાન ઉલ્લિલી رحમةُ الْكَلَّانِ એક ઔર મકામ પર ફરમાતે હોય : જિસ કપડે કા તાના (સૂત કે તાગે જો કપડા બુનને મેં લમ્બાઈ કી તરફ હોય), બાના (સૂત કે તાગે જો કપડા બુનને મેં ચૌડાઈ કી તરફ હોય) યા સિઝ બાના રેશમ કા હો વોહ મર્દ કો પહનના હરામ હૈ ઔરત કો હલાલ ઔર જિસ કા તાના રેશમ કા હો બાના સૂત કા યા તીન કા ઉસ કા પહનના મર્દ કો ભી હલાલ હૈ. રેશમ સે મુરાદ કિંદી કા રેશમ હૈ, દરિયાઈ રેશમ યા સન કા રેશમ સબ કો હલાલ હૈ કે વોહ હરીર વ દીબાજ નહીં.

(મિરઆતુલ મનાજીલ, 6/74)

જીવું તુમુછારે લિયે આખિરત મેં હોય

રસૂલે એકરમ, નૂરે મુજસ્સમ ﷺ કા ફરમાને આલીશાન હૈ : હરીર ઔર દીબાજ ન પહનો ઔર ન સોને ઔર ચાંદી કે બરતન મેં પાની પિયો ઔર ન ઈન કે બરતનોં મેં ખાના ખાઓ કે યેહ ચીજેં દુન્યા મેં કાફિરોં કે લિયે હોય ઔર તુમુછારે લિયે આખિરત મેં હોય.

(بخاري،كتاب الأطعمة،باب الأكل في إناء مفخضٍ، ٥٣٥/٣، حديث ٥٤٦٦)

ચાંદી કા બરતન ફેંક દિયા !

હજરતે સાધ્યદુના હુઝૈફા રضી اللہ عنہ કો ચાંદી કે બરતન મેં પાની પેશ કિયા ગયા, ઉન્હોંને ઉસ કો ઉઠા કર ફેંક દિયા ઔર ફરમાયા : રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને રેશમ, દીબાજ, સોને ઔર ચાંદી કે બરતનોં કો ઈસ્તિ'માલ કરને સે મન્ય ફરમાયા હૈ.

(ابوداؤد،كتاب الأشربة،باب الشرب في آنية الذهب والفضة، ٤٧٣/٣، حديث ٣٧٢٣)

“गौस” के तीन हुरूक की निस्बत से सोने और चांदी के भरतनों के तीन अहम मसाइल

(1) सोने चांदी के भरतन में खाना पीना और इन की घालियों से तेल लगाना या इन के ईत्रदान से ईत्र लगाना या इन की अंगोठी से बधूर करना (या'नी धूनी लेना) मन्त्र है और ये ह मुमा-न-अत मर्द व औरत दोनों के लिये है. औरतों को इन के ज़ेवर पहनने की ईज़ाज़त है. ज़ेवर के सिवा दूसरी तरह सोने चांदी का ईस्ति'माल मर्द व औरत दोनों के लिये ना जाईज़ है.

(2) सोने चांदी के चमचे से खाना, इन की सलाई या सुर्मादानी से सुर्मा लगाना, इन के आईने में मुँह देखना, इन की कलम दबात से लिखना, इन के लोटे या तश्त से वुजू करना या इन की कुरसी पर बैठना, मर्द औरत दोनों के लिये मन्नूआ है.

(3) सोने चांदी की आरसी (एक ज़ेवर जो औरतें हाथ के अंगूठे में पहनती हैं, उस में शीशा जड़ा होता है) पहनना औरत के लिये जाईज़ है, मगर उस आरसी में मुँह देखना औरत के लिये भी ना जाईज़ है.
(बहारे शरीअत, 3/395)

صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَامٌ

﴿(26) जो मुसल्मान का हक न जाने वोह हम से नहीं ﴾

रसूले अकरम, नूरे मुज़स्सम **صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَامٌ** का फरमान है या'नी जो हमारे छोटों पर रहम न करे, हमारे बड़ों की ईज़ाज़त न करे और मुसल्मान का हक न जाने वोह हम से नहीं.

(المعجم الكبير، ٣٥٥، حديث: ١١٢٧٦)

ਮੀਠੇ ਮੀਠੇ ਈਸ਼ਵਾਮੀ ਭਾਈਯੋ ! ਧਕੀਨਨ ਮੁਸਲਿਮਾਨ ਕੇ ਹੁਕੂਕ
ਨਿਹਾਇਤ ਅਹਮ ਹੈਂ, ਮੁਸਲਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਮਾਰੇ ਕਈ ਤਰਹ ਦੇ ਤਾਬਲੁਕਾਤ
ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਮ-ਸਲਨ ਬਾਪ, ਬੇਟਾ, ਭਾਈ, ਮਾਮੂਂ, ਚੱਚਾ, ਪਤੇਸੀ, ਮੁਲਾਕਿਮ
ਵਗੈਰਹਾ. ਹਰ ਏਕ ਕੇ ਏਤਿਖਾਰ ਦੇ ਹਮੇਂ ਉਨ ਕੇ ਹੁਕੂਕ ਕੀ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ,
ਜਥਾਂ ਸ਼ਰੀਅਤੇ ਮੁਤਾਫ਼ਹਰਾ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਈਯੂਜ਼ਤੀ ਅਤੇ ਅਤਮਤ ਔਰ
ਮਕਾਮੀ ਮਰਤਬਾ ਬਚਾਨ ਕਿਯਾ ਹੈ ਵਹੀ ਉਨ ਕੇ ਹੁਕੂਕ ਕੀ ਅਦਾਏਗੀ ਕਾ
ਹੁਕਮ ਦਿਯਾ ਔਰ ਕੁਝ ਹੁਕੂਕ ਗਿਨਵਾਏ ਹੈਂ. ਚੁਨਾਨਚੇ,

﴿ਮੁਸਲਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ੪^ਥ ਹੁਕੂਕ﴾

ਆ-ਤਮੁਲ ਮੁਰ-ਸਲੀਨ, ੨੯ਮਤੁਲਿਲ ਆ-ਲਮੀਨ
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ਨੇ ਈਸ਼ਾਂਦ ਫਰਮਾਯਾ : ਮੁਸਲਿਮਾਨ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮਾਨ ਪਰ ੪^ਥ
ਹੁਕੂਕ ਹੈਂ (1) ਜਬ ਵੋਹ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਤੋ ਈਧਾਦਤ ਕਰੋ (2) ਜਬ ਵੋਹ ਮਰ ਜਾਏ ਤੋ
ਉਸ ਦੇ ਜਨਾਏ ਪਰ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋ (3) ਜਬ ਦਾ'ਵਤ ਕਰੋ ਤੋ ਉਸ ਦੀ ਦਾ'ਵਤ ਕਬੂਲ
ਕਰੋ (4) ਜਬ ਵੋਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੋ ਤੋ ਉਸ ਦੀ ਸਲਾਮ ਕਰੋ (5) ਜਬ ਵੋਹ ਛੀਕੇ ਤੋ
ਜਵਾਬ ਦੇ. (1) (6) ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਿਰੀ ਔਰ ਮੌਜੂ-ਦਗੀ ਫੋਨਾਂ ਸੂਰਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ
ਬੈਰ ਘਾਹੀ ਕਰੋ.

(ترمذنی، کتاب الأدب، باب ما جاء في تشميث العاطس، ٤/٣٨، حدیث: (۱۷۴۶)

﴿(27) ਮੈਂ ਦੁਨਿਆ ਦੇ ਓਰ ਦੁਨਿਆ ਮੁੜ ਦੇ ਨਹੀਂ﴾

ਰਸੂਲੇ ਨਗੀਰ, ਸੀਰਾਜੇ ਮੁਨੀਰ, ਮਹਿਬੂਬੇ ਰਖ੍ਬੇ ਕਈਰ
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ਨੇ ਫਰਮਾਯਾ : لَسْتُ مِنَ الدُّنْيَا وَلَيْسَ مِنِي : ਦੁਨਿਆ
ਸੇ ਓਰ ਦੁਨਿਆ ਮੁੜ ਦੇ ਨਹੀਂ. (فردوس الأخبار، ٢١٤/٢، حدیث: (٥٣٢٢)

1 : ਛੀਕ ਕਾ ਜਵਾਬ ਜਬ ਦਿਯਾ ਜਾਏ ਜਬ ਕੇ ਵੋਹ ਛੀਕਨੇ ਵਾਲਾ “اَنْحَمَدَ لِلَّهِ” ਕਹੇ, ਤੋ
ਸੁਨਨੇ ਵਾਲਾ ਕਹੇ : “بِرَحْمَةِ اللَّهِ” ਫਿਰ ਛੀਕਨੇ ਵਾਲਾ ਕਹੇ : “بِهَدْيِ الْمُحْمَدِ”.

(ਮਿਰਆਤੁਲ ਮਨਾਜ਼ਹ, 6/315)

કુન્યા લા'નતી ચીજ હૈ

سَلَّمَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
 سરકારે અબદ કરાર, શાફીએ રોજે શુમાર કા ફરમાને આલીશાન હૈ : હોશિયાર રહો હુન્યા લા'નતી ચીજ હૈ ઔર જો હુન્યા મેં હૈ વોહ લા'નતી હૈ સિવાએ અલ્લાહ તાઓલા કે જિક કે ઔર ઉસ કે જો રબ કે કરીબ કર દે ઔર આલિમ કે ઔર તાલિબે ઈલ્મ કે.

(તરમ્દી، કબ્રાની બાબ માજી હોન દીના ઉપરાની લાભ, ૧૪/૧, ૨૩૨૯ હદિથ)

કુન્યા કયા હૈ ?

મુફ્ફિસ્સિરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફ્ફતી અહમદ યાર ખાન હદીસે પાક કે ઈસ હિસ્સે “જો હુન્યા મેં હૈ વોહ લા'નતી હૈ” કે તહૃત ફરમાતે હોય : જો ચીજ અલ્લાહ વ રસૂલ સે ગાફિલ કર દે વોહ હુન્યા હૈ યા જો અલ્લાહ વ રસૂલ કી નારાજી કા સબબ હો વોહ હુન્યા હૈ, બાલ બચ્ચોં કી પરવરિશ, ગિરા લિબાસ, ઘર વગૈરા હાસિલ કરના સુન્નતે અમ્બિયાએ કિરામ હૈ યેહ હુન્યા નહીં. ઈસ મા'ના (યા'ની જો અલ્લાહ વ રસૂલ સે ગાફિલ કર દે) સે વાકેઈ હુન્યા ઔર હુન્યા વાલી ચીજેં લા'નતી હોય. (હદીસે પાક કે ઈસ હિસ્સે “સિવાએ અલ્લાહ તાઓલા કે જિક કે” કે તહૃત ફરમાતે હોય :) યેહ ચીજેં હુન્યા નહીં હોય. અલ્લાહ કે જિક સે મુરાદ સારી ઈબાદત હોય. ઓછા બના હૈ વલી સે બમા'ના કુર્બા યા મહિષત યા તાબેઅ હોના યા સબબ લિહાજા ઈસ જુમ્લે કે ચાર મા'ના હોય : વોહ હજરતે અમ્બિયા વ ઔલિયા જો અલ્લાહ સે કરીબ કર દે યા અલ્લાહ તાઓલા ઉન સે મહિષત કરતા હોય, યા જો જિકે ઈલાહી સે કરીબ કર દે, યા જો જિકુલ્લાહ કે તાબેઅ હોય, યા જો જિકુલ્લાહ કા સબબ હોય. (અનુષ્ઠાન) યા'ની

ਅਲਖਾਹ ਕਾ ਜਿਕ ਅਲਖਾਹ ਕੇ ਮਹਿਬੂਬ ਬਨਦੇ ਤੁ-ਲਮਾ ਤੁ-ਲਬਾ ਅਗਰ੍ਯੇ ਹੁਨ्यਾ ਮੈਂ ਛੋਂ ਮਗਰ ਹੁਨ्यਾ ਨਹੀਂ ਛੋਂ ਧੇਹ ਤੋ ਅਲਖਾਹ ਕੇ ਮਹਿਬੂਬ ਛੋਂ. ਛਦੀਸ ਸ਼ਰੀਫ ਮੈਂ ਛੋਂ ਕੇ ਅਲਖਾਹ ਕਾ ਜਿਕ ਹਰ ਈਬਾਦਤ ਹਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਰ ਛੋਂ ਜੈਂਦੇ ਬਦਨ ਕੇ ਲਿਧੇ ਜਾਨ ਝੜੀ ਛੋਂ ਐਂਦੇ ਹੀ ਮੌਮਿਨ ਕੇ ਲਿਧੇ ਜਿਕੁਲਖਾਹ ਲਾਜਿਮੀ ਛੋਂ. ਜਿਕੁਲਖਾਹ ਦੇ ਹੁਨ्यਾ ਕਾ ਬਕਾ ਆਸਮਾਨ ਵ ਜਮੀਨ ਕਾ ਕਿਧਾਮ ਛੋਂ. (مرقات) ۴۷ جਬ ਝਾਕਿਰੀਨ ਫਨਾ ਹੋ ਜਾਏਂਗੇ ਤੋਂ ਕਿਧਾਮਤ ਆ ਜਾਏਗੀ.

(ਮਿਰਆਤੁਲ ਮਨਾਛਾ, 7/17)

ਹੁਨ्यਾ ਕੀ ਮਾਮੂਮਤ (ਇਕਾਇਤ)

ਏਕ ਮਰਤਬਾ ਰਸੂਲੇ ਦੇ ਮਿਸਾਲ, ਬੀਬੀ ਆਮਿਨਾ ਦੇ ਲਾਲ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ਕਾ ਗੁੜਰ ਏਕ ਮੁਦ਼ਦ ਬਕਰੀ ਦੇ ਪਾਸ ਦੇ ਹੁਵਾ ਤੋ ਆਪ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ਨੇ ਈਸ਼ਟਿਇਸਾਰ ਫਰਮਾਯਾ। (ਧਾ'ਨੀ, ਪ੍ਰਥਮ) : ਕਿਧਾ ਤੁਮੁੰ ਮਾਲੂਮ ਛੋਂ ਕੇ ਧੇਹ ਬਕਰੀ ਅਪਨੇ ਮਾਲਿਕ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਕਿਸ ਕਦਰ ਹਕੀਰ ਛੋਂ ? ਫਿਰ ਆਪ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ਨੇ ਈਸ਼ਾਦ ਫਰਮਾਯਾ : (ਉਸ ਜਾਤ ਦੀ ਕਸਮ ਜਿਸ ਦੇ ਦੱਸੇ ਕੁਦਰਤ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਛੋਂ ! ਜਿਸ ਕਦਰ ਧੇਹ ਬਕਰੀ ਅਪਨੇ ਮਾਲਿਕ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹਕੀਰ ਹੈ ਅਲਖਾਹ غَرَوْجَلٌ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੁਨ्यਾ। ਈਸ ਦੇ ਭੀ ਜਿਧਾਦਾ ਹਕੀਰ ਵ ਜਲੀਲ ਛੋਂ, ਅਗਰ ਹੁਨ्यਾ ਕੀ ਕਦ੍ਰੇ ਕੀਮਤ ਅਲਖਾਹ غَرَوْجَلٌ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਮਖ਼ਹਰ ਦੇ ਪਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਭੀ ਹੋਤੀ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ਿਰ ਦੀ ਈਸ ਦੇ ਕਭੀ ਏਕ ਕਤਰਾ ਭੀ ਨ ਪਿਲਾਤਾ।

(ابن ماجہ، کتاب الزهد، باب مثل الدنیا، ۴۲۷/۴، حدیث: ۱۱۰)

ਮੇਰੀ ਓਰੋ ਹੁਨ्यਾ ਕੀ ਮਹਿਬਤ ਏਕ ਦਿਲ ਮੈਂ ਜਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤੀ

صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ਸ਼ਹਿਨਸਾਹੇ ਨੁਭੁਵਾਤ, ਮਝਾਨੇ ਜੂਹੀ ਸਾਖਾਵਤ ਕਾ ਫਰਮਾਨੇ ਜਨਨਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਛੋਂ : ਅਲਖਾਹ غَرَوْجَلٌ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਦਾਵੂਦ

(عَنْهُ السَّلَامُ) کی تاریخ وحدت بے鞠 کے ائے دا ووڈ ! گوناہگاروں کو یہاں بھی
بخبری سुنا دو, کے کوئی گوناہ میری بحیثیت سے بدا نہیں اور سیدیکین کو
ہر س بات کا ڈر سو نا اسے کے ووہ اپنے نے ک آ' مال پر بھاش نہیں, کے میں نے
جیس سے بھی اپنی نے' بھتوں کا ہنساب لیسا ووہ تباہو برا باد ہو
جاء گا, ائے دا ووڈ ! اگر تھوڑے سے مہاجبت کرنا چاہتا ہے تو ہونیا کی
مہاجبت کو اپنے ہیل سے نیکا ل دے کیونکے میری اور ہونیا کی مہاجبت ایک
ہیل میں جمیں نہیں ہو سکتیں. ائے دا ووڈ ! جو میں سے مہاجبت کرتا ہے ووہ
رہا کو تھوڑا جو دا کرتا ہے جب کے لوگ سو رہے ہوتے ہیں, ووہ تناہی ایں
میں میں یاد کرتا ہے جب گاہیں لیوگ میرے لیک سے گاہیں لیت میں پڑے ہوتے ہیں,
ووہ میری نے' بھت پر شوک ادا کرتا ہے جب کے بھولنے والے میں سے گاہیں لیت
ہیلیں یا دا کرتے ہیں.

(حلية الأولياء، ٢١١/٨، حديث: ١١٩٠٦ الى قوله (الا هلاك)، بحر الدموع، ص ٢١)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(28) घर वालों के खर्च में बुजल करने वाला हम से नहीं

کا فرمانے کو میں اپنے دل میں رکھ دیتا ہوں۔ اللہ تعالیٰ علیہ وَسَلَّمَ کا فرمانے کا سلسلہ اکتوبر، نومبر اور دسمبر کے میں میں اپنے دل میں رکھ دیتا ہوں۔

(فریدوس الاخبار، ٢١٤/٢، حدیث: ٥٣١١)

ਅਪਨੇ ਘਰ ਵਾਲੋਂ ਕੀ ਐਤ ਖਾਣੀ ਕੀਤਿਆਏ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અખ્છી અખ્છી નિયતો કે સાથ
અપને ઘર વાલોં કી ખૂબ ઘેર ખવાહી કીજિયે, (ઇસરાફ સે બચતે હુએ)

પેશકશ : મજલિસે અલ મદ્દીનતાલ ધિલિથ્યા (દા'વતે ઈસ્લામી)

भूराक, लिबास और रिहाईश वगैरहा का उम्दा एहतिमाम कीजिये,
إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَا شَاءَ
इस पर भी आप को सवाब भिलेगा और आजिरत में
जहां लोग एक एक नेकी को तरसेंगे वहां अपने घर वालों पर खर्च
करने वाले भुश नसीब मुसल्मान की इस नेकी को सब से पहले उस के
मीजान में रखा जाएगा, युनान्ये,

﴿مीजान में सब से पहले किस अमल को रखा जाएगा﴾

नबिये मुकर्रम, नूरे मुजस्सम, रसूले अकरम, शहनशाहे
बनी आदम ﷺ ने फरमाया : बन्दे के मीजान में सब से
पहले उस के अपने घर वालों पर खर्च किये गये माल को रखा जाएगा.

(الْعِجَمُ الْأَوْسَطُ، ٣٢٨/٤، حديث: ٦١٣٥)

﴿अहलिया को पानी पिलाने पर सवाब (हिकायत)﴾

हजरते सच्चिदुना ईरबाज बिन सारिया رضي الله تعالى عنه
हैं के मैं ने शहनशाहे मटीना, करारे कल्बो सीना ﷺ
को फरमाते सुना : जब कोई शख्स अपनी बीवी को पानी पिलाता है तो
उसे इस का अज दिया जाता है. रावी कहते हैं के फिर मैं अपनी बीवी के
पास आया और मैं ने उसे पानी पिलाया और जो कुछ मैं ने रसूलुल्लाह
ﷺ से सुना था उसे सुनाया.

(مجمع الزوائد، كتاب الزكاة، باب في نفقة الرجل... الخ، ٣٠٠/٣، حديث: ٤٦٥٩)

﴿चादर का स-दका (हिकायत)﴾

हजरते सच्चिदुना अम्र बिन उमय्या رضي الله تعالى عنه कहते हैं के
हजरते सच्चिदुना उस्मान बिन अफ़्रान या अब्दुर्रहमान बिन औइ
एक उनी चादर को खरीदने के लिये भाव तै कर रहे थे के

मेरा वहां से गुज़र हुवा और मैं ने वोह चाहर खरीद कर अपनी बीवी सुखैला बिन्ते उबैदा (رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا) को उढ़ा दी. जब हज़रते सच्चिद्वना उसमान रَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ या अब्दुर्रहमान का वहां से गुज़र हुवा तो उन्होंने पूछा कि तुम ने जो चाहर खरीदी थी उस का क्या हुवा ? मैं ने कहा : उसे मैं ने सुखैला बिन्ते उबैदा (رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا) पर स-दका कर दिया है. तो उन्होंने पूछा : जो कुछ तुम अपने घर वालों पर खर्च करते हो क्या वोह सदका है ? मैं ने जवाब दिया कि मैं ने २सूलुल्लाह चली ठरह फरमाते हुए सुना है. जब मेरी येह बात २सूलुल्लाह के सामने आई की गई तो फरमाया : अम्भ ने सच कहा है तुम जो कुछ अपने घर वालों पर खर्च करते हो वोह उन पर स-दका ही है.

(التر غيب والتر هيب، كتاب النكاح، الترغيب في النفقة... الخ، حدیث: ١٥)

घर वालों के लिये रिश्के हलाल की तलाश का सवाब (हिकायत)

हज़रते सच्चिद्वना का बिन उजरह द्वारा से भरवी है कि एक शाखे नूर के पैकर, तमाम नबियों के सरवर चली उन्हें देखने के सामने से गुज़रा. सहाबे किराम ने उस की चुस्ती देख कर अर्ज की : या २सूलुल्लाह ! येह शाखे राहे खुदा में होता ! तो आप ने फरमाया : अगर येह अपने छोटे बच्चों की झड़रत पूरी करने के लिये निकला है तो भी येह अल्लाह ग़ूर्ज़ की राह में है और अगर अपने बूढ़े वालिहेन की खिदमत के लिये निकला है तो भी अल्लाह ग़ूर्ज़ की राह में है और अगर अपने आप को बयाने के लिये निकला है तो भी अल्लाह ग़ूर्ज़ की राह में है और अगर

યેહ રિયાકારી ઔર તફાખુર કે લિયે નિકલા હૈ તો ફિર યેહ શૈતાન કી રાહ મેં હૈ.

(المعجم الكبير، ٢٩/١٩، حدیث: ٢٨٢)

માહે ર-મજાન મેં અહલો ધ્યાલ પર ખર્ચ કરને કી ફરીલત

હજરતે સાયિદુના અબુલ્લાહ બિન ઉમર રૂફું اللہُ تَعَالَى عَنْهُ سે મરવી હૈ : જબ માહે રમજાન કી પહલી રાત આતી તો આપ રૂફું اللہُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાયા કરતે : ર-મજાનુલ મુખારક કે પૂરે મહીને કો મરહબા ! ઈસ કે દિન મેં રોજે હું ઔર રાતોં મેં કિયામ ઔર ઈસ મેં બીવી બચ્ચોં પર ખર્ચ કરના અદ્દાહ ગુરૂજَل કી રાહ મેં ખર્ચ કરને કી તરદુદ હૈ.

(الروض الفائق، المجلس الخامس، ص ٤٠)

صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(29) આપને આપ કો જિલ્લત પર પેશ કરને વાલા હમ સે નહીં

રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ કા રૂફાટિ એનુભૂત નિશાન હૈ યાની જો શખ્સ બિલા ઈકરાહ (યાની મજબૂર કિયે બિગ્નેર) આપને આપ કો જિલ્લત પર પેશ કરે વોહ હમ સે નહીં.

(المعجم الأوسط، ١٤٧/١، حدیث: ٤٧١)

મુસલ્માન આપને આપ કો જિલ્લત પર કેસે પેશ કર સકતા હૈ !

હુગ્નૂર રહમતે કૌનૈન કા રૂફાટિ એનુભૂત નિશાન હૈ : મોમિન કો લાઈક નહીં કે વોહ આપને આપ કો જિલ્લત પર

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ધિમાયા (ડા. વતે ઈસ્લામી)

પેશ કરે. સહાબે કિરામ ને અર્જ કી : યા રસૂલલાહ ﷺ ને ઉَيْنِهِمُ الرِّضْوَانِ ! મુસલ્માન અપને આપ કો કેસે જિલ્લત પર પેશ કર સકતા હૈ ! આપ ને ઈશ્રાદ ફરમાયા : અપને આપ કો ઐસી આગમાઈશ પર પેશ કરના જિસ કો આદમી બરદાશ્ત ન કર સકે. (ترمذى،كتاب الفتن،باب ماجاه فى النهى عن سب الرياح،١١٢/٤،حدیث: ٢٢٦١.)

ચَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاللهُ وَسَلَّمَ دુઆએ રસૂલ

ઇજરતે સાચ્છિદુના અભૂ હુદૈરા રِفِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ રિવાયત ફરમાતે હૈનું કે રસૂલે બે મિસાલ, બીબી આમિના કે લાલ કહા કરતે હૈનું કે રસૂલે બે મિસાલ, બીબી આમિના કે લાલ કહા કરતે થોડું આદુદ્દીબ મિન ફર્ગર વા કાલીની વા દીલીની આદુદ્દીબ મિન અન અલીમ ઓ અલીમ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ وَالْكَلَّةِ وَالْدَّلَّةِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أَظْلِمُ أَوْ أَظْلَمَ . યાની ઈલાહી મેં તેરી પનાહ માંગતા હું ફકીરી, કમી ઔર જિલ્લત સે ઔર ઈસ બાત સે તેરી પનાહ માંગતા હું કે મેં કિસી કો સતાઉં યા સતાયા જાઉં.

(ابوداؤد،كتاب الور،باب في الاستعاذه،١٣٠/٢،حدیث: ١٥٤٤)

મુફસ્સિસરે શહીર, હકીમુલ ઉમ્મત ઇજરતે મુઝશી અહમદ યાર ખાન હૈસ હદીસે પાક કે તથૃત ફરમાતે હૈનું : જિલ્લત સે મુરાદ લોગોં કી નિગાહ મેં હકારત હૈ યા માલદારોં કે સામને આજિઝી.

(મિરાતુલ મનાજી, 4/61)

મુ-તકબ્જિર કે સાથ તકબ્જુર ભી તવાજોઅ હૈ

ઇજરતે સાચ્છિદુના અભૂ નર્સર બિશર બિન હારિસ (અલ મા'ર્જ બિશર હાફી) કા ફરમાન હૈ : મુ-તકબ્જિર કે સાથ તકબ્જુર સે પેશ આના ભી તવાજોઅ કી એક કિસ્મ હૈ.

(المستطرف،الباب الثلاثون،٢٥١/١)

**ਜਿਸ ਅਥ ਮੈਂ ਮੁਸਲਿਮਾਨਾਂ ਕੋ ਜ਼ਿੰਦਗ
ਪਹੁੰਚੇ ਉਸ ਕਾ ਤਰ੍ਕ ਵਾਖਿਬ ਹੈ**

صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى الْحَبِيبِ!

(30) ਤੀਨ ਖੱਲਤੇ ਜਿਸ ਮੌਜੂਦਾ ਹਮ ਸੋ ਨਹੀਂ

સરકારે અબદું કરાર, શાહેરો રોજે શુમારَ ﷺ

شَلَّاً ثُمَّ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَا مِنَ الَّهِ قِيلَ وَمَا هُنَّ قَالَ حِلْمٌ يُرِدُّ بِهِ
جَهْلُ الْجَاهِلِ أَوْ حُسْنُ خُلُقٍ يَعِيشُ بِهِ فِي النَّاسِ أَوْ رَعْيٌ يَحِزْأُ عَنْ مَعَاصِي
था'नी जिस आदमी में तीन खरलतें न हों वोह मुझ से नहीं और
अख्लाष **غَرْبَةِ جَهْل** का ऐसे आदमी से कोई तअख्लुक नहीं, अर्ज की गई :
वोह क्या खरलतें हैं ? इशार्ट फरमाया : (1) ऐसा हिल्म जिस के जरीए
जाहिल की जहालत को दूर किया जाए (2) हुस्ने अख्लाक जिस के जरीए
लोगों में अच्छे तरीके से किन्दगी बसर की जाए (3) ऐसा तक्वा जो आदमी
को चुनाहों से बचाए.

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મા'લૂમ હુવા હિલ્મ (બુર્દ-બારી),
તકવા ઔર હુસ્ને અખ્લાક અખ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા ઔર ઉસ કે

રસૂલ ﷺ કી પસન્દીદા આદતે હોય, હમેં ઈન કે હુસૂલ
કી કોશિશ કરની ચાહ્યે, હમારે મ-દની આકા
ને હમેં ઈસ કી દુઆ માંગના ભી સિખાઈ હોય ચુનાન્યે

﴿ دુઆએ રસૂલ ﷺ ﴾

રસૂલે મકબૂલ, બીબી આમિના કે મહકતે ઝૂલ
દુઅએ રસૂલે ઈલાહી મેં દુઆ કરતે હું એ
અર્જુની : **اللَّهُمَّ أَغْنِنِي بِالْعِلْمِ وَأَكْرِمْنِي بِالْتَّقْوَىٰ وَجَوَّبْنِي بِالْعَافِيَةِ**
તરજમા : એ અદ્દલાહ ! મુજે ઈલ્મ કે સાથ ગના, બુર્દ-બારી કે સાથ
જીનત, તકવા કે સાથ ઈજૂગત ઔર આફિયત કે સાથ જીનત અતા ફરમા.

(كنز العمال،كتاب الانكار، قسم الاقوال، ٨١/١، جزء: ٢، حدیث: ٣٦٠)

صَلُّوا عَلَى الْحَسِيبِ ! صَلُّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

﴿ ધમામા બાંધો તુમહારા હિલ્મ બટેગા ﴾

ખા-તમુલ મુર-સલીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન
કા ફરમાને દિલ નશીન હૈ : ધમામા બાંધો તુમહારા
(المستدرك،كتاب اللباس،باب اعتموا تزدادوا حلماً، ٢٧٢/٥، حدیث: ٧٤٨٨).

صَلُّوا عَلَى الْحَسِيبِ ! صَلُّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

﴿ મીજાન મેં હુસ્ને અખલાક સે જિયાદા વાની કોઈ શે નહીં ﴾

હજરતે સચ્ચિદુના અબૂ દરદા સે રિવાયત હૈ કે
સચ્ચિદુલ મુખલિગીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન
ને ફરમાયા કે કિયામત કે દિન મોમિન કે મીજાન મેં હુસ્ને અખલાક સે

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ધિમિયા (ડા. વતે ઈસ્લામી)

જિયાદા વર્જની કોઈ શૈ નહીં હોગી.

(ترمذى، كتاب البر والصلة، باب ماجاه فى حسن الخلق، ٤٠٣/٣، حديث: ٢٠٠٩)

صَلُّوا عَلَى الْحَيْبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

અચ્છે અખ્લાક ગુનાં કો પિઘલા દેતે હૈનું

નૂર કે પૌકર, તમામ નબિયોં કે સરવર ને ફરમાયા : અચ્છે અખ્લાક ગુનાં કો ઈસ તરહ પિઘલા દેતે હૈનું જિસ તરહ પાની બદ્ધ કો પિઘલા દેતા હૈ ઔર ભૂરે અખ્લાક અમલ કો એસે ખરાબ કરતે હૈનું જેસે સિર્કા શાહૂદ કો ખરાબ કર દેતા હૈ. (المعجم الكبير، ٣١٩/١٠، حديث: ١٠٧٧٧)

صَلُّوا عَلَى الْحَيْبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

તુમહારા બેહતરીન દીન તકવા હૈ

નબિયે કરીમ, રાખીર્દીમ કા ફરમાને અજીમ હૈ : ઈલમ કી ફળીલત ઈબાદત કી ફળીલત સે બદ્ધ કર હૈ ઔર તુમહારા બેહતરીન દીન તકવા હૈ. (المستدرك، كتاب العلم، باب فضل العلم...الخ، ٢٨٢/١، حديث: ٣٢٠)

صَلُّوا عَلَى الْحَيْبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(31) પાની કા ઇસરાફ ગુનાં હૈ

સરકારે મદીના, સુલ્તાને બા કરીના કા ચલી લેખાના મનુષ્યું યા'ની જો ગુસ્લ કરને કે બા'દ વુઝૂ કરે વોહ હમ સે નહીં. (المعجم الكبير، ٢١٣/١١، حديث: ١١٦٩١)

ગુસ્લ કરને કે બા'દ વુઝૂ કી ઝડૂરત નહીં

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મજકૂરા હદીસ સે મા'લૂમ હુવા ગુસ્લ કરને કે બા'દ વુઝૂ કી ઝડૂરત નહીં રહતી ક્યૂંકે ગુસ્લ મેં વુઝૂ કે

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ઇમિયા (દા'વતે ઈસ્લામી)

આ'જા ભી ધુલ જતે હું. ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હજરતે સથિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا બયાન ફરમાતી હું કે નબિએ કરીમ ગુસ્લ કે બા'દ વુગ્ઝ નહીં ફરમાતે.

(ترمذى، أبواب الطهارة، باب ماجاه فى الوضوء بعد الفصل، حديث: ١٦١/١، حدیث: ١٠٧)

મુફ્સિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફતી અહમદ યાર ખાન ઈસ હદીસે પાક કે તહૃત ફરમાતે હું : ક્યુંકે ગુસ્લ સે પહ્લે વુગ્ઝ ફરમા લેતે થે વોહ વુગ્ઝ નમાજ કે લિયે કાફી હોતા થા, બલ્કે અગર કોઈ શખ્સ બિગેર વુગ્ઝ કિયે ભી ગુસ્લ કરે ઔર ફિર નમાજ પછ લે તો જાઈજ હૈ ક્યુંકે તહારતે કુબ્રા (યા'ની ગુસ્લ) કે જિમ્ન મેં તહારતે સુગરા (યા'ની વુગ્ઝ) ભી હો જાતી હૈ ઔર બે હદસ કે સાથ છોટા હદસ ભી જાતા રહતા હૈ. (મિરાતુલ મનાજહ, 1/305)

صَلُّو عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

જ્વુન્નુ મેં પાની કા ઈસરાફ મકરુહ હૈ

આ'લા હજરત, મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત, શાહ ઈમામ અહમદ રજા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّبِّينَ ફિતાવા ૨-જવિયા શરીફ મેં ફરમાતે હું : વુગ્ઝ મેં પાની કા ઈસરાફ મકરુહ હૈ ખ્વાહ નહૂર કા પાની હો યા અપના મમ્લૂક પાની હો, ઔર જો પાની પાકી હાસિલ કરને વાલોં કે લિયે વક્ફ હોતા હૈ, જિસ મેં મદારિસ કા પાની ભી શામિલ હૈ, ઈસ કા ઈસરાફ હરામ હૈ, ઈસ કી વજહ યેહ હૈ કે યેહ પાની ઉન્હી લોગોં કે લિયે વક્ફ હૈ જો શર-ઈ વુગ્ઝ કરના ચાહતે હું, ઔર દૂસરોં કે લિયે મુબાહ નહીં હૈ.

(ફિતાવા ૨-જવિયા, 2/483)

صَلُّو عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

مأخذ و مراجع

نام کتاب	مصنف / مؤلف	طبعہ
کنز الایمان (ترجمہ قرآن)	اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان (متوفی ۱۳۴۰ھ)	مکتبۃ المدینہ، باب المدینہ کراچی
تفسیر کبیر	الامام فخر الدین محمد بن عبد الرحمن بن حسین بن رازی (متوفی ۵۰۶ھ)	دارالحکایات الفرمذی، بیروت ۱۴۲۰ھ
الجامع لاحکام القرآن	الیوبی اللہ محمد بن احمد الاضاری الفرمذی (متوفی ۵۷۱ھ)	دارالعلومیہ و دارالقرآن
تفسیر مدارک	الامام عبداللہ بن احمد بن محمد بن حسنی (متوفی ۷۱۰ھ)	دارالعرف، بیروت ۱۴۲۱ھ
تفسیر خازن	علاء الدین علی بن محمد بن خداوی (متوفی ۷۴۱ھ)	مصر
درستور	الامام جلال الدین عبدالرحمن بن ابراهیم بن حنبل (متوفی ۹۱۱ھ)	دارالفنون، بیروت ۱۴۳۲ھ
تفسیر صادقی	احمد بن محمد صادقی باکی خلوفی (متوفی ۱۲۴۱ھ)	دارالفنون، بیروت ۱۴۲۱ھ
روح العالمی	ابوالفضل شہاب الدین سید محمد واعظی (متوفی ۱۲۷۰ھ)	دارالحکایات الفرمذی، بیروت ۱۴۲۰ھ
تفسیر نصی	حکیم الامت مفتی احمد رضا خان (نصی، متوفی ۱۳۹۱ھ)	مکتبۃ اسلامیہ اربوز بازار، لاہور
خواص القرآن	صدر الاقبال مفتی احمد رضا بازی (متوفی ۱۳۶۷ھ)	مکتبۃ المدینہ، باب المدینہ کراچی
نور القرآن	حکیم الامت مفتی احمد رضا خان (نصی، متوفی ۱۳۹۱ھ)	میر بھائی (نصی)، لاہور
صراط ایمان	شیخ الحدیث والشیعی مفتی ابوصالح محمد قاسم القادری	مکتبۃ المدینہ، باب المدینہ کراچی
صحیح البخاری	الامام ابوالعبد اللہ محمد بن اسحاق بن حنبل (متوفی ۲۵۶ھ)	دارالكتب العلییہ، بیروت ۱۴۱۹ھ
صحیح مسلم	الامام ابوالحسن مسلم بن حجاج (فتحی) (متوفی ۲۶۱ھ)	دار ابن حزم، بیروت ۱۴۱۹ھ
سنن الترمذی	الامام ابو عیسیٰ محمد بن علیٰ ترمذی (متوفی ۲۷۹ھ)	دارالفنون، بیروت ۱۴۱۴ھ
سنن ابن داؤد	الامام ابوالظفیر سلیمان بن افعیٰ جیھانی (متوفی ۲۷۵ھ)	دارالحکایات الفرمذی، بیروت ۱۴۲۱ھ
سنن ابن ماجہ	الامام ابوالعبد اللہ محمد بن زیاد بن ماجہ (متوفی ۲۷۳ھ)	دارالعرف، بیروت ۱۴۲۰ھ
المسند	الامام احمد بن حنبل (متوفی ۲۴۱ھ)	دارالفنون، بیروت ۱۴۱۴ھ
مصنف عبدالرازاق	الامام ابوالکعب عبدالرازاق بن حامد بن اسحق صحنی (متوفی ۲۱۱ھ)	دارالكتب العلییہ، بیروت ۱۴۲۱ھ
سنن داری	الامام حافظ عبد اللہ بن عبد الرحمن داری (متوفی ۲۵۵ھ)	دارالكتب العریٰی، بیروت ۱۴۰۷ھ
مسند زیار	الامام ابوکعب احمد غفردن بن عبد الرحمن زیار (متوفی ۲۹۲ھ)	مکتبۃ الطویل و الحکیم، المدینہ المنورہ ۱۴۲۴ھ
لجم الکبیر	الامام ابوالقاسم سلیمان بن احمد طبرانی (متوفی ۳۶۰ھ)	دارالحکایات الفرمذی، بیروت ۱۴۲۲ھ
لجم الوسط	الامام ابوالقاسم سلیمان بن احمد طبرانی (متوفی ۳۶۰ھ)	دارالكتب العلییہ، بیروت ۱۴۲۰ھ

دارالعرفیہ، جیروت ۱۴۱۸ھ	امام ابویuda الدین ابن عبد اللہ الحنفی شیخ الپیری، حنفی ۱۰۶۰ھ	مشترک
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۲۱ھ	امام ابویuda الدین حسین بن علی شافعی، حنفی ۷۴۵ھ	شعب الایمان
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۲۴ھ	علامہ ولی الدین قمری، حنفی ۷۴۲ھ	مشکلا الصائغ
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۲۰ھ	حافظ الردیلی، ابن الرذق شافعی، حنفی ۷۸۰ھ	مجیخ الرواکر
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۱۸ھ	شیخ الاعلام ابویuda الحنفی علی بن حنفی، حنفی ۷۳۰ھ	مسجد ابویعلی
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۱۵ھ	امام جلال الدین بن ابی كهریزی، حنفی ۹۱۱ھ	جاس الاحادیث
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۲۲ھ	امام جلال الدین بن ابی كهریزی، حنفی ۹۱۱ھ	ابی مع الصیر
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۱۸ھ	امام جلال الدین بن ابی كهریزی، حنفی ۹۱۱ھ	جامع الاصول
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۱۸ھ	امام جلال الدین بن ابی كهریزی، حنفی ۹۱۱ھ	کنز العمال
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۱۹ھ	امام علی شافعی بن حسام الدین عدنی، حنفی ۹۷۵ھ	الطالب العالیہ
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۲۴ھ	امام الحافظ احمد بن علی بن ابی حیان، حنفی ۸۵۲ھ	الرازکار
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۲۰ھ	حافظ شیخ الدین ابویuda کربلائی شافعی، حنفی ۹۷۶ھ	موسیٰ بن امام ابن ابی الدنيا
مکتبۃ احصیہ، جیروت ۱۴۲۶ھ	حافظ امام ابویuda الحنفی شافعی، حنفی ۷۸۱ھ	الریاضہ والترہیہ
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۱۸ھ	امام بدر الدین عینی، حنفی علی القی منزی، حنفی ۷۶۵ھ	القول البدیع
مکتبۃ الریان، جیروت ۱۴۲۲ھ	الامام الحافظ محمد بن عبد الرحمن حنفی، حنفی ۹۰۲ھ	معزیز القراء الکبار
مکتبۃ الرسائل، جیروت ۱۴۰۴ھ	امام شیخ الدین محمد بن الحسن بن علیان الذیعنی ۷۴۸ھ	حلیۃ الاولیاء
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۱۹ھ	امام ابویuda الدین بن عبد اللہ الصہبی شافعی، حنفی ۹۳۰ھ	تاریخ دخلن
دارالکتب، جیروت ۱۴۱۵ھ	علماء علی بن حسن، حنفی ۹۵۷ھ	الحدیقة التدریسیہ
پیغمبر	سیدی عبید القی شافعی، حنفی ۱۱۴۱ھ	شرح المقادیر
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۲۲ھ	علماء مسعود بن فرج سعد الدین الشاذلی، حنفی ۷۹۳ھ	عمدة القاری
دارالکتب، جیروت ۱۴۱۸ھ	امام بدر الدین ابویuda الحنفی شافعی، حنفی ۸۰۵ھ	شرح البودلیشن
مکتبۃ الرشد، ریاش ۱۴۲۰ھ	امام بدر الدین ابویuda الحنفی شافعی، حنفی ۸۰۵ھ	فہیق القدر
دارالکتب العلمیہ، جیروت ۱۴۲۰ھ	علماء محمد عبد الرؤوف بن مناہی و عطی، حنفی ۱۰۳۱ھ	مراقة النافیع
شیخہ القرآن، طکلیہ، لاهور	ٹکیم الامت مفتی احمد بخاری شافعی، حنفی ۱۲۹۱ھ	دریگار
دارالعرفی، جیروت ۱۴۲۰ھ	علماء الدین محمد بن علی حنفی، حنفی ۱۰۸۸ھ	قراءی رضویہ (خرچ)
رشاداً کوثری، جیروت ۱۴۱۸ھ	شیخ حضرت امام احمد رضا شافعی شافعی، حنفی ۱۲۴۲ھ	پیار شریعت
مکتبۃ المددید، باب المسیح، کراچی	مشیق محمد بن علی حنفی، حنفی ۱۲۶۷ھ	

مکتبۃ المدینہ، باب المدینہ کراچی	شہزاد علی حضرت مجھ مصلفی رضاخان، متوفی ۱۴۰۲ھ	ملفوظات اعلیٰ حضرت
دارالقرآن، بیروت ۱۴۱۷ھ	امام شیعہ الدین محمد بن احمد ذہبی، متوفی ۷۴۸ھ	سیر اعلام العلما
مکتبۃ المدینہ، باب المدینہ کراچی	ملک الحمام ظفر الدین بہاری، متوفی ۱۳۸۲ھ	حیات اعلیٰ حضرت
دارالكتب العلمیہ، بیروت ۱۴۰۸ھ	الحاکم بن علی بن محمد بن حسیب المادوری، متوفی ۴۵۰ھ	ادب الدنیا والدین
دارالحياء الارث العربی بیروت	ابوالواہب عبد الوهاب بن الجوزی، متوفی ۹۲۳ھ	لوگوں انوار القدسیہ
دارالتوفیق، دمشق ۱۴۳۱ھ	ابوالقرج عبد الرحمن بن علی جوزی، متوفی ۵۹۷ھ	منہاج القاصدین
دارالعرف، بیروت ۱۴۱۹ھ	عبدالوابہ بن احمد بن علی شعراوی، متوفی ۹۷۲ھ	تسبیہ المحترين
خدیجہ پبلی کشمیر، لاہور	حضرت مولانا جلال الدین رؤی، متوفی ۶۷۲ھ	مشوی (متجم)
دارالكتب العلمیہ، بیروت ۱۴۲۱ھ	امام عبداللہ بن اسد الدین ایشی، متوفی ۷۶۸ھ	روض الریاحین
دارالکتاب العربي، بیروت ۱۴۲۰ھ	قیطری ابوالیش صفر بن محمد سرقفتی، متوفی ۳۷۳ھ	تسبیہ الغافلین
دارالمدینہ، جده ۱۴۰۴ھ	امام الایحاک ابراهیم بن اسحاق الحنفی، متوفی ۲۸۵ھ	غزیب الحدیث خری
دارالكتب العلمیہ، بیروت ۱۴۲۴ھ	ابوالقرج عبد الرحمن بن علی جوزی، متوفی ۵۹۷ھ	عین الحکایات
مرکز الائمه، دمشق ۱۴۲۳ھ	شیخ ابوطالب محمد بن علی کنی، متوفی ۳۸۶ھ	قوت القلوب
داراصاد، بیروت	امام ابوحداد محمد بن محمد غزالی شافعی، متوفی ۵۰۵ھ	احیاء العلوم
دارالقرآن، بیروت ۱۴۱۹ھ	شہاب الدین محمد بن احمد بن القیم، متوفی ۸۵۰ھ	المحترف
دارالسازار	علی بن محمد بن علی الجرجانی، متوفی ۸۱۶ھ	کتاب التربیات
مذہبیہ اعلیٰ المطبوخات، بیروت ۱۴۲۶ھ	محمد بن کرم ابن مختار الفرزدقی، متوفی ۷۱۱ھ	لسان العرب
مکتبۃ المدینہ، باب المدینہ کراچی	الدمدین العلیہ	امام اعظم کی صیغہں
مکتبۃ المدینہ، باب المدینہ کراچی	حکیم الاست مشتی الحمدی راضی، متوفی ۱۳۹۱ھ	اسلامی زندگی
مکتبۃ المدینہ، باب المدینہ کراچی	مولانا ابوالبال محمد الیاس عطار قادری بعد طله العالی	کفری کلمات کے بارے میں سوال جواب
مکتبۃ المدینہ، باب المدینہ کراچی	مولانا ابوالبال محمد الیاس عطار قادری بعد طله العالی	پورے کے بارے میں سوال جواب
مکتبۃ المدینہ، باب المدینہ کراچی	مولانا ابوالبال محمد الیاس عطار قادری بعد طله العالی	غیبت کی جاہ کاریاں
مکتبۃ المدینہ، باب المدینہ کراچی	مولانا ابوالبال محمد الیاس عطار قادری بعد طله العالی	فیضان سنت
مکتبۃ المدینہ، باب المدینہ کراچی	مولانا ابوالبال محمد الیاس عطار قادری بعد طله العالی	وسائل بخشش

ફાહરિસ

ઉંબાન	સંકાળ	ઉંબાન	સંકાળ
હુર્રદે પાક લિખને કી બ-ર-કત જો ખુશ ઈલ્હાની સે કુરાનન પઢે વોહ હમ સે નહીં	1	સુન્નત કી અક્સામ સુન્નત પર અમલ કી બ-ર-કત સે	14
ખુશ આવાજી કુરાનન કા જેવર હૈ “વોહ હમ મેં સે નહીં” કા મતલબ કુરાને કરીમ કી અપની	1	મગિફરત હો ગઈ સવાબ કે હક્કદાર બનિયે	15
આવાજોં સે જીનત દો મૈં છું ચીજોં સે ઘૌફુંદા હું ખુશ આવાજી કે સાથ કુરાન પઢને કી એહતિયતોં	2	જન્નત મેં આકા كَلَّا إِنَّمَا تَعْلَمُ عَنِيَّةَ الْبَوْسَلْمَ કા પડેસ	15
જિસ કી આવાજ અથી ન હો ? ઔરત કા અજનબિયોં કે સામને તિલાવત કરના	3	બાત કરતે વકત મુસ્કુરાયા કરતે	16
કુરાન પઢને કા તરીકા કુરાને કરીમ હુરુસ્ત પઢા જાએ કુરાને કરીમ સીખને વાલોં કે હલ્કે બના દેતે	4	મુસલ્માન ભાઈ કે લિયે મુસ્કુરાના સ-દકા હૈ	16
ઉંચા સુનને કે બા વુજૂદ ગ-લતી પકડ લિયા કરતે દા'વતે ઈસ્લામી ઔર તા'લીમે કુરાન હાજ મુશ્તાક કી ઈન્ફિરાઈ કોશિશ	5	સરકાર કી પસન્દ અપની પસન્દ સુન્નત પર અમલ કા જગબા	18
આ'રાબી ને ગ-લતી પકડ લી ઈખલાસ ભી જરૂરી હૈ	6	સુન્નત કે કદ્રદાન સુન્નત કી મહિબત	19
કાશ યેહ આવાજ કુરાન કી તિલાવત મેં ઈસ્તિ'માલ હોતી	7	આલએ અદાએ સુન્નત સે મહિબત ઔર તા'જીમ	20
જિસ ને મેરી સુન્નત સે બે રંગતી કી વોહ હમ સે નહીં	8	ઔરત કો ઉસ કે ખાવન્દ કે બિલાફ ઉભારના દો દિલોં કો જોડને કી કોશિશ કરો	21
હીટિસ મેં “સુન્નત” સે ક્યા મુરાદ હૈ ? સુન્નત કિસે કહતે હોય ?	9	બાદશાહ ઔર લાલચી ઔરત તૂ કિટના અથ્યા હૈ !	22
	10	નાહિક કળ્યા જમાને વાલા હમ સે નહીં	23
	11	અપના દા'વા વાપસ લે લિયા	24
	12	જમીન પર કળે કા હુકમે શર-ઈ	24
	13	બદ શુગુની લેને વાલા હમ સે નહીં	25
	13	બદ શુગુની કી શક્કા દેખી થી ?	27
	13	ન જાને કિસ મન્દૂસ કી શક્કા દેખી થી ?	28
	13	બદ શુગુની કે નુકસાનાત	30
	13	કહાનત કરને કરવાને વાલા હમ સે નહીં	31
	13	કહાનત કિસે કહતે હોય ?	31
	13	કાહિનોં સે ગૈબી ખબરેં પૂછના	32

ઉન્વાન	સંકાશ	ઉન્વાન	સંકાશ
કાહિનોં કી બા'જ બાતોં		કીમત બઢ જાને પર ભી ન બઢાઈ	49
દુરુસ્ત હોને કી વજહ	32	મેં ચોરિયાં કરતા થા	50
સરેદ ગધા ઈસ સે જિયાદા નુજૂમ જાનતા હૈ	33	ઉલમા કા હક ન પહ્યાનને વાલા	
નુજૂમી કો હાથ દિયાના	34	મેરી ઉમત સે નહીં	51
જાદૂ કરને કરવાને વાલા હમ સે નહીં	35	તીન શાખ્સ ઐસે હેં જિન કે હુકૂક કો	
જાદૂ કર્યા હૈ ?	35	મુનાફિક હી હલકા જાનેગા	52
બની ઈસ્રાઈલ કો જાદૂ સીખને રોકા	35	બાદશાહી તો ઈસે કહેતે હેં	52
કિસી ને જાદૂ કરવા દિયા હૈ	36	અહેલે ઈલ્ય કી તા'જીમો તૌકીર કરના	52
જાદૂ સે હિજાયત કે તીન મં-દની ફૂલ	37	આલિમ કી ઈજૂઝત	53
(1) સૂરએ ફલક ઔર		બે સભી કરને વાલા હમ મંત્રે નહીં	54
સૂરએ નાસ કી તિલાવત	37	આવાજ સે રોના મન્ચ હે	55
(2) રોજાના અજવા ખજૂર ખાને		અંધ્ય આંસૂ બહાતી હૈ ઔર	
વાલા જાદૂ સે મહિનું રહે	38	દિલ ગમજદા હૈ	55
(3) સાલ ભર જાદૂ સે હિજાયત	39	ગન્યક કા કુર્તાઓ ઔર ખુજલી કા દૂપહા	56
જાદૂ ટોના કરવાને કા ઈલ્યામ	39	કુતે કી તરહ ભોડેંગી	56
મુસલ્માન કો ધોકા દેને વાલા હમ સે નહીં	40	કયા અજીજ કી મૌત પર	
ધોકા કિસે કહેતે હેં ?	40	સબ્જ કરના મુશ્કિલ હે ?	57
ગોશટ કો હુંક કર મોટા ન કરો	41	મુસીબત કે વક્ત કપડે ફાડને વાલા	
તિજીરતી ચીજ કા ઐબ છુપાના ગુનાહ હૈ	41	હમ સે નહીં	58
ગોશટ ફરોશોં કે લિયે અદતિયાતે	42	મેં ઉસ સે બેઝાર હું	58
અનદાજે સે તોલને કી મુમા-ન-અત	43	ઉમદા કપડે પહન લિયે	59
ઉમદા ગોશટ કી પહ્યાન	43	ગમ સહને કા જેઠન બના લીજિયે	59
ધોકેબાજ બીવી	44	જિન્નાત ને ગમ ખ્વારી કી	60
જો હમ પરતલવાર ઊઠાએ વોહ હમ સે નહીં	45	ગૈર જિન્સ સે મુશા-બહત કરને વાલા	
જો બુરાઈ સે મન્ચ ન કરે		હમ મંત્રે નહીં	61
વોહ હમ સે નહીં	45	સુખો શામ ગજબ મેં હોતે હેં	62
બદ દુઆ કે બજાએ દુઆ ફરમાઈ	46	તીન શાખ્સ કલ્યાણની દાખિલન હોંગે	62
મેં ઔર તુમ કિયામત મેં યૂ આએંગે	47	મર્દિના જૂતે પહનને વાલી મલ્લીન હૈ	63
લોગોં કા માલ લૂટને વાલા હમ સે નહીં	48	મર્દ કા બાલ બઠાના કેસા ?	63
મુસલ્માન કે સાથ બદ દિયાનતી કરને		બદલા લેને કે ખૌફ સે સાંપ	
વાલા હમ સે નહીં	49	ન મારને વાલા હમ સે નહીં	64

ਉਨਵਾਨ	ਜਾਣਕਾਰੀ	ਉਨਵਾਨ	ਜਾਣਕਾਰੀ
ਕਿਧੂ ਸਾਂਪ ਕੋ ਮਾਰਨੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਉਸ ਕੀ ਨਾਗਨੀ ਬਦਲਾ ਲੇਤੀ ਹੈ ?	64	ਨਿਕਾਇ ਕਰਨਾ ਕਿਥੁੰਹ ਸੁਨਨਾ ਹੈ ?	75
ਨੁਕਸਾਨ ਫੇਨੇ ਵਾਲੇ ਢੇਵਾਨਾਤ ਕੋ ਮਾਰਨਾ ਜਿਸ ਨੇ ਸਲਾਮ ਕਾ ਜਵਾਬ ਨ ਦਿਯਾ ਵੋਹ ਹਮ ਸੇ ਨਹੀਂ	65	ਨਿਕਾਇ ਕਰਨਾ ਫੱਝ ਭੀ ਹੈ ਔਰ ਹਰਾਮ ਭੀ ਜੋ ਮੁਸਲਿਮਾਂ ਦੇ ਸਾਥ ਭਾਈਚਾਰਾ	76
100 ਮੈਂ ਦੇ 90 ਰਹਮਤੋਂ ਤੇਜ਼ੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ? ਸਲਾਮ ਕੇ ਪਾਂਚ ਸ਼ਾਰ-ਈ ਮਸਾਈਲ ਪਡੇਂਦੀ ਕਾ ਛਕ ਆਖੇਅ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹਮ ਸੇ ਨਹੀਂ	65	ਕਾਈਮ ਨ ਕਰੇ ਵੋਹ ਹਮ ਸੇ ਨਹੀਂ	76
ਪਡੇਂਦਿਆਂ ਕੋ ਗੋਸ਼ਟ ਔਰ ਕਪੇਂਦਿਆਂ ਕਰਤੇ ਪਡੇਂਦੀ ਕੇ ਧਾਰਾਹ ਛੁਕ੍ਕ ਅਥਵਾ ਕਿਧੂ ਧਾ ਬੁਰਾ ?	66	ਈਝੂਝਤ ਕਰੋ ਈਝੂਝਤ ਪਾਓ ਬੁਜੂਗੀਂ ਕਾ ਅਦਫ ਤਬਰਕ ਕੀ ਕੜ ਕੀ ਬ-2-ਕਤ	77
ਧੀਵਾਰ ਕੀ ਮਿਡੀ ਅਮੀਰੇ ਅਹਲੇ ਸੁਨਨਾ ਹੈ ਔਰ ਨਾਰਾਜ ਪਡੇਂਦੀ	67	ਮੁਸਲਿਮਾਨ ਦੇ ਅਖੂਵਤ (ਭਾਈਚਾਰਾ)	78
ਬੁਰਾਈ ਕੋ ਭਲਾਈ ਖਤਮ ਕਰਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੰਗਦਸਤੀ ਕੇ ਘੌਫ ਦੇ ਸ਼ਾਦੀ ਨ ਕੀ ਵੋਹ ਹਮ ਸੇ ਨਹੀਂ	67	ਔਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੇ ਫਿਆਈਲ	79
ਰਿੜ੍ਹਕ ਅਲਵਾਹ ਪੱਤੂੰਝੂਂ ਕੇ ਕਿਭਮਾਂ ਕਰਮ ਪਰ ਹੈ	71	(1) ਨਾਮ ਪ੍ਰਭ ਦੇ	79
ਸ਼ਾਦੀ “ਤੰਗਦਸਤੀ” ਕੋ ਖਤਮ ਕਰਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਲਵਾਹ ਪੱਤੂੰਝੂਂ ਕੇ	72	(2) ਅਲਵਾਹ ਦੇ ਦਿਧੇ	80
ਨਿਕਾਇ ਕਰੋ ਅਲਵਾਹ ਪੱਤੂੰਝੂਂ ਤੁਮਹੋਂ ਗਨੀ ਕਰ ਫੇਗਾ	72	ਮਹਿਬਤ ਕਰਨੇ ਕਾ ਈਨ੍ਹਾਮ	80
ਤੀਨ ਆਦਮਿਆਂ ਕੀ ਮਹਦ ਅਲਵਾਹ ਪੱਤੂੰਝੂਂ ਕੇ ਕਿਭਮਾਂ ਕਰਮ ਪਰ ਹੈ	73	(3) ਮਹਿਸ਼ਰ ਕੀ ਗਰਮੀ ਔਰ ਸਾਥਮੇ ਅਈ	81
ਜੋ ਨਿਕਾਇ ਪਰ ਫੁਦਰਤ ਰਖਤਾ ਹੋ ਫਿਰ ਭੀ ਨ ਕਰੇ ਵੋਹ ਹਮ ਸੇ ਨਹੀਂ	74	ਜਿਸ ਦੇ ਮਹਿਬਤ ਕਰੋ ਉਸੇ ਬਤਾ ਦੋ	81
ਨਿਕਾਇ ਕੇ ਫਿਵਾਈਂ ਮੇਰਾ ਤਰੀਕਾ ਨਿਕਾਇ ਹੈ	74	(4) ਗੁਨਾਹ ਜਤੇ ਹੋ	82
	75	(5) ਮੁਸਲਿਮਾਨ ਕੋ ਮਹਿਬਤ ਦੇ ਦੇਖਨਾ	82
		ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਿਸ ਦੇ ਕਿਧੂ ਜਾਏ ?	83
		ਭਾਈਚਾਰੇ ਕੀ ਸਚਾਈ ਕੀ ਅਲਾਮਤ	83
		ਨਮਾਜ ਮੈਂ ਕਵੇ ਕੀ ਤਰਹ	84
		ਠੋੜ੍ਹੇ ਮਾਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹਮ ਸੇ ਨਹੀਂ	84
		ਨਮਾਜ ਮੈਂ ਤਾਂਦੀਲੇ ਅਰਕਾਨ ਵਾਕਿਬ ਹੈ	84
		ਹਾਸਿਦ ਔਰ ਚੁਗੁਲ ਘੋਰ ਹਮ ਸੇ ਨਹੀਂ	84
		ਹਸਦ ਕੀ ਤਾਂਹੀਫ	84
		ਹਸਦ ਕੀ ਹਿਕਿਤ	84
		ਹਸਦ ਈਮਾਨ ਕੀ ਬਿਗਾਤਾ ਹੈ	84
		ਈਖੀਸ ਵ ਫਿਰਐਨ ਦੇ ਬਛ ਕਰ	84
		ਥਰੀਰ ਕੌਨ ?	84

ઉંવાન	સફર	ઉંવાન	સફર
સબ સે પહ્લા ગુનાહ સાયએ અર્થ મેં કિસ કો દેખા ? ચુગલી ક્યા હૈ ? ચુગલી કા અગાર ચુગુલ ખોરી કા વબાલ મહાબત કે ચોર સે બચિયે ! રેશમ કે લિબાસ ઔર ચાંદી કે બરતનોં કા ઈસ્તિ'માલ દુન્યા મેં રેશમ પહનને વાલા આધિરત મેં મહરૂમ રહેગા જન્તિયોં કા લિબાસ તુમ્હારે લિયે આધિરત મેં હૈન ચાંદી કા બરતન ફેંક હિયા “ગૌસ” કે તીન હુરુફ કી નિસ્ભત સે સોને ઔર ચાંદી કે બરતનોં કે તીન અહમ મસાઈલ જો મુસલ્માન કા હક ન જાને વોહ હમ સે નહીં મુસલ્માનોં કે છું હુકૂક મૈં દુન્યા સે ઔર દુન્યા મુજ સે નહીં દુન્યા લા'ની ચીજ હૈ દુન્યા ક્યા હૈ ? દુન્યા કી મજમૂત મેરી ઔર દુન્યા કી મહાબત એક દિલ મેં જમ્બ નહીં હો સકતોં ઘર વાલોં કે ખર્ચ મેં બુઝુલ કરને વાલા હમ સે નહીં અપને ઘર વાલોં કી ઘેર ખ્વાહી કીજિયે મીજાન મેં સબ સે પહલે કિસ અમલ કો રખા જાઓએગા	85 85 86 86 86 87 88 88 88 89 89 90 90 90 91 91 92 92 92 93 93 94 94 95	અહલિયા કી પાની પિવાને પર સવાબ ચાદર કા સા-દકા ઘર વાલોં કે લિયે રિઝ્કે હલાલ કી તલાશ કા સવાબ માહે ર-માજાન મેં અહલો ઈયાલ પર ખર્ચ કરને કી ફિલીલત અપને આપ કો જિલ્લત પર પેશ કરને વાલા હમ સે નહીં મુસલ્માન અપને આપ કો જિલ્લત પર કેસે પેશ કર સકતા હૈ ! દુઓએ રસૂલ ﷺ મુ-તકબ્બિર કે સાથ તકબ્બુર ભી તવાજોઅ હૈ જિસ અમે મુસલ્માનોં કો જિલ્લત પહોંચે ઉસ કા તર્ક વાજિબ હૈ તીન ખરલતોં જિસ મેં ન હો વોહ હમ સે નહીં દુઓએ રસૂલ ﷺ ઈમામા બાંધો તુમહારા હિલ્મ બઢેગા મીજાન મેં હુસ્ને અખ્લાક સે જિયાદા વઝ્ની કોઈ શૈ નહીં અચ્છે અખ્લાક ગુનાહ કો પિધલા દેતે હૈન તુમહારા બેહતરીન દીન તકવા હૈ પાની કા ઈસરાફ ગુનાહ હૈ ગુસ્લ કરને કે બા'દ વુજૂર કી જરૂરત નહીં વુજૂર મેં પાની કા ઈસરાફ મકરૂહ હૈ મઆખિજો મરાજેઅ ફિહરિસ	95 95 95 96 97 97 97 97 97 98 98 98 98 98 99 99 99 100 100 100 101 101 101 101 102 103 103 106

એક રૂપ સો સુખ

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ધિમિયા (ડા'વતે ઈસ્લામી)

ચાં એર્ડ

દૌરાને મુત્તા-લાએ અનુરતન અન્દર લાઈન કીજિયે, ઈશારાત લિખ કરાને સંઝાણ નમ્બર નોટ ફરમા લીજિયે. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ** ઈલમ મેં તરકી હોણી..

પેશકર્ણ : મજલિસે અલ મદીનતાલ ધિનિયા (દા'વતે ઈસ્લામી)

નેકાં નમાઝી બનને કે લિયે

હર જુમારાત બા'દ નમાજે ઈશા આપ કે યહાં હોને વાલે દા'વતે ઈસ્લામી કે હફતવાર સુન્તતો ભરે ઈજતિમાઅ મેં રિઝાએ ઈલાહી કે લિયે અચ્છી અચ્છી નિયતો કે સાથ સારી રાત શિર્કત ફરમાઈયે ગ્રં સુન્તતો કી તરબિયત કે લિયે મ-દની કાફિલે મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ હર માહ તીન દિન સફર ઔર ગ્રં રોજાના “ફિકે મદીના” કે ઝરીએ મ-દની ઈન્દ્રામાત કા રિસાલા પુર કર કે હર મ-દની માહ કી પહોલી તારીખ અપને યહાં કે જિમ્મેદાર કો જમ્બ કરવાને કા મા'મૂલ બના લીજિયે.

મેરા મ-દની મકસદ : “મુજે અપની ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ.”
إِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ .

અપની ઈસ્લાહ કે લિયે “મ-દની ઈન્દ્રામાત” પર અમલ ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે “મ-દની કાફિલો” મેં સફર કરના હૈ.
إِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ .

સૂરત : વલિયા ભાઈ મસ્ટિષ્ટ, ખ્વાજા ધના દરગાહ કે પાસ મો. 9377869225

મોઝસા : ફેઝાને મદીના, બાગે હિદ્યાયત સોસાયટી, કોલેજ રોડ મો. 9725824820

ભરૂથ : ફેઝાને મદીના, મેમાશ કોલોની, બુન્યાદ નગર, તુંગરી શેરપૂરા રોડ મો. 9327522145

બાલાસિનોર : મદીના મસ્ટિષ્ટ કે સામને, નિસાલ ચૌક મો. 9586327091

જામનગર : પાંચ હાટડી મો. 9327977293

મક-ત-બતુલ મદીના®

દા'વતે ઈસ્લામી

કેગાને મદીના ગી કોનિયા બગીયે કે પાસ, મિરાપુર, અહમદાબાદ, ગુજરાત, ઇન્ડિયા
Mo.091 93271 68200 E-mail : maktabaahmedabad@gmail.com www.dawateislami.net